

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1763

Liber secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-295084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295084)

possederant; quodque temporibus eorum nondum invaluerat usus, Domus Illustres gentilitium à Castro ut sibi fumerent nomen.

§. III.

Zaringiæ castrum in promontanis Nigræ Silvæ Castrum Zaringen Brisgovicis, quæ Rhenum aspiciunt, supra vicum *Zeringen* situm est. Friburgo duobus millibus passuum ad aquilonem distat. Ad latus sunt Ferina, Ferentia & Glotera valles. (a) Bertoldus II. amisso Sueviæ Ducatu domicilium suum ex Neckergovicis in Sueviæ medietullio terris, in Brisgovicis suas transtulisse, arcemque hanc extruxisse videtur, quum pater ejus Teccenses vel Weilheimenses in Neckergovia, ut mox ostendemus, prætulerit. A vico subjacente vicino, qui antiquior est Castro, (b) castrum nomen accepit. (c) Unde evidens illorum error, qui ex

F 2

(a) *Wildthal, Ferenthal & Gloterthal.*

(b) Mentio vici *Zeringen* fit jam A. 1008. in diplomate Henrici II. Imp. quo bannum ferarum Brisgoviæ dedit Ecclesiæ Basil.

(c) Castrum satis mediocre, in cujus medio fuit turris rotunda, pinnata, in tres cameras divisa. Duæ aperturæ versus occasum, quarum una porta fuit, altera pinnis propior, duplex sed arcta fenestra, quæ fertiles illos Brisgoviæ & Alfatæ campos aperuit. Circa turrin habitacula à longo jam tempore destructa sunt. Rectoratus Burgundiæ, mox Zaringis concessus, castri hujus impedivit augmenta. Maximam enim vitæ suæ partem posteriores Bertoldi apud Helvetios transegerunt Burgundos.

Carinthiae nomine nomen *Zaringiae* derivant, hocque ex illo prognatum & ore vulgi corruptum fuisse arbitrantur. (d)

§. IV.

Titulus
Ducalis.

Brisgovicæ chartæ, quæ annum 1052. præcedunt, Bertoldum I. modo *Comitem* appellant.

Hoc Anno Henricus III. Imperator Sueviæ Ducatum ei regendum promiserat, si Otto de Schweinfurt, Dux senex, moreretur; annulum ei suum in promissi fidem servandum porrigens; (e) unde nudo axiomate *Ducis* in monumentis ornatum cœpit. In Charta sane A. 1052. qua S. Nicolai Capella in Eistett, Brisgoviæ vico, instituitur, *Bertoldus Dux* cum *Comite Herimanno* occurrit. *Zaringica* & *Lotharingica* Domus Henricum III. benefactorem expertæ sunt. Favet Familiis ex *Alfatia* ortis. Utrique quadriennii spatio Ducatum concessit. *Lotharingiam* Gerhardus A. 1048. accepit. *Suevici Ducatus* spes certa A. 1052. concessa Bertoldo, qui ab eo tempore titulo *Ducis* est usus.

Cum autem Caesar Anno 1056. & sequenti Otto Dux Suevorum obiissent, Bertoldus noster ab Agnete, impuberis

(d) ERASMUS FROELICH, in *Archontologia Carinthiae* pag. 26. & Part. 2. Cap. 2. pag. 22. & 24. *Zaringiam* cum *Carinthia* confundit, omnes Bertoldos vanum *Ducis Carinthiae* nomen accepisse scribens.

(e) ANNALISTA SAXO, CONRADUS URSPERGENSIS ad A. 1057. pag. 168.

Henrici IV. tutrice & matre, Sueviae Ducatum requirens, tulit repulsam. Illa enim, neglectis mariti defuncti promissis, filiam suam Mathildam Rudolpho, Rheinfeldae Comiti, in matrimonium dedit, generoque huic suo Ducatum Sueviae, praeterito Bertoldo, A. 1057. commisit, (f) atque triennio post, ut repararet injuriam, Ducatum Carinthiae Bertoldo concessit. (g)

§. V.

Carinthia veteris Norici pars, ut & Marchia Veronae, Bavarici Ducatus provinciae seculo X. censebantur.

Otto I. Germaniae Rex, Regnum Italiae A. 952. Germanico jungens, Marcam hanc ab Italiae regno avulsit, (h) Bavariaeque

Carin-
thia
Ducatus
& Mar-
chiae Ve-
ronae.

F 3

(f) HERMANNUS CONTR. ANNALISTA SAXO, CHRONICA S. PANTALEONIS ad A. 1057.

(g) HERMANNUS CONTR. ad A. 1060. „Conradus, qui Carentanis solo nomine „Ducis praefuit, moriens locum dedit: cujus Ducatum Bertholdus „Suevigena accepit.„ JOH. CHRISTOPHOR. PESLERUS, in serie Ducum Carinthiae, Hermanno male opponit LAMBERTUM SCHAFNAB. qui ad A. 1058. Conradi Ducis mortem refert.

(h) CONTINUATOR REGINONIS ad A. 952. & ex eo ANNALISTA SAXO apud ECCARD. *Scriptor. Germ.* Tom. I. col. 281. seq. ubi: „Berengarius „Italiam iterum dono & gratia Regis accepit regendam. Marca tantum „Veronensis & Aquilejensis excipitur, quae Henrico fratri Regis „(Bavariae Duci) committitur.

adjecit. Avulsione hac vetera illa duo contra Germanos propugnacula Italiae, Veronensis & Aquilejensis Marcae, inverfo jam ordine, Germanica contra Italos propugnacula evaserunt. At circa A. 976. Carinthia cum Marcis his, a Bavariae Ducatu distraeta, Duces peculiare accepit; (i) atque a Caesaribus Germanico Principi semper fuit commissa.

Anno 996. Otto Conradi, Ducis Franciae Orientalis, & Luitgardae Ottonis I. Imp. filiae filius, Gregorii V. Papae pater, Marcam Veronensem servavit, ut Annales Hildesheimenses (l) loquuntur. Otto *Carentanorum Dux & Veronensium Comes*, ab Henrico II. Rege Rom. ut Germanis auxilium ferret, A. 1002. in Italiam missus est. (m)

Anno 1017. Adelpyro (Adalbero) *Dux Marchiae Carentanorum* in Judicio sedit. (n)

A. 1047. *Marchiam Veronensem* ab Henrico III. Imp. accepit Guelphus III. Cunigundae, quae Azoni Estensi nupserat,

(i) Prima sane Karentanorum Ducis A. 977. memoria occurrit in Ottonis II. Imp. diplomate, Aquilejae Patriarchae dato, ap. UGHELL. *Ital. sac.* Tom. V. col. 46.

(l) LEIBNITII *Script. Brunsv.* Tom. I. p. 721.

(m) DITMARUS Lib. V. ap. LEIBNIT: loc. alleg. p. 370.

(n) MURATORII *Antiquit. Ital.* Tom. I. p. 170.

frater. (o) Obiit Guelfus hic A. 1055. improlis (p) successorem
 nactus Conradum, qui circa A. 1058. mortuus est, cui Bertoldus
 noster in Ducatu & Marchia A. 1060. Henrici IV. Imp.
 destinatione successit. (q)

§. VI.

Sed Bertoldina Carinthiae Ducatus & Marchiae Veronensis Zaringis
 ablatas.
 epocha vix tredecim per annos duravit.

Seniori quidem Bertoldi I. filio, Bertoldo, non modo
 succedendi spem fecerat, sed & patre petente Ducatum
 administrandum jam concesserat Imperator; & tamen fidem.
 patri filioque datam deinceps fefellit.

Quum enim discordia ejus cum Saxoniae proceribus
 A. 1073. erupisset in bellum, animus ejus a Bertoldo nostro
 alienari visus est. Caesar cum fororio suo, Rudolpho, Duce

(o) ABBAS URSPERG. Chron. pag. 210. & MONACHUS WEINGART. in
 LEIBNIT. Scriptor. Tom. I. pag. 784. Ceterum in Veronensi Marchia
 comprehensus quoque fuerat Tarvisinus Comitatus, ab oppido Tarvisio
 nomen qui traxit; unde Marchia Veronensis quoque subinde *Tavisia*
 nuncupatur. MURATOR. Scriptor. Rer. Ital. Tom. X. pag. 70. Ducatus
 Carinthiae, uti Bavaricus, Saxonicus, Lotharingicus, singuli suam
 Marchiam, quandoque plures habuerunt.

(p) Origines Guelficae LEIBNITII &c. Tom. II. pag. 233.

(q) HERM. CONTRACT. ad A. 1060. apud PISTOR. Tom. I. pag. 299.

Suevorum, per aliquod tempus discordiam aluerat, quam Agnes mater, inter filium generumque media, utcumque sopivit; donec nimia Henrici IV. in levissimum quemque hominem propensio plerorumque Procerum animos ab eo alienasset. (r)

Tum vero & aemulatio vetus, quam Sueviae Ducatus, Bertoldo ereptus, inter Rudolphum & Bertoldum excitaverat, imminui coepit. Utrique factus est Caesar exosus. Hic suspicionum & dissidentiae plenus Marchiam Veronae, Italiae clavem, una cum juncto ei Carinthiae Ducatu, turbis cum Gregorio VII. Pontifice ortis, Marchioni sibi addicito, committendam esse, consilio politico arbitratus est. Abstulit ergo Bertoldis Ducatum cum Marchia, (s) eosque Marquardo Eppensteinio, Adelberonis Ducis filio, (t) consanguineo suo, commisit, quod A. 1073. factum esse comperimus.

§. VII.

(r) BERTOLDUS CONSTANT. ad A. 1073. „Rudolfus Dux Alemanniae & „Bertolfus Dux Carinthiorum & Welfh. Dux Bajoariae, a Rege Henrico „discesserunt: quia aliis subeuntibus consiliariis, suum consilium apud „Regem non valere perspexerunt.

(s) LAMBERTUS SCHAFFNABURG. ad A. 1073. FROELICH *Archontolog.* Cap. II. pag. 24.

(t) ANNALISTA SAXO ad A. 1057. & qui eum sequitur, CONRADUS URSPERG. ad A. 1074. novum Carinthiae Ducem Ludolphum vocant consanguineum Caesaris;

§. VII.

Idem fatum jam triennio ante expertus est illustris Dux Otto, ex Comitibus de Norheim, cui Bavariæ Ducatum Imperator ademit. Otto Ducatu privatus, titulum tamen Ducis servavit. (u) Eodem modo Bertoldus pater, & filius ejus Bertoldus, Ducis titulum, amisso quoque Ducatu cum Marchia, retinuerunt. (x)

Manente
eis Du-
cum Ti-
tulo.

Caesaris; sed Luitolfum hunc, Marquardi filium, A. 1077. demum patri in Carinthiæ successisse Ducatu, docuit FROELICH in *Archontologia Carinthiæ* pag. 24. Ulricus, Marquardi quoque filius, a Monachis Sangallensibus A. 1077. electus est Abbas & ab Henrico IV. confirmatus. Conf. BRUSCHII *Chronologia Monasterior. Germ.* pag. 419. VALVASOR in *Topographia Carinthiæ* pag. 2. periodum hanc Præfecturæ Carinthiacæ *oſtavam & Zaringicam* vocat.

(u) LAMBERT. SCHAFFNABURG. ad A. 1070. ſqq. BRUNO in *Hiſtor. Belli Saxon.* pag. 106. CHRON. MONASTERII MELLICENSIS Anno 1071. in HIER. PETZII *Scriptorib. Rev. Austriae.* Tom. I.

(x) Fallitur OTTO FRISING. Lib. I. c. 9. & post eum ANONYMUS *fragmenti hiſtorici* apud URSTISIUM auctor, pag. 84. ſcribentes, Bertoldos Duces fuiſſe dictos, nullum licet unquam habuerint Ducatum, „niſi quis „ Ducatum eſſe dicat Comitatum inter Juram & montem Jovis: vel a „ Ducatu Carentano, quem nunquam habuerunt, Ducis eos nomine „ honorandos contendat. „

Carentanum Ducatum per totos 13. annos rexere Bertoldi, quod ignoravit Otto Frising. & qui eum ſecutus eſt, Albertus Arg. Omnes

G

Scriptores & Chartæ titulo hoc eos ornarunt; nisi quod Burekhardus ineunte sec. XIII. S. Galli Monachus, (y) quod Abbatiae huic arma intulerant, Bertoldis infensus, eos appellat *Marchiones*.

Titulus hic in Marchiae Veronenfis, à Bertoldo I. administratae, memoriam filio ejus natu minori, Hermanno I. adhæsit; qui BERTHOLDO CONSTANTIENSI (z) teste, Cluniaci Anno 1074. decessit. Enimvero quid usitatus, quam ut pater, Ducatus & Marchionatus possessor, dignitatum suarum nomina inter filios dividat? Quid frequentius, quam ut principes viri, dignitatibus amissis nomina tamen earum sibi semper conferent?

Lambertus Schaffnaburgensis, qui hæc omnia exponit & vidit, Bertoldum, amisso Ducatu, vel simpliciter *Ducem*, vel *Ducem Carentinorum* constanter appellat. Altorfensibus in Suevia Guelphis, Zaringorum amicis, qui solium Imperii deinceps affectarunt, axioma Ducale ab administrato quoque aliquandiu Carinthiae Ducatu adhæsit; quum ante in Dynastarum modo & Comitum classe censerentur.

---

illas terras inter Juram & montem Jovis, quas Conradus Dux Zaringie ejusque filius Bertoldus IV. & nepos Bertoldus V. tenuerunt, Comitatum appellat, quæ splendidum Ducatum magnamque Transjurani Burgundie Regni partem composuerunt. Add. FROELICH *Archontologia Carinthia* pag. 5.

(y) *De Cosibus Monasterii S. Galli*, Cap. VII. in *Scriptoribus Rer. Alam.* GOLDASTI Part. I.

(z) *Chron.* ad A. 1074.

§. VIII.

Atrocitatem injuriæ, Bertoldo illatæ, denique senserat Bertoldi I. Acta A. 1073. Cæsar, atque hinc Hartesburgi apud Saxones, ubi Bertoldus eum adiit, variis sermonibus animum ejus demulcens, persuadere ei studuit, Marquardum, quem ineptissimum hominem vocavit, se infcio, Principibus infciis, invasisse Carinthiam, nihilque adeo de jure suo amisisse Bertoldum. Petit ergo ab eo Cæsar, ut cum Episcopis Citicensi & Osnabrugensi se ad Saxones conferat, illosque ad pacem inducat. Bertoldus ad hoc negotium præ aliis idoneus fuit; vir summæ prudentiæ & popularis eloquentiæ, ut LAMBERTUS testatur. (a)

Ille Cæsaris astutiam licet optime nossent, ejus tamen fati fecit petito. Saxones ad omnia erant proclives, si arces, in Saxoniam exstructas destrueret Cæsar; qui petatum pertinaciter recusavit; unde omnis pacificatio facta est irrita. Ab eo tempore communia cum Rudolpho, Sueviæ Duce, Cæsaris affine & adversario, consilia agitavit Bertoldus.

Amicitiae vinculum matrimonio roboratum. Filius Bertoldi filiam Rudolphi Agnetem duxit uxorem. Inter hæc Regengerus

G 2

(a) LAMBERT. SCHAFFNAB. ad A. 1073.

quidam, Cæsaris familiaris, Rudolpho & Bertoldo Ducibus detulit, à Cæsare vitæ eorum infidias strui. Delatio, seu vera, seu ficta, movit eos, ut de Cæsare deponendo agitent consilia, quæ tamen obtestationibus atque promissis Henricus aliquamdiu avertit. Eventus hi sunt Anni 1073. quo Ducatus Carinthiæ Bertoldo ereptus. Neque tamen Bertoldus atque Rudolphus consilia hæc agitaverant soli. Moguntinus, Coloniensis, Argentinensis & Wormatiensis Præfules; Bavariæ, Lotharingiæ & alii Duces junxerant sua. (b)

§. IX.

Acta A.
1075.

Anno 1075. Gregorius VII. Rudolpho Sueviæ Duci, & Bertoldo nostro literas scripsit, quibus eos, ne simoniæ reos recipiant, hortatur. (c) In literis his *carissimum D. Petri filium* appellat Rudolphum. Tum vero novi quoque in Saxonia motus quum fuissent exorti, Saxones denuo legatos ad Rudolphum &

(b) LAMBERT. SCHAFFNAB. ad A. 1074.

(c) Lib. II. *Epistolarum Gregorii VII.* n. 45. in ACTIS CONCIL. Tom. X. & PAULUS BERNRIEDENSIS in *Vita Gregorii VII.* Cap. 39. apud MABILLON *Vitæ Sanctor. Ord. S. Benedic. Sec. VI. Part. II.* pag. 422. & MURATOR. *Scriptor. Rer. Italicar.* Tom. III. pag. 326. HUGO FLAVINIACENSIS Part. II. *Chron. Virid.* apud LABBEUM *Bibl. nova Msc.* Tom. I, pag. 211.

Bertoldum Duces, opem eorum contra Cæsarem imploratu-
ros miserunt. Sed quum paulo ante cum Cæsare in gratiam rediissent,
arma sua cum eo contra Saxones junxerunt.

Hi victi & ad Unstrutum prostrati sunt. Sed nescio qui
factum, ut Rudolphus atque Bertoldus ex præliis reversi, animum
mutarint; contra Saxones non amplius se pugnatu-
ros professi.^(d) Novæ ergo Henrici Cæsaris expeditioni, quam mense Octobri
ejusdem anni in Saxoniam susceperat, neuter accessit; sed habito
cum Saxonibus consilio, denique perfecerunt, ut hi discedentes à
bello, Henrici Regis potestati se permitterent; Rex vero copiis
dimissis, Saxones in gratiam reciperet. Multos ex illis tum per
Germaniam distributos, & Principibus hinc inde in custodiam
traditos vixisse, retulit BRUNO. ^(e) Unde in Charta donationis,
Monasterio S. Blasii eo tempore factæ, quam Henricus V. Imp.
Anno 1125. Argentinæ confirmavit, ^(f) plures Saxoniae Principes
cum *Rudolpho Duce de Rinvelden, & Bertoldo nostro Duce*
occurrunt.

G 3

^(d) BRUNO de *Bello Saxonico* apud FREHER. Tom. I. pag. 194. ANNALISTA
SAXO ad A. 1075.

^(e) Loc. alleg.

^(f) HERRG. Tom. II. pag. 138.

§. X.

Deficit
ab Hen-
rico IV.
Imp.

Anno 1076. in Procerum Conventu, (g) de pace concilianda deliberantium, primo iterum loco Rudolphus, Dux Suevorum, Welfus, Dux Bajoariorum, & Bertoldus, Dux Carentinorum, nominantur, qui haud diu post Ulmæ ejusdem rei causa convenerunt, de publica quiete semper solliciti; nondum tamen Cæsaris hostes aperti. (h) Eodem hoc anno Cæsar Rudolpho & Bertoldo Ducibus, quos præ cæteris habebat contrarios, graves infidias struxit; (i) unde hi Anno, 1077. non tantum Regi petenti denegarunt auxilia, (l) sed & in Italiam profecturo aditus omnes clausurunt, ut ab introitu eum prohiberent. Via tamen per Burgundiam Transjuranam sumta in Italiam pervenit Cæsar, ibique cum Gregorio VII. reconciliatus; brevi post denuo ejus factus est hostis. Germani ergo à Pontifice instigati, Rudolphum, Sueviæ Ducem, Anti-Cæsarem elegerunt; (m) Bertoldo nostro electionem promovente; qui Rudolpho constanter adhæsit. Rudolphus in Regem electus, solennem Gregorio VII. Pont.

(g) BERTHOLD. CONSTANT. A. 1075.

(h) LAMBERTUS loc. alleg.

(i) BRUNO de Bello Saxonico pag. 196.

(l) CHRON. CITIZENSE apud PISTOR. Tom. I. pag. 1144.

(m) BERTHOLDUS CONSTANT. & ANNALISTA SAXO. ad A. 1077.

nuntium destinavit, plura ei promittens, quorum in fidem filium ipse suum Rudolphum, ut & Ducis Bertoldi filium, obfides Gregorio obtulit. (n)

§. XI.

Cæsar, plenus irarum, Bertoldi nostri terras invasit, & Comitatum Provinciale Brisgovix, (o) ab eo huc usque possessum, Wernhero II. Episcopo Argentinensi, strenuo asseclæ suo, qui Monasterium Hirsaugiense, refractarium Cæsari, evertere voluerat, donavit. (p)

Cæsaris
vindicta.

(n) Conf. Oratio Gregorii VII. in Concilio Romano habita Anno 1080. in ACTIS CONCIL. Tom. X. pag. 383. & PAULUS BERNRIED. Cap. 107. apud MABILLON *Vita Sanctor.* Sec. VII. Part. II. pag. 346. ut & HUGONEM FLAVIN. *Chron. Virid.* Part. II. apud LABBEUM *Bibl. nova Mfcta* Tom. I. pag. 223. Idem postea repetitum est in Concilio Würzburgensi, eodem hoc anno a Legatis Gregorii VII. Pont. habito. ACTA CONCIL. loc. alleg. pag. 385.

(o) Comitatus hic in Brisgovicis septem Chartis seculi XI. apud HERRG. occurrit.

(p) Autographum donationis, Anno 1077. factæ, aurea bulla munitum in Episcopali Tabulario extat Tabernis Alfaticis. Vid. infra in Landgraviatu Brisgovix.

Fallitur PESLERUS in *Serie Ducum Carinthia* §. 9. existimans Bertoldum I. avitis quoque & patrimonialibus terris fuisse spoliatum, quum Comitatus ille, quo eum Imperator exuerat, ipse Comitatus Provincialis Brisgovix fuerit.

Ita Bertoldus, Ducatu Carinthiae & Marchionatu Veronae, Anno 1073. & Landgraviatu Brisgoviae Anno 1077. privatus, in possessione Dominiorum & Dynastiarum permansit, quas avito & patrimoniali, adeoque hereditario jure possederat; quibus Cæsar eum privare non ausus est. Infelix hic annus vitæ ejus quoque fuit fatalis.

§. XII.

Bellum
S. Galli.

Tum temporis quoque bellum gefsit cum Udalrico III. S. Galli Abbate, Marquardi illius, cui Carinthiæ Ducatum, Bertoldo ablatum, Cæsar commiserat, filio, qui Henrici IV. partibus contra Rudolphum Suevum & Bertoldum nostrum adhæsit. In bello hoc expugnatis Zimbre & Wisneck Castris, bona S. Galli per Brisgoviam & Silvam Nigram universa Bertoldus occupavit. (g)

Cœnob.
Weil-
heim.

Neque tamen tot inter turbas civiles Bertoldus oblitus fuit rerum sacrarum. Weillhemii enim apud Stevos, in Tractu Teccensi

(g) BURCKHARDUS de *Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VII. apud GOLDASTUM *Scriptor. Rerum Aleman.* Tom. I. pag. 68. & GALLUS OEHEMIUS in *Chron. Mft. Augiæ Divitis* ad A. 1077. Uterque Scriptor Bertoldum I. Carinthiæ Ducem & filium ejus Bertoldum II. *Marchiones*, non *Duces*, adpellat. Burcardus vixit sub Frid. I. Imp.

Teccensi Monasterium Ordinis S. Benedicti condidit, in quod focios ex Hirfaugiensi Cœnobio recepit. Donatio a Bertoldo *apud villam Neckergaugiæ Wilhelm* facta. (r)

§. XIII.

Bertoldus I. decessit Anno 1077. in Castro Lyntberg, (s) ^{Mors Bertoldi.} sepultus Hirfaugiæ. (t) Multi eum appellant *Barbatum*; (u) fed quo auctore, ignoro.

(r) Vid. *Cod. Dipl. A.* 1112.

(s) TRITHEMIUS in *Chron. Hirfaug.* A. 1077. ait, eum in quodam suo Castro *Lyntberg*, naturaliter munito, obiisse. Castrum hoc in Tractu Teccensi, ubi plures arces Bertoldinæ, situm fuisse videtur. HERZOGIUS in *Chron. Alsat.* aliique plures Limpurgum Brigoviæ ad Rhenum huc trahunt. Adde CONRADUM URSPERG. A. 1077. CHRON. CONSTANT. apud PISTOR. pag. 666.

(t) CHRONOGRAPHUS SAXO, CHRONICON S. PANTALEONIS & CONRADUS URSPERGENSIS ad A. 1077. Bertoldum ex dolore diem obiisse dicunt, delirio correptum, quum late omnia vastari ab Henrico Imp. videret. Tempus mortis ejus plerique Scriptores, Annalista & Chronographus Saxo, Conradus Ursperg. Fragmentum historicum Alberti Arg. & Joh. Trithemius in A. 1077. rejiciunt. Solus Bertoldus Constantiensis ad Annum 1078. refert.

(u) GUILLIMAN. *Habsb.* Lib. IV. Cap. III. pag. 203. CHRON. FRIBURG. pag. 4. CRUSIUS in *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. II. Cap. III. pag. 219.

Chara-
cter.

Morte ejus Germania Principem magnæ auctoritatis amisit; qui, amisso quoque Carinthiæ Ducatu, primores inter ubique comparuit; formidabilis Cæsari. In magna constitutus fortuna dignus sane fuit majore, quam tamen semper adversam expertus est. Enimvero inter ardentibus illas Imperii & sacerdotii lites quid speraret Bertoldus, vir pacificus, nec infensus Aulæ Rom. quam detestatus est Cæsar, bonam causam male defendens, & inter corruptos aulicos ac assentatores munera ac dignitates partitus, quas indignis frequentius, quam dignis, contulerat.

§. XIV.

Uxores.

Bertoldo I. duæ tribuuntur uxores, Richwara & Beatrix. „ Dux Bertholdus primus cum thori sui consorte Domina „ Richwara,, in Charta Anno 1112. legitur, qua nepotes eorum Bertoldus III. & Conradus Duces, parentum & avorum suorum donationes, Monasterio S. Petri, in Burgundia, Brisgaugia & Neckergaugia factas, denuo confirmarunt. (x) Richwaram stirpis incertæ GUILLIMANNUS, (y) sed PISTORIUS (z) Marchionissam Carinthiæ, sine idoneo teste, appellat. Beatricis

(x) *Codex Dipl. A. 1112.*(y) *Habsburg. Lib. V. Cap. I. pag. 223.*(z) *Tab. Genealog. Zaringia Ducum, quam MANLIJ Chron. Constant. adjecit, quod extat Tom. III. Scriptor. Rer. German. PISTORII ad pag. 742.*

stirps perantiqua & nobilissima est. Fridericus II. Lotharingiae Mosellanicæ Dux, Theodoricus Ducis filius, Anno 1033. defunctus, ex conjuge Mathilda filias habuit *Beatricem* & *Sophiam*. (a) *Beatrix* nupsit Bonifacio Atestino, Tusciæ Marchioni, mater facta Mathildis, Tusciæ Comitissæ. Sophia vero, Comitissa Barri, uxor fuit Ludovici, Comitis Moncionis & Montisbeliardæ, ex quo matrimonio præter Theodericum, Montisbeliardæ & Phirreti Comitum factorem, (b) Fridericus Comes Barri & Moncionis, atque *Beatrix*, Bertoldi nostri uxor, prodierunt. Exponit hoc BERTHOLDUS CONSTANT. ad Annum 1093. quo Sophia decessit: „ Nobilissima, inquit, Comitissa Sophia, vidua Ludovici Comitis, „ mater piæ memoriæ Beatricis Ducis & Friderici Marchionis, „ in senectute bona, cum jam multos filiorum videret, diem „ clausit extremum. „ Ne vero de Beatrice Ducissa remaneat dubium, adde eundem Bertholdum Constantiensem ad Annum 1092. ubi obitum Beatricis refert; quam vocat sororem Friderici Marchionis, & uxorem quondam Bertoldi Ducis. Restat, ut probemus hanc Sophiam eam ipsam esse, de qua GENEALOGUS S. ARNULPHI loquitur. Bertholdus Constant. de Adelheidæ,

H 2

(a) *Genealogia S. Arnulphi* apud DU CHESNE *Script. Rer. Franc.* Tom. II. pag. 643.

(b) Vid. *Alfat. Illustr.* Tom. II. *Tab. genealog.* ad pag. 609. & pag. 617.

Taurinensis Comitissæ, hereditate scribens, memorat, eam pertinuisse ad filium Friderici Marchionis, ex nepte Dominae Adelheidæ susceptum. Fridericus autem Marchio filius erat Dominae Sophiæ & Ludovici Comitis; quæ matertera erat Comitissæ Mathildis, cujus Dominum id est, maritum vocat Ducem Guelphonem.

ENSTEMMA:

Fridericus I. Lotharingæ Mosellanicæ Dux, conditor
Castri Barr. SIGEBERT. GEMBL, ad A. 945.

Theodericus Lotharing. Mosell. Dux.

Theodericus II. Dux † 1033. WIPPO. Ux. Mathildis Sueva

Beatrix, ux. Bonifacii Atest.
Marchionis Tusciæ.

Sophia, Comitissa Barri, ux.
Ludovici Comitis Moncionis
& Montisbeliardæ.

Mathildis Tusciæ Comitissa
† 1115. Uxor Welphi,
Ducis Bavaricæ.

Beatrix uxor Bertoldi I.
Ducis Zaring. † 1091.

Fridericus Marchio,
Comes Moncionis
† 1091.

§. XV.

Plures Bertoldo I. liberos Tabula Genealogica, Chronico Filii Constantiensi apud Pistorium inserta, assignat; ex quibus nos Bertoldum II. Ducem, Hermannum Marchionem & Gebhardum, Episcopum Constant. notamus.

ANNALISTA SAXO & ABBAS URSPERG. (c) Bertoldo, Carinthiae Duci, filium ejusdem nominis tribuunt. Hermannum autem, qui Cluniaci obiit, factorem Badæ Marchionum, BERTHOLDUS CONSTANT. filium quoque Bertoldi Ducis appellat. (d) Tituli cum opibus patris inter Bertoldum & Hermannum divisi sunt. Senior Ducis, junior Marchionis elogio inclaruerunt. Uterque lineam suam propagavit, atque opes extendit. Linea Ducalis per Burgundiam & Arelatense Regnum, sed breviter duratura, se diffudit. Marchica durat hodieque, & ad Orientem latius se extendisset, nisi Carolus Andegavensis florentissimum Juvenem, Fridericum, pium & innocentem, A. 1268. neci dedisset. De Duce, qui filius senior Bertoldi I. fuit, acturus sum, postquam de Gebhardo, natu minore, nonnulla differuero.

H 3

(c) Chron. ad Annum 1057.

(d) Anno 1074.

§. XVI.

Gebhardus
Episcopus
Constant.

Gebhardus, Episcopus Constantiensis, appellatur *Bertoldi Ducis filius* à BERTHOLDO CONSTANT. Hermanni Contracti Continuatore. (e)

Bertoldum nostrum heic intelligi, adeoque Gebhardum fratrem fuisse Bertoldi II. & Hermanni Marchionis, idem Auctor testatur; (f) fratrem eum vocans Bertoldi illius, qui A. 1092. a Suevis, Henrico IV. Imp. contrariis, creatus est Dux. In Charta quoque Bertoldi IV. de A. 1152. (g) *Gebhardus Episcopus* avi ejus, id est, Bertoldi II. frater memoratur. Gebhardus hic doctrina & moribus celebris A. 1083. Monachus Hirsaugensis, (h) sub celebri illo Abbate Guilielmo, atque anno sequenti ex Monacho in Episcopum Constantiensem electus, & a fratre suo, nec non a Guelfone Bavaro, cum magnis copiis in urbem Constantiam introductus est. (i)

(e) Ad Annum 1084.

(f) Ad Annum 1092.

(g) Apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* pag. 163.

(h) CHRON. HIRSAUG. ad A. 1083. edit. Francof. Part. II. pag. 78.

(i) BERTHOLD CONSTANT. ad A. 1084. CHRON. CONSTANT. apud PISTOR. p. 742. ponit A. 1085. CONRADUS, San-Blas. Monachus, *Chronici Burglensis* auctor, *Gilbertum* eum vocat. Editum hoc Chronicon à Rev. Patre RUSTENO HEER, & junctum *Anonymo ejus denudato*, vid. pag. 368.

In Concilio Mogunt. anni seq. præfente Henrico IV Imp. Gebhardus hic, ut Episcopatus Constant. inuasor, cum Hermanno Anti-Cæfare fuit proscriptus. (l)

In magno illo schismate Imperii & sacerdotii Pontificum Roman. partes defendit. Unde A. 1089. ab Ottone, Episcopo Ostiensi, Sedis Apostolicæ per Germaniam legato, (m) consecratus fuit Presbyter cum aliis Clericis, quos inter quoque Bertholdus Constantiensis, Chronographus ille, toties a nobis testis productus. Basileensis vero, Argentinensis, aliique ad Rhenum Episcopi Cæsareas partes tum fuerant secuti. Decretalis Urbani II. Epistola in Concilio Romano Anno 1089. in *Actis Conciliorum* (n) hoc docet. Unde à Baronio vir apostolicus nominatur A. 1100. quo Apostolicam legationem Paschalis II. confirmavit Gebhardo. Hic A. 1092. electionem fratris sui, Bertoldi II. in Ducem Sueviæ promovit; quæ a *Principibus Alemanniæ*, ut BERTHOLDUS CONSTANT. (o) scribit, inscio & invito Imperatore est facta.

(l) GALLI OEHEMII *Chron. Monasterii Augiæ Div. Mfcl.*

(m) Qui dein factus Pontifex Rom. Urbanus II.

(n) Tom. X. Labb. pag. 444.

(o) *Append. ad Herm. Contrañ. A. 1092. Fragmentum Vrstif.* ad h. A. scribit:
 „ Principes Alemanniæ ad defensionem Ecclesiæ unanimiter convenerunt,
 „ sibi que ad hoc negotium exequendum fratrem Gebhardi, Constantiensis

Anno 1093. VI. Kalend. April. Popponem Metensem Episcopum; Kalendis Augusti vero Monasterium San-Petrinum Silvæ Nigræ consecravit.

Eodem anno, Gebhardi consilio habitus est apud Ulmam conventus, quo Welfus & Bertoldus Duces, alique earum partium principes compactum in duos annos contra Henricum IV. Imp. iniverunt.

Anno 1094. magnam Constantiæ Synodum celebravit, pro reformanda disciplina Ecclesiæ, cujus Acta BERTHOLDUS (p) descripsit.

Anno 1108. novam Abbatizæ San-Blasianæ Ecclesiam, quæ hodieque subsistit, dedicavit. (q)

Decessit Gebhardus Anno 1110. (r) postquam per XXVI. annos Ecclesiam Constant. varia inter fata rexisset; bis ex ea
per

„ Episcopi, Bertoldum de Zeringen, Ducem totius Sueviæ constituerunt,
„ qui nondum aliquem Ducatum habuit, etsi jam dudum nomen Ducis
„ habere consuevit.

(p) Anno 1094. *Acta Conciliorum Labbei* Tom. X. pag. 497.

(q) *Chron. S. Blasii* OTTONIS de S. BLASIO, quod periit; ex quo multa
excerpsit CASPAR. I. Abbas S. Blasii in *Orig. San-Blasianis* Mss.
Addatur Cod. Msct. San-Blasianus, cui Tit. *Ordo Operis Dei*.

(r) In anno mortis Gebhardi & in annis regiminis ejus variant scriptores.
MANLIUS in *Chron. Episcop. Constant.* apud PISTOR. & MABILLON *Annal.*
Benedict.

per Cæsareanos ejectus; (s) quin etiam A. 1107. a Paschali II. in Concilio Trecensi suspensus; quod illis consenserat, qui Mindensi Ecclesiæ Godescalcum obtruserant, quodque Archiepiscopum Magdeburgensem ordinaverat Henricum. (t)

§. XVII.

Filias num habuerit Bertoldus, ex Monumentis non Filia. liquet. Agnetem ei filiam tribuit PESLERUS, (u) quam Geysæ, Hungariæ Regi, nupsisse existimat. Legimus apud Bertholdum

---

Benedict. Tom. V. pag. 464. in A. 1110. conveniunt. CHRON. ELWANG. A. 1109. & BRUSCHIUS Annum 1116. ponunt. Huic assenserat MABILLON *Sec. VI. Benedict.* Part. II. pag. 801. sed verius in Annalibus rem prodidit.

- (s) Temporis hoc intervallo Gebhardus maximam partem in Brigovia apud Bertoldum Ducem Zaringiæ vixit. Vid. *Gallia Christ.* Tom. V. col. 909.
- (t) *Concilio.* Tom. X. col. 755. ubi corrupte Guichardus appellatur. Paschalis II. Papæ Epistolas quasdam ad Gebhardum vid. in *Thefauro Anecdotor.* MARTENII Tom. I. col. 336.
- (u) *Historische Nachricht der Herzogen von Zähringen, in Hannover. Anzeige* A. 1751. XIV. Stück pag. 324.

Constant. quod soror Bertoldi Ducis, Hungariæ Regina, A. 1090 decesserit. Sed hæc fuit Rudolphi Anti-Cæfaris filia, adeoque soror Bertoldi illius Suevi, quem cum Bertoldis Zaringis Peslerus aliique permulti confuderunt; ut infra docebimus. Rudolphina hæc Gifela Ladislai I. Hungariæ Regis, conjux fuisse videtur; cui nuptiis secundis Adelheidis successit.

CAPUT

CAPUT II.
BERTOLDUS II.

AB ANNO 1077. USQUE AD ANNUM 1111.

§. I.

Filiorum Bertoldi I. maximus natus fuit Bertoldus II. Hereditas.
 qui patri in Titulo *Ducis*, (a) in Landgravii
 Brisgoviae dignitate, in Dynastiis Suevicis,
 Dominiis Brisgovicis & Ortenavicis, uti Hermannus II. in titulo
 Marchionis & in Ufgovicis, Creichgovicis, aliisque Franciæ
 Orientalis terris successit. (b)

I 2

(a) STUMPFIIUS Marchionem eum semper vocat, non Ducem.

KIEFFERUS in *Diff. de Habsburgo-Austr. Domo* pag. 144. contendit,
 Bertholdum II. ob ductam in matrimonium Agnetem, Rudolphi Sueviæ
 Ducis filiam, Ducis Zaringiæ nomen Henrici IV. Imp. permisso, primum
 adhibuisse; quod omnibus circumstantiis rerum repugnat.

(b) Hermannus I. enim triennio ante patrem jam obierat Cluniaci.

Bertoldum II. filium Bertoldi I. fuisse, jam supra ostensum, *(c)* cui Henricus IV. Imp. vivo & volente patre jam Ducatum Carinthiae concessit; quem deinceps patri & filio abstulit.

§. II.

Ducatus
Sueviae.

Bertoldus hic A. 1077. una cum Bertoldo, Rudolphi Anti-Caesaris filio, ab eodem Anti-Caefare Papae Gregorio VII. oblatus est obfes; *(d)* atque circa eadem fere tempora Agnetem, Rudolphi Anti-Caesaris filiam, duxit uxorem. Matrimonii hujus intuitu Suevicum Ducatum genero suo commisisse Rudolphum, auctor est OTTO, Frising. Episcopus. *(e)* „ Occiso Rudolpho, „ inquit, gener ejus Bertolfus Ducatum Sueviae, tanquam a focero „ sibi concessum, usurpat. „ At BERTHOLDUS CONSTANT. epocham hanc praeteriens silentio, Bertoldum II. Sueviae Ducem nonnisi A. 1092. factum esse scribit. *(f)*

Ottonem Frising. cum Constantiensi Bertholdo conciliaturus duas Suevici Ducatus, a Bertoldo II. administrati, epochas constituere cogitur; quarum prima ad tempus Rudolphi Anti-Caesaris, A. 1080. extincti, altera ad A. 1092. quo a Proceribus

(c) In Bertoldo I. §. XV. pag. 61.

(d) Conf. supra in Bertoldo I. §. X. pag. 55.

(e) De gestis Friderici I. Lib. I. Cap. VII.

(f) Verba ejus vide supra in Bertoldo I. §. XVI. pag. 62.

Sueviae in Ducem Bertoldus II. solenniter electus est, referenda. Duae porro transactiones, a Bertoldo nostro, cum Friderico Staufensi, cui Henricus IV. Imp. cum Agnete filia sua, Sueviae Ducatum contulerat, (g) initae, admitti deberent. Prior ante A. 1092. altera post hunc annum figenda. Nova enim electione non opus fuisset, nisi Bertoldus jam ante A. 1092. Sueviae Ducatui transactione cum Friderico Staufensi facta, renuntiasset.

Verum enimvero Bertholdus Constantiensis, tum temporis vivens, diserte enunciat, Bertoldum ante Annum 1092. nullum habuisse Ducatum, licet Ducis titulo uteretur. Bertholdus hic autem Ottone Frising. non modo antiquior est, (h) sed & rebus gestis, speciatim proelio Anni 1086. ipse interfuit; (i) illisque temporibus Constantiae vixit, cum Gebhardus, Bertoldi II. frater, Constantiensem Episcopum ageret; (l) Suevicarum & Zaringensium

I 3

(g) Epocham Ducatus Sueviae, Friderico Hohenstaufio collati, definire non licet. Henricus Imp. ipsi Rudolpho Anti-Caefari, hosti suo, generum videtur opposuisse Fridericum, quem BRUNO de Bello Saxonico jam A. 1077. Ducem adpellat, nisi proleptice scripsisse dixeris Brunonem. Tranquillam vero possessionem Ducatus diu non obtinuit Fridericus, cui post Rudolphi Suevi mortem cum Bertoldo filio ejus, & demum cum Bertoldo Zaringio nostro plures per annos colluctandum fuit.

(h) Bertholdus Constant. obiit A. 1110. Otto Frising. A. 1158.

(i) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1086.

(l) A Gebhardo presbyterum se ordinatum dicit ad A. 1084.

rerum quam maxime gnarus; Guelphicis Bertoldi II. & Gebhardi Episcopi partibus addictus. Nihil ergo eorum omisisse censendus est scriptor, quæ Bertoldi II. gloriæ inservire potuissent.

§. III.

Ottonis
Frising.
errores.

Otto Frising. autem a Bertoldi II. Ducis temporibus paulo remotior, in ipsa Bertoldi & Zaringensium historia non semel hallucinatus, interdum dubius hæret. Postquam enim Ducatum Sueviæ, quem Bertoldo II. genero Rudolphum Anti-Cæsarem concessisse vult, ab Henrico IV. Imp. in Fridericum Staufensem dixisset collatum, mox subjungit, „ne multis morer, „ (Fridericus) Bertolfum tandem pacem petere coëgit, quod „ tamen quidam sub filio suo Friderico factum tradunt. „ Ignoravit ergo Otto Frising. novam illam Bertoldi II. electionem, quam A. 1092. contigisse indubium est. Ignoravit transactionem, quæ post Annum 1092. evenit; incertus, an res sub Friderico I. Duce, an sub ejus filio Friderico Lusco evenit.

Idem Otto Frisingensis Bertoldos Zaringios, nunc Carinthiæ, nunc Sueviæ Ducatum possessores, nunc in Reçtoratu Burgundiæ ab ipsis Imperatoribus constitutos, titulum Ducalem falso sibi arrogasse, eosque nullum unquam habuisse Ducatum, perferbere ausus est. (m)

(m) De *Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. IX. De errore hoc fusius supra in Bertoldo I. §. VII. p. 49. Erravit quoque Cap. VIII. ubi Lemannum Lacum

Nec mirandum profecto, si Gibellinis partibus addictus Otto Bertoldis, Guelficas plerumque partes secutis, fuit iniquus. Fuit enim Conradi III. Imp. frater uterinus, Friderici I. Imp. patruus.

His probe perpensis, pronuntiare non dubito, OTTONEM FRISING. virum alias egregie doctum, Bertoldum II. Zaringiae Ducem, cum Bertoldo, Rudolphi Anti-Cæsaris filio, præcipitanter confudisse; quod alii quoque junioribus non paucis evenit, (n) nominis similitudine deceptis.

§. IV.

Rudolphum Anti-Cæsarem filium habuisse Bertoldum, PAULLUS BERNRIEDENSIS (o) aliique scriptores (p) diferte

Bertoldus Rudolphi Anticæsaris filius.

fluvium appellat, imo cum Lemago flumine aperte confundit, quod prope Turegum ex Turicensi lacu profluit. Sic etiam ignoravit Otto tertium Episcopatum, quem A. 1156. Fridericus I. Imp. pro Comitatu Burgundiae Bertoldo IV. concesserat. Ipsum Burgundiae Regnum a Rudolpho III. Rege Imperatori Henrico, Conradi filio, testamento relictum fuisse scribit, & Rainaldum, Burgundiae Comitem, Friderici I. Imp. focerum, omne hoc regnum tenuisse falso asserit Lib. II. de Gest. Frid. I. Cap. XXIX.

(n) Otto Frising. in errorem induxit AVENTINUM *Annal.* Lib. V. VIGNIERIUM *Chron. Burgund.* ad A. 1077. aliosque.

(o) *Vita Gregorii VII.* apud MABILLON *Acta Sanctor. Benedic.* Sec. VI. Part. II. pag. 453.

(p) BERTHOLDUS CONST. ad a. 1090. & plures alii, quos infra ad A. MCXI. quo Bertoldus II. Zaringiae Dux obiit, allegamus.

testantur. Hunc pater haud dubie in Alemanniae Ducatu sibi successorem praegero destinaverat Bertoldo. Sed quum filius firmatae nondum esset aetatis, datus ei forte fuit a patre tutor Bertoldus II. Zaringiae Dux, qui cum sorore ejus Agnete in matrimonio vixerat.

In errorem ergo inductus est Otto, ut crederet, ipsum Ducatum Sueviae a focero Rudolpho obtinuisse generum Bertoldum II.

Imo vero Bertoldus, Rudolphi filius, post patris sui mortem Sueviae Ducatum adversus Fridericum Hohenstaufium sibi vindicasse videtur, quantum ex historia illorum temporum colligimus. Annotat enim Constantiensis Chronographus ad A. 1084. (q) eundem Rudolphi Regis filium, a fautoribus Henrici IV. Imp. bello petum esse, atque in Castro suo oppugnatum, sed a Suevis suarum partium obsidione liberatum.

Biennio

(q) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1084. scribit: „Nihilominus & Suevi ultra
„ Rhenum Burgundiam cum expeditione proficiscuntur, & quoddam
„ Castellum Bertoldi Ducis, filii Regis Rudolphi, a fautoribus Henrici
obsessum, viriliter eripuerunt. „ Rheinfeldam, quem Comitatum a
patre hereditarium acceperat Bertoldus, vel aliud ex Ducatu Alemanniae
in Helvetia castrum heic intelligendum videtur.

PESLERUS in *Hannoversche gelehrte Anzeigen* A. 1751. pag. 325. male
haec Bertoldo II. Zaringensi tribuit.

Biennio post idem Sueviæ Dux Bertoldus cum Guelpho, Baviariæ Duce, in Baviariam cum exercitu profectus, Henricum Imp. Castellum quoddam Baviariæ obsidentem, adegit, ut institueretur colloquium, in quo diuturna regni discordia amice tandem componeretur. (r) Unde Bertoldum, post Anti-Cæsaris, patris sui mortem, non tantum Sueviæ Ducis titulo usum, sed & Guelficæ factionis ope eum vel totum, vel ex parte tenuisse, colligimus. Idem Bertholdus Constantiensis, ejusdem Bertoldi mortem exponens, eum *Alemanniæ Ducem* appellat. Obiit nimirum A. 1090. medias inter turbas Germaniæ, ut verisimile est, cælebs. (s)

(r) BERTHOLDUS CONSTANT. A. 1086.

(s) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1090. ubi : „ Heremannus..Met. Episcopus „ & Bertholdus Dux Alemanniæ filius Ruodolphi Regis, in fidelitate „ S. Petri, Majo mense, diem extremum claufere.... Soror quoque „ præfati Ducis, Regina Ungarorum, eodem mense obiit. „ URSTISIUS per *filium* intelligi debere *generum*, annotavit in margine, sed falsam esse hanc conjecturam, vel solus Auctor apologiæ pro Henrico IV. pag. 219. nos docet, de Bertoldi hujus morte ita scribens : „ Bertolf „ filius Rudolphi Regis quondam Saxonum in ipso juventutis suæ flore „ defunctus est „ Adde Chronogr. Sax. Annales Hildesh. Chron. August. qui omnes Bertoldi hujus obitum ad A. 1090. referunt.

§. V.

Bertoldus Zaring. successor ejus.

Tum vero Suevi, ejus partibus addicti, in Bertoldum nostrum Zaringum, Bertoldi Suevi fororis maritum, qui etiam in Comitatu Rheinfeld. uxorio jure successisse traditur, (t) fuere proclives. Unde biennio post a Principibus Sueviæ solenni electione Dux fuit renunciatus; promovente rem in primis fratre Bertoldi II. Gebhardo, Constantiensi Episcopo, de quo supra. (u) Ab hoc jam tempore Bertoldus II. Sueviæ Ducatum plures per annos obtinuit, & contra Henricum IV. Imp. ejusque generum Fridericum Staufensem armis foederibusque defendit. Iustitiam ille maximo-pere coluit, atque paci & tranquillitati provinciæ summa cura prospexit. (x)

(t) STUMPF. Chron. Helvet. Lib. VII. Cap. 29.

(u) In Bertoldo I. §. XVI. pag. 62.

(x) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1093. haec annotat: „ Gebehardus, „ Constantiensis Episcopus, & Apostolicae Sedis legatus, Welphonem „ Ducem Bajoariae per manus in militem accepit, sicut & proprium „ fratrem Bertoldum Ducem Allemanniae jam dudum fecit. Cum „ quibus & reliquis Alemanniae Principibus magnum Conventum apud „ Ulmam habuit, in quo Conventu firmissime laudatum est, ut Constantiensi „ Episcopo omnimode secundum statuta Canonum obediretur, & ut Duci „ Bertoldo & Comitibus secundum legem Alemannorum obsecundaretur. Idem Chronographus ad A. 1094. scribit: „ Welpho Dux Bajoariae

§. VI.

Post multa denique Bertoldi II. cum æmulo bella res ita transacta est, „ ut Bertolfus Ducatum exfestucaret, sic tamen, quod „ Turegum nobilissimum Sueviæ oppidum, a manu Imperatoris „ ei tenendum remaneret.

Trans-
actio
cum Frid.
Staufensi.

Transactionis hujus annum Scriptores diversimode ponunt. OTTO FRISING. hæc narrans (y) dubitavit, num sub Friderico-Hohenstaufio patre, an sub filio res istæ evenerint. (z)

Henricus IV. Imp. A. 1097. ex Italia in Germaniam rediit. Transactionis tempus ante reditum ejus constitui nequit. Post reditum Moguntiae in fine anni de pacanda Republica habuit

K 2

„ firmissimam pacem cum Alemannico Duce Bertoldo & reliquis „ Alemanniae Principibus initiavit, usque Bajoariam, imo usque ad „ Ungariam propagavit. Francia quoque Teutonica & Alfatia eandem „ pacem suis partibus se observaturas juramento decreverunt. Haec „ tamen Pax in Alemannia maxime invaluit, eo quod Principes ejus, „ quisque in sua potestate justitiam facere non cessaverit... Et praecipue „ Dux Bertoldus ad faciendam justitiam in Ducatu Alemanniae adeo „ exarsit, ut in observatione justitiae omnes praedecessores suos pene „ vicerit, & de hoc omnium ora pio rumore compleverit.

(y) De Gestis Friderici I. Imp. Lib. I. Cap. VIII.

(z) Fridericus Staufensis, gener Henrici IV. Imp. obiit A. 1105. Filius ejus & successor in Sueviæ Ducatu, Fridericus Luscus, A. 1147.

Conventum. Bavariae Ducatum restituit Guelfo, ita quidem, ut patri filius quoque succederet Guelfus ille, cum quo Mathildis Ducissa divortium fecit. Tum vero Bertoldus II. suam quoque cum Cæsare & genero ejus Friderico Hohenstaufio, transactionem super Sueviae Ducatu inivisse credendus est; compositis nempe Bavariae rebus, postquam Guelphus, Bertoldi amicus, cum Cæsare quoque reconciliatus fuisset. His omnibus probe consideratis, Bertoldinam transactionem ad A. 1098. reponimus,

Errat ergo CHRONICA AUGUSTENSIS, (a) quod ad A. 1094. multo magis TSCHUDIUS, (b) URSTISIUS, (c) GUILLIMANNUS, (d) OBRECHTUS, (e) qui ad Annum 1081. transactionem hanc figunt. HOTTINGERUS (f) omnium optime ad Annum 1097. eam retulit. KOELERUS (g) annum præterivit filentio.

(a) Apud FREHER. Tom. I. pag. 506.

(b) *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 33.

(c) In margine ad Ottonem Frising.

(d) *Rer. Helveticar.* Lib. III. Cap. V. pag. 350.

(e) *Prodr. Rer. Alsat.* Cap. X. pag. 227.

(f) *Specul. Tigur. vel Antiquit. Turic.* pag. 31.

(g) *De Fatis Ducatus Alemanniae & Sueviae* Num. VIII. Secundæ editioni male adjectus est A. 1094.

§. VII.

Quicquid de tempore sit, Fridericus Staufensis Sueviæ Ducatum retinuit. Bertoldus II. advocatiam Imperialem Turicensem (h) hac compositione servavit; quæ advocatia non urbem modo, sed & omnem Turicensem Pagum vel Comitatum, ac ditissimas duas urbis Ecclesias, Collegiatam nempe & Abbatialem, (i) respexit.

Trans-
actionis
ratio.

Bertoldum II. non armis, sed pacis studio inductum, transactionem hanc inivisse, Otto Frisingensis ipse, ex Staufensi Domo natus, fatetur: „ Bertolfus, inquit, quamvis in hoc negotio „ Imperio simul & justitiæ cesserit, tamen strenuissimus ac „ fortissimus fuisse traditur. „

K 3

(h) Advocatia hæc ab Imperio, non a Duce Sueviæ, pendebat, ut Richardus Imp. in Literis, A. 1262. Hagenoæ datis, testatur, Conradini Sueviæ Ducis conatus refutans. GUILLIM. *de rebus Helveticis* Lib. III. Cap. V. pag. 351.

(i) *Das große Münster und das Frauen Münster.* Illud Carolus M. dotavit, hoc Ludovicus Germanicus instituit; illud Collegiata virorum, hoc Abbatia feminarum, cui jus telonei, eudendæ monetæ; Scultetum & Assesores constituendi jus competiit. HOTTINGER *Helvetische Kirchen-Historie* Tom. I. Lib. IV. pag. 368. 394. & 432.

LEU in notis ad SIMLERI *Regiment der Eidgenossenschaft* pag. 86.

Aberrat ergo a veritate sententia, quæ Bertoldum II. suis terris avitis & ipso Zaringiæ Comitatu (ita enim vocant) privatum esse, eundemque Comitatum ab Imperatore in Basileensem Episcopum Burcardum A. 1081. fuisse collatum arbitratur. (f) Burcardus, Cæsareas partes secutus, Comitatum *Harichingen*, in Buchsgovia situm, A. 1080. ab Imperatore accepit; quem cum Zaringiæ Comitatu confudit Herrgottus, ab exemplo Chartæ male descripto, ubi pro *Buchsgouue* legebatur *Brihsouue*, deceptus. Sed & Zaringiam in voce *Harichingen* latere creditum est. *Herchingen* Buchsgoviæ vicum hodieque cognoscimus. (m) Soloduro vicinus Buchsgoviæ Pagus, Bucheckios agnovit Dynastas, qui Burgundiæ & Buchsgoviæ Landgravii dicti sunt; Episcopatus Basileensis Vafalli. (n)

Bertoldus II. ergo per sexennium tenuit Sueviæ Ducatum. Pater ejus Carinthiæ Ducatum per totos duodecim rexerat annos, quibus anni quidam Bertoldi II. quoque inclusi sunt. Conradus Burgundiæ Transjuranæ Ducatum per XXV. annos gubernavit, atque eundem filio suo Bertoldo IV. Anno 1152.

(f) HERRG. *Genealog. Habsburg.* Tom. II. num. 188. quem & secuti sunt alii.

(m) LEU *Helvetisches Lex.* in voce *Herchingen*.

(n) WURSTISEN *Basel. Chron.* pag. 45. sq. HAFNER *Solothurn. Schauplatz* Part. II. pag. 319. LEU *Lex. Helvet.* voce *Buchsgau & Bucheck*.

gubernandum reliquit; quæ omnia Ottonis Frisingensis odium in Zaringos produnt. (o) Sed ab excursu super Sueviæ Ducatum redimus in viam.

§. VIII.

Anno 1084. Bertoldus II. assumpto Guelphone Bavaro & Burcardo Nellenburgensi, cum copiis Constantiam profectus, Othonem Episcopum inde expulit, Hermannique Anti-Cæsaris gratia & favore Gebhardum fratrem, de quo supra jam dictum, qui Hirsaugiæ monachum agebat, Episcopum instituit, atque introduxit in urbem, accedente Cardinalis Ostiensis, qui Gregorii Papæ legatus fuerat, consensu ac ope. (p)

Reliquæ
Bertoldi
II. res
gestæ.

Anno 1086. idem noster Bertoldus Abbatiam S. Galli, quam biennio ante bello petierat, denuo infestavit, quod munimentum suum *Twil* proditione amiserat. (q) Abbas Sangallensis tum fuit Udalricus, frater Liutoldi, Ducis Carinthiæ; qui filii erant Marquardi illius, cui Carinthiæ Ducatum, Bertoldis ablatum, tradiderat Cæsar Henricus. (r)

(o) Vide supra §. III. pag. 70.

(p) D. XI. Kal. Jan. A. 1085. HERMANNI *Annal. Einsidl.* pag. 159.

(q) GALLI OEHEMII *Chron. Mfct. Augiæ Divitis*, quam servat Biblioth. Abbatiae S. Blasii ad A. 1084.

(r) BURCKHARDUS *de Casib. Monast. S. Galli* Cap. VII. OEHEMIUS l. c. ad Annum 1084. & 1086.

Anno 1087. Bertolfus Dux cum Herimanno Comite in Charta permutationis, inter Episcopum Basileensem & Udalicum Monachum Cluniacensem factæ, testis legitur. (s)

§. IX.

Monasterii S. Petri fundatio.

Idem Bertoldus Abbatiam D. Petri in Sylva Nigra instituit. Monasterium Anno 1090. coeptum est exstrui, Anno 1093. perfectum. (t)

Urba-

(s) Codex Diplom.

(t) CRUSIUS in *Annal. Suev.* Part. II. Lib. VIII. Cap. X. fundationem hujus Abbatiae ad A. 1090. ponit, quod forte de fundamentis jactis intelligendum. BERTHOLDUS CONST. de ædificio finito & tempore consecrationis loqui videtur, cum ad A. 1093. scribit: „ In Alemannia Dux Bertoldus „ Monasterium novum in honorem S. Petri in Nigra Sylva a fundamento „ exstruxit, multisque bonis ditavit. Sed & omnia bona alterius „ Monasterii, quod ejusdem Ducis pater in alio loco ædificavit, iste ad „ istud transtulit. Hoc ergo Monasterium frater ipsius Ducis, Gebhardus „ Constantiensis Episcopus, & Apostolicæ Sedis legatus, sua consecratione „ initiavit. „ Brevius hoc refert Auctor Anonymus Fragmenti Historici Alberto Arg. præfixi, ad A. 1093. apud URSTISIUM *Script. Rer. Germ.* Part. II. pag. 83. his verbis: „ Bertholdus Dux Alemanniæ, qui & de „ Zeringen, coenobium Monachorum in honore S. Petri in Nigra Sylva „ construxit, quod postea frater ejus Gebhardus, Constantiensis „ Episcopus, consecravit. „ Ejusdem rei meminit Honorius II. in Bulla Anno

Urbanus II. A. 1095. in Concilio Placentino, cui Gebhardus Episcopus Constantiensis intererat, Monasterium hoc ab egregiæ nobilitatis Viro Bertholdo Duce, in Comitatu Brisfaquensi &c. institutum, multis privilegiis ornavit, hac lege, ut Abbatia singulis annis aureum Bisantium Lateranensi palatio inferret. (u)

Idem Gebhardus Episc. novum hoc Monasterium consecravit. Illud enim, quod eidem D. Petro sacrum Weilhemii infra Teccam Bertoldus I. condiderat, (x) exercendæ religioni cum non satis aptum videretur, Bertoldus II. in medio Nigræ Sylvæ novum exstruxit, atque reditus prioris eidem adjunxit; prius Monasterium in Prioratum convertens; qui hodieque San-Petrinæ Abbatia obnoxius est. Adelbero Abbas A. 1093. ex Weilheimensi Monasterio in novum translatus; in quo Gentis suæ sepulturam constituit Bertoldus. Novo monasterio a se condito

A. 1126. data apud SCHANNAT *Vindem.* pag. 162. scribens: „ Egregiæ
„ nobilitatis Vir, Berchtoldus Dux, in Comitatu Brisfaquensi, in
„ Constantiensi Episcopatu, in Silva, quam dicunt Nigram, ad honorem
„ B. Petri, Apostolorum Principis, Monasterium ædificavit, ipsumque
„ allodium Romanæ Ecclesiæ juri mancipavit. „

(u) Bulla ex Rotulo S. Petri membranacco infra in Cod. Diplom. exhibetur.

(x) Vid. supra in Bertoldo I. §. XII. pag. 56.

L

locum *Buchse* cum bonis ad illum pertinentibus Bertoldum Ducem & uxorem ejus Agnetem dono tradidisse in Charta Anni 1109. legimus.

§. X.

Sepult.
Zaring.

Veteres Monasterii hujus schedæ Bertoldum II. fundatorem, cum Agnete uxore, Conradum Ducem, filium eorum, una cum Clementia conjugē, Bertoldum & Rudolphum, in adolescentia mortuos, fratres Conradi; Bertoldum IV. Ducem, Rudolphum, Leodiensem Episcopum atque Conradum, Conradi Ducis filios, ibi sepultos (y) testantur. Novem hæc corpora continuit Camera sepulcralis in navi Ecclesiæ; Cameram tegebat lapis, cui insculpta Bertoldi II. imago. Lapidi Mausoleum cernebatur impositum. At in Aede Capitulari, ante sedem Abbatis, sepultus erat Dux Bertoldus III.

(y) Corporum horum ossa & capita Placidus Abbas A. 1659. cryptam cum aperuisset, invenit. Ulricus vero Abbas A. 1727. omnia sarcophagis quatuor inclusit, atque ex veteri destructa Basilica solennibus cærimoniis transferri curavit in novam, ubi ad dextram altaris majoris duæ sandapilæ, totidemque ad sinistram repositæ sunt. In utraque parte hodie inscriptio est; offium Zaringensium index. Legi hæc fusius possunt in Libro, cujus rubrum: *Festum Cathedralæ S. Petri*, in quo cærimoniæ inaugurationis Basilicæ San-Petrinæ A. 1727. peractæ exponuntur. Editus Rotwilæ 1733. in 4. lingua Germ.

Falluntur itaque STUMPFIVS (z) atque PESLERUS, (a) quorum ille Bertoldos aliquot Zaringenses in Petershufano; hic in San-Petrino & Sulzbergenfi Coenobiis omnes Zaringiæ Duces sepultos tradiderunt. Nullus eorum jacet Sulzbergæ.

Bertoldus I. Hirsaugiæ, Bertoldus V. Friburgi, reliqui omnes in S. Petri Abbatia sepulturæ mandati sunt.

§. XI.

Bertoldus II. ex itinere Romano, quo Henricum V. Imp. comitatus erat, (b) redux A. 1111. d. 12. April. vitam commutavit cum morte. (c) Error eorum, qui Bertoldum hunc Anno 1090. jam mortuum volunt, (d) ex confusione illius Bertoldi, qui Rudolphi

Mors
Bertoldi.

L 2

-
- (z) *Chron. Helvet. Lib. VIII. Cap. XXIX.* Stumpfius Petershufum cum S. Petri Monasterio in Nigra Sylva confudisse videtur.
- (a) *Nachricht von den Herzogen von Zähringen*, in *Diario Hannöverische Anzeigen* A. 1751. pag. 324.
- (b) PETRUS DIACONUS in *Chron. Cassin. Lib. IV. C. XXXV.*
- (c) *Chron. Constant.* apud PISTOR. Tom. III. pag. 742. Charta Bertoldi III. de A. 1112. apud SCHANNAT *Vindem. Liter. Collect. I.* pag. 160.
- (d) CRUSIUS loc. alleg. HAHN *Reichshistorie*, PFEFFINGER ad Vitriarium Tom. II. pag. 334. PESLERUS in *Serie Ducum Carinthiæ* §. IX. & in *Nachricht der Herzogen von Zähringen* l. c. FROELICH in *Archontologia*

Anti-Cæsaris filius fuit, cum Bertoldo nostro Zaringio suam trahit originem. (e)

Chara-
cter.

Charactèrem Bertoldi II. OTTO FRISING. (f) ita describit:
 „ Bertolfus . . . strenuissimus ac fortissimus fuisse traditur.
 „ Unde & adhuc ab antiquioribus de ipso dicitur, quod si quando
 „ nuncius aliqua tristitia ipsi apportans, secundum quod fieri assolet,
 „ hæsitare voluisset, dixerit, dic, dic! scio enim, quod semper
 „ læta tristitia, vel tristitia præcedant læta . . . Magnifica vox &
 „ viro forti digna. „ Elogium hoc scriptoris Gibellinæ partis,
 de Bertoldo non potest esse suspectum.

§. XII.

Uxor &
Liberi.

Bertoldi II. uxor fuit, ut supra jam annotavimus, (g)
 Agnes, filia Rudolphi Suevi, Anti-Cæsaris, quæ eodem, quo

Ducum Carinthia. Qua fide HENNINGESIUS obitum Bertoldi II. in A. 1098. ponat, non equidem intelligo, vid. Part. I. secundi & tertii Regni in quarta Monarchia pag. 284. *Theatri ejus Genealog.*

(e) Vide supra §. V. pag. 74.

(f) *Gest. Friderici I. Imp.* Lib. I. Cap. VIII.

(g) Addi possunt testimonia Scriptorum. OTTO FRISING. l. c. Cap. VII. scribit: „ Rudolphi filiam quidam ex nobilissimis Regni optimatibus „ Bertolfus nomine de Castro Zæringen habuit. „ *Genealogus Murenfis* hæc tradit: „ Cuono Comes de Rhinfelden genuit Rudolphum Regem, „ et ille genuit Agnetem, matrem Conradi Ducis. „ Honorius II. in Bulla

maritus, Anno IIII. d. 19. Decembr. obiisse scribitur. (h)
 At vir summæ nobilitatis Dux Bertoldus cum uxore sua
bonæ memoriæ Agnete locum Buchse Monasterio S. Petri tradidisse
 legitur in Charta A. 1109. unde eam hoc anno jam extinctam
 fuisse intelligimus. Ex hac Bertoldum III. & Conradum, qui
 ei successerunt; & Rudolphum, qui tener obiit, suscepit. (i)

De Agnete filia Bertoldi, quam GOLLUTIUS (l) constituit
 filiam Conradi, ita canit GUNTHERUS:

- „ Hanc Comes antiqua veniens ab origine Regum
 „ Guillelmus quidam, puerum quem fama vocabat,
 „ Possedit, quem conspicuo produxerat ortu
 „ Chonradi germana Ducis.

L 3

privilegiorum Abbatæ S. Petri in Sylva Nigra A. 1126. *Ducem
 Berchtoldum cum sua uxore Agnete & filiis commemorat. SCHANNAT
 Vindem. pag. 162.*

(h) Vid. Liber, cui Tit. *Festum Cathedrae S. Petri* pag. 247.

(i) *Necrologium S. Petri*: Rudolphus cum patre suo Bertoldo II. Monasterium
 D. Petri A. 1109. inuisit. Idem cum matre sua Agnete et Conrado fratre,
 Bertoldi patris exequiis, in Monasterio hoc celebratis, interfuit. In
 Actis hujus Monasterii haec leguntur: „ Cujus (Bertoldi II.) corpore
 „ nondum terrae commendato, uxor ejus Domina Agnes cum duobus
 „ liberis suis Domino Rodolfo et Conrado, tale praedium, quale visa
 „ est habere in villa, quae dicitur Sealfatt., &c.

(l) *Memoires de la Republ. Sequanoise* Lib. V.

Stephanus II. Burgundiæ Comes, cui agnomen *Tetehardie*, Agneti huic datur maritus. (m)

Ex hac prodiit Guilielmus III. *Puer* dictus, qui A. 1126. occisus est. Alii uxorem eam patruo Guilielmi Pueri, sed non recte adscribunt. Alii Stephano & Agneti filium dant Rainaldum III. qui Burgundici Comitatus libertatem contra Imperatores & Zaringiæ Duces defendere ausus est. Fundatrix Coenobii Omnium Sanctorum in Nigra Sylva fuisse dicitur Luitgardis Zaringica, Godefridi Comitæ Calvensis conjux, & mater Uthæ, quæ fuit uxor Welfonis, fratris Henrici Superbi, quam foundationem Henricus VI. Imp. Diplomate firmavit. Luitgardis ergo circa A. 1130. vixit, quum filia ejus Utha circa A. 1150. nupta jam fuerit Guelpho, potuitque adeo Bertoldi II. extitisse filia.

(m) *Memoires de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XVIII.

CAPUT

CAPUT III.

BERTOLDUS III.

AB ANNO IIII. USQUE AD ANNUM III22.

§. I.

Bertoldus III. Bertoldi secundi filius, (a) ^{Genealogia.} primi nepos, titulo Ducis *Zaringiae*, in Chartis condecoratus est primus. Instrumentum conditae urbis Friburgi Brigoviae, quod A. 1120. praese fert, Bertoldum nostrum axiomete hoc Ducali exornat. (b) Eum Bertoldi II. Ducis filium fuisse, plures Chartae demonstrant. „ Dux tertius Bertholdus et frater ejus „ Conradus, filii bonae memoriae Bertholdi II. Ducis „ VI. Kal.

(a) Ex Bertoldo Secundo et Tertio unum constituit HERRGOTTUS *Genealog. Habsburg.* Tom. I. Lib. VI. Cap. II. p. 273.

(b) Codex Diplom. ad hunc Ann.

Jan. 1112. non tantum dona paterna Abbatiae S. Petri confirmarunt, sed et praedio in vico *Benzeshusen*, novisque juribus auxerunt. (c)
 In alia ejusdem Monasterii Charta Anno 1122. exeuntis legitur:
 „ praeclae Nobilitatis Vir Berhtoldus cum uxore sua felicitis
 „ Memoriae Agnete, nec non suis temporibus Dominus Berhtoldus
 „ & frater ejus Dom. Cuonradus, hujus sobolis geminus partus. „ (d)

§. II.

Res
Gestae.

Bertoldus hic tertius expeditioni Henrici V. Imp. in Italiam A. 1110. interfuit, pactoque, quod de investituris cum Paschali II. Imperator inivit, conficiendo conciliatorem se praebuit, atque Pontifici jurejurando suam fidem obstrinxit, quod conventioni huic satisfactorius sit Caesar; sin minus, se cum ceteris, qui juraverant, Proceribus transiturum ad Papam. (e)

A. 1122. Calixtinae Chartae Transactionis cum Henrico V. subscripsit. (f)

Denique

-
- (c) SCHANNAT *Vindem. Literar.* p. 160. Rotulus membr. Abbatiae S. Petri.
 (d) Idem pag. 161.
 (e) Vita Paschalis II. apud MURATOR. *Script. Rer. Ital.* Vol. III. p. 360. sq.
 (f) Subscriptio: *P. Dux*; Bertoldus. Vid. Auctor Vitae Calixti II. ibid. pag. 420.

Denique Donationi, Monasterio S. Petri factae, aliam subjunxit; qua ille cum fratre suo praedium in *Pago Gondelingen* cum mancipiis ceterisque juribus, A. 1113. eidem donavit. (g)

Quum A. 1115. Seldensis Partheno in Sylva Nigra a Geraldo nobili ex loco foundationis in alodium ejus *Seleden*, sub instituto Cluniacensi, transferretur, Charta translationis *Bertolfo Duce*, Advocato loci, *Bertolfo Comite* praesentibus, facta est. (h)

Conventui Procerum, sub Henrico V. Basileae Anno 1114. celebrato, Bertoldus hic interfuit, atque tria diplomata testis signavit *Dux Bertoldus*. (i) Interfuit quoque cum H. Marchione & Conrado de Zaringen transactioni Monasterii S. Petri & Canonicorum de Cella A. 1121. (l)

(g) Charta in Cod. Diplom.

(h) Charta extat apud MABILLON. *Annal. Ord. S. Bened.* T. V. p. 694. Monasterium prius erat in Boliswilere, quod vix leucae spatio distabat a Selden, ad quem locum translatio facta est.

Clemens VIII. A. 1598. Seldense Monasterium Abbatiae S. Petri in Nigra Silva conjunxit. Vid. Reverendissimus Abbas S. Petri, PHILIPPUS JACOBUS, in *Vita S. Ulrici*, Germ. edita A. 1756. pag. 76.

(i) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. Num. 193. sqq. *Acta Mur.* pag. 34.

(l) Haec sunt verba chartae: „ in praesentia - - Ducis Bertholdi et D. „ Brunonis et aliorum Principum, scil. Dom. H. Marchionis, Friderici de „ Wolvahe, Conradi de Zaringen, generis Comitum Berth., ubi Conradus,

§. III.

Friburgi
Brigov.
Conditor.

Paulo post in Brisgovia Civitatem Friburgum in allodio suo (m) & proprio fundo ædificare cœpit, cujus exstructæ æra a nonnullis ad Bertoldum II. male refertur. (n) In Friderici II. Imp. Charta libertatis Bernensium A. 1218. Conradus, Bertoldi frater, eam exstruxisse legitur. Bertoldus nimirum opus incepit, Conradus perfecit. Sunt, qui ad A. 1118. hoc ponunt. (o)

Bertoldus novæ urbis condendæ modum & ejus jura definivit Anno 1120. Henricus V. Imp. & Proceres Imperii, ut Charta fundationis habet, exstructionem ejus juraque ei data, probarunt. Frater & successor Conradus Basilicam & turrim, Argentinensis æmulam, erexit; ut tabularii Friburgensis schedæ me docent. Civitas aquis irrigua, LIV. fontibus ornata, Univerfitate studiorum

---

frater Bertoldi Ducis, generis dicitur *Comitis Berth.* quoniam Bertoldus hic Brisgoviae Comes fuit provincialis sive Landgravius.

- (m) In loco proprii fundi sui, ut in Charta dicitur. Friburgum vicum fuisse, antequam Civitas fieret, incolarum traditio est.
- (n) MASCOVIUS in *Commentar. Henrici IV. Imp.* p. 120.
- (o) SATTLERUS in *Chron. Friburg.* quod SCHILTERUS edidit, pag. II. Apud STUMPFIIUM in *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXIX. hi versus leguntur:
 „ Anno milleno centeno bis quatuor deno
 „ Friburg fundatur, Berchtoldus Dux dominatur.
 Add. TSCHUD. Part. I. Lib. II. pag. 50.

A. 1457. instructa, postremis his seculis arcium & propugnaculorum firmitate & elegantia Germanicæ nulli secunda, A. 1744. nudata munitionibus, Regimine Aufriaco tamen ibi sedente, Conventibus Brisgovix Statuum, Academia Literarum, pristinum adhuc decus, quantum potis est, tuetur.

§. IV.

Friburgum conditum est secundum jura Agrippinæ Colonix, Instru-
mentum
conditæ
urbis. ut emporium deveniret Brisgovix: legibus non minus ac vallo munitum, quod publico atque solenni mercatu, consensu Regis Principumque, Bertoldus instruxit. (p)

M 2

(p) Fidem hujus rei nobis facit conditæ urbis Friburgi Charta, in scriniis civitatis hodieque superstes, illaesa et salva. Autographum curate inspexi, cujus exemplum in Codice Diplomatico daturus sum.

In ea, quaecunque ad statum novae urbis tam publicum, quam privatum, in causis vel criminalibus vel civilibus, pertinent, ordinata leguntur. Praecipua eorum capita, quae vel obiter hic indicasse juvabit, agunt, „ de Dominio Civitatis ad seniore[m] gentis „ hereditario jure semper transituro; de jure Conductus atque „ securitate mercatoribus, forum Friburgense adituris, praestanda; de „ electione Sacerdotis, Plebani, Sculteti, Licitoris et Pastoris, à „ Burgen[s]ibus communi consensu instituenda; de juribus Telonearii, nec „ non de pecuniis pro investione aut exportatione mercium omnis „ generis sigillatim exsolvendis; de instituenda libra publica ejusque

Urbibus caruit Germania vetus. Media ad seculum usque XII. paucas conspexit. Inter antiquiores reputatur Sufatum, Westphalica civitas, Imperialis quondam & Hanseatico foederi adscripta. Legum Sufatensium Codex sec. XII. supereft, cui tamen nec auctor, nec annus legis adjecti. (q) At Friburgensium

„usu vel abusu; de Ministerialibus et hominibus propriis; de
 „hereditatibus et bonis vacantibus; de libertate matrimonii; de
 „mutua conjugum successione; de potestate mariti in bona uxoris; de
 „imperio patris et matris in liberos; de separatione liberorum; de
 „tutela impuberum; de termino pubertatis; de alienatione aut
 „oppigneratione praediorum; de jure creditoris in bona et personam
 „debitoris; de poena homicidii, vulnerationis, injuriarum; de rapina,
 „furto, rebusque furtivis, falsa moneta, tumultu et seditione; de
 „stupro; de testibus, eorum numero ac statu; de probatione per
 „duellum; de appellationibus Coloniam instituendis; de Expeditione
 „Romana & aliis plurimis, quae in dicta Charta fufius enarrata,
 docent, quantum pretii egregio huic monumento statuendum fit ab
 illis, qui Jura statutaria aut municipalia medii aevi in Germania
 feruntur.

(q) Inter statutaria Germaniae Jura ad hunc usque diem viris eruditis
 omnium antiquissimum visum fuit Jus Sufatense (*Soefl.*) quod ex duabus
 membranis vetustis in publicam lucem primum protraxit Cl.
 EMMIGHAUSIUS, illudque *Memorabilibus Sufatensibus*, Jenae A. 1749.
 a se editis, insertum, mox etiam erudita Commentatione exposuit
 atque illustravit Francof. & Lipsiae 1755. 4. Verum hanc antiquitatis
 praerogativam, qua hucusque Jus Sufatense gavifum fuit, potiori nunc

legum pactus annum & auctorem declarat. Non sine ratione ergo dubito, an ulla Trans - Rhenanæ Germaniæ civitas extet, quæ legum municipalium antiquitate cum Friburgo Brisgovico possit certare.

§. V.

Potestatem condendæ Civitatis concedere; conditæ Cæsarum in hoc auctoritas. privilegia impertiri & præscribere leges, inter jura prærogativa Cæsarum reputatur. Cum autem bella de investiendis Episcopis Imperatorem inter & Papam eo tempore flagrarent, Cæsare diris devoto, Bertoldus, affecla Papæ, Friburgum auctoritate magis sua, quam Imperiali, struxisse legibusque munivisse videtur. (r) Lotharius, Henrici V. Imp. successor, Zaringensium fautor, ut & Cæsares sequentes tacuerunt. Fridericus II. Friburgum Comitis Eginonis potestati subjacere professus est. Rudolphus I. A. 1282. Colmariensis Civitatis jura quoque Friburgensibus concessit.

M 3

jure sibi exposcere videtur Juris municipalis Friburgensis Charta; quæ, si rerum amplitudinem & varietatem spectes, Jure Sufatensi nullo modo inferior. Friburgensis Charta post initia sec. XII. conscripta, Sufatensis post annum 1180. Ex Sufatensi Jus Lubecense & alia prodierunt.

(r) Mentio Imperatoris in Charta non nisi leviter fit.

§. VI.

Jura.

Observationum ad origines Friburgi summa huc redit.

I. Condita est urbs *in loco proprii fundi sui*, (Bertoldi III.) *Friburc* videlicet; unde extinctis Zaringensibus ad ipsorum heredes transit. Ordinavit Bertoldus, ut Domino urbis defuncto heredum ejus senior succederet.

II. Mercatoriam urbem constituit Bertoldus, ad Nigræ Sylvæ pedes, ubi ex Suevia in Brisgoviam transitus, ut illa Brisgoviae deveniret emporium.

III. Instituit eam *secundum Jura Coloniae*, quæ inter Rhenanas Civitates tum maxime florebat commerciis. Nova oppida ad formam antiquiorum plerumque instituta sunt. Landavia Spiræ, Selsa Hagenoæ, Roshemium Selestadii, Turinghemium Colmariae jura accepit.

IV. Jus municipale novæ urbi datum est consensu ac decreto Regis & Principum, uti loquitur Charta. Rex intelligitur Henricus V. Imp.

V. Inter municipalia hæc Friburgi jura nullum juris Romani vestigium, fecus ac in statutis Civitatum, quæ seculo XIII. conditæ sunt, ut Colmariae, Selsæ, Hagenoæ, comparet.

VI. Tanta novæ Civitati tributa fuit libertas, ut *nullus hominum vel Ministerialium Domini* in eam, nisi de communi civium consensu, potuerit recipi.

VII. Orta super Senatus Consultum, vel aliam super rem inter cives litigantes discordia, ad Coloniense Judicium provocare licebat.

VIII. Civibus libera Plebani, Sculteti & XXIV. Consulium relicta electio.

Bertoldina Statuta ad Annum usque 1520. Friburgi constanter vigerunt. Tum vero Civitas, sui Principis permisso, ampliora, ex jure quoque Romano petita, ab Udalrico Zasio composita, in lucem emisit. (s)

Statutorum Bertoldinorum defectus præfatio novi Codicis annotat. (t)

§. VII.

Biennio post conditam urbem socio suo Hugoni, ^{Mors Ducis.} Dagsburgensium Comiti, adversus subditos rebelles auxilium cum præstitisset Bertoldus, Molshemii in Alfatia occisus est. (v)

(s) Sub Rubro: *Der Statt Fryburg im Prigow Statuten und Statrechten*, 1520. fol.

(t) His verbis: „So wir - - - erfunden das unfere Sazungen, die unser erster „Stifter wylandt der durchlüchtig Furst und Herr, Herr Bertold „Hertzog zu Zeringen - - - - in erbuwung diser Statt Fryburg gesetzt „und geben hat, an vil orten unverstendig und mangelhaftig sind.“

(v) Conradus Dux, Bertoldi III. frater atque successor, VII. Kal. Jan. 1123. Abbatiae S. Petri jura confirmavit *Badæ*, i. e. Badevillæ, apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. p. 161. unde nobis persuasum est, Bertoldum III. exeunte Anno 1122. quo Charta hæc data est, jam

Cædem ejus promovit Cuno, Argentinensis Episcopus, Henrici V. partibus contra Papam adhærens, atque ob id ipsum anno sequenti Episcopatu dejectus. (x)

Conjux Bertoldi III. Sophia Guelfica fuit; Henrici Nigri, Bavariz Ducis, ex Wulfhilde Billungenfi (y) filia, ex qua sobolem masculam non suscepit. (z) Sophia hæc, mortuo marito, nupsit Luitpoldo, Marchioni de Stiria.

---

extinctum fuisse. Adstipulatur Chronicon Constant. At Murense ineditum ita habet: A. 1123. *Bertholdus Dux obiit*, cum quo conspirat KOENIGSHOVIVS *Chron. Argent.* p. 429.

(x) DODECHIVUS Abbas ad h. annum; *Fragmentum histor.* apud URSTIS. *Chronographus Saxo* apud ECCARDUM.

(y) CONRAD URSPERG. *Chron.* sub Lothario II. Imp. pag. 211. MONACHUS WEINGART. *de Guelfis* Cap. X. ap. LEIBNIT. T. I. p. 785. ubi nomen *Zaringen*, in *Haringen* corruptum. LADISLAUS SUNDHEMIUS *de Guelfis* ap. eundem LEIBNIT. pag. 804. sq.

(z) SUNDHEMIUS loc. alleg. id asserit. HENNINGESIUS in *Genealog.* Part. I. secundi & tertii Regni, Monarchia IV. pag. 285. & Part. II. ibid. pag. 138. ei dat filiam Sophiam, quæ desponsata fuerit Bertholdo I. Carinthiæ & Stiriz Duci; sed nihil firmamenti hæc habent.

CAPUT

CAPUT IV.
CONRADUS.

AB ANNO 1122. USQUE AD ANNUM 1152.

§. I.

Conradus, Bertoldi III. successor, non semel Genea-
logia. in Chartis *filius Ducis Bertoldi*, (a) nempe
secundi, & frater tertii Bertoldi vocatur,
uti supra ostendimus. (b)

Fratre vix mortuo Conradus Abbatiae S. Petri privilegium
confirmavit, ut Ministeriales sui bona sua quaecunque eidem
Cœnobio libera donatione concedere possent. (c)

(a) Tres Chartæ, apud Argentinenses occasione San-Blasiani Monasterii ab
Imperatoribus datæ, idtestantur. Una Henrici Anno 1125. & duæ
Lotharii II. Omnes apud HERRGOTT. suis sub annis occurrunt.

(b) In Bertoldo III. §. I. pag. 87.

(c) SCHANNAT *Vindem. Lit. Coll. I.* pag. 161.

N

Anno 1123. Henricus V. Imp. Argentinæ Conventum celebravit, atque Alpirspacensi Wirtembergæ Monasterio Diploma concessit, quod *Conradus Dux de Zaringen* sua quoque manu signavit, (d) quæ prima gentilitii *Ducum Zaringia* nominis creditur mentio. At triennio ante jam Bertoldum III. fratrem ejus, in Charta conditæ civitatis Friburgi Brisgovicæ, axiomate hoc insignitum fuisse, suo loco ostensum est.

§. II.

Advocacia
Abbatia
S. Blasii
contro-
versa.

Anno 1125. Ruftenus, Blasianus Abbas, Conrado nostro Advocatiam Monasterii sui tradidit; quæ deinceps in Zaringia Domo ad extinctos usque Duces permanfit. Advocacia hæc paulo ante in Imperio multos excitaverat motus, donec ab Henrico V. Imp. in Conventu Procerum Argentinæ res pro Abbate decisa; qui potentem Imperii Principem pro Advocato sibi eligendum existimans, Zaringia Ducem, Conradum, adscivit. Causam hanc obscurem a junioribus multis vel obiter, vel male descriptam paucis exponemus Lectori.

Henricus II. Imp. Bambergensis & Basiliensis Episcopatum instaurator & restaurator notissimus, de augendo utriusque splendore sollicitus, Gengenbacense & Schutterense Benedictini

(d) BESOLDI *Monumenta Wirtemberg.* P. I. p. 250.

Ordinis Ortenaviæ Monasteria directo Bambergensis Ecclesiæ subjecit dominio; quod vinculum feudale ad nostra usque tempora durat.

Simile quid Basiliensi Ecclesiæ haud dubie destinaverat Cæsar; sed morte præventus successori suo Conrado II. rem perficiendam reliquit. Hic enim primo statim Regiminis anno (e) Adelberoni, Basil. Episcopo, Blasianum Monasterium concessit in feudum. (f) Blasianus Abbas, ad illud usque tempus per baculum investitus a Cæsare, in posterum a Basiliensi fuit investiendus Episcopo. Directum hoc Episcopi dominium ceteris Monasterii immediati juribus nihil ademit.

Perstitit illud libera Imperialis Abbatia, cum libertate suam ex Ottonis II. privilegio (g) eligendi sibi Advocatum. Perstitit in Dioecesi Constant. Episcopi, ex qua nunquam exivit.

N 2

(e) A. 1025.

(f) Præfatus Blasianæ Abbatie fec. XII. Codex, in quo varia Chronica & Rei Musicæ scriptores, ad A. 1025. refert: *Cella S. Blasii Basiliensi Episcopo traditur.*

Authentica Conradi II. Donationis Charta huc usque non prodiit, vassallicum tamen Abbatis Blasiani vinculum cum Basil. Episcopo intelligi debere, ex iis, quæ A. 1120. agitata fuerunt, quæque infra referimus, patet.

(g) Privilegium hoc genuinum & authenticum, quod omnium Blasianorum primum & antiquissimum est, sciolus quidam ante plura jam secula

Novus hic rerum Blasianarum ratione directi domini status per totos fere centum annos duraverat. Anno 1120. difficultas de modo investiendi exorta. Investituræ solennitas moretum fueto per virgam vel baculum fieri solebat. Cum autem Gregorius VII. (h) & successores ejus investuras per anulum & baculum, a Cæsaribus factas, ex cathedra & in Conciliis aperte damnassent, orta est quæstio, an Basiliensi Episcopo licitum sit, Blasianum Abbatem porro investire per virgam, Delegati à Calixto II. Basileam missi (i) ibidem pronuntiarunt: „Si alii Episcopi Regni, „ qui sunt Advocati in Abbatibus aliorum Episcopatum, jure „ Ecclesiæ suæ, ex concessione vel ex tolerantia Sedis Apostolicæ, „ electis Abbatibus concessionem per virgam fecerint, Episcopus

---

adulteravit. Cum enim in Henrici V. Imp. Charta A. 1125. reperisset, Ottonem Privilegium dedisse Blasianis, & pro *piissimo*, contracte scripto, *primum* legisset, in falsam est inductus sententiam, Ottonem I. Imp. esse Monasterii statorem. Hujus autem Diploma quum nullibi extaret, sciolus ille violentas Diplomati Ottonis II. intulit manus, æramque genuinam anni 983. ita corrupit, ut inde annus 963. prodierit. Nec negandum, receptam apud Blasianos invaluisse sententiam, Monasterium illud ab Ottone I. Diplomate fuisse ornatum, quod autem temporum injuria perierit. Vide Nötam HERRGOTTI ad Chartam Henrici V. Tom. II. p. 141.

(h) Prohibuit has investuras Gregorius VII. A. 1078. in Concilio Romano

(i) Gregorius Cardinalis & Pontius Cluniacensis Abbas.

„ quoque Basiliensis Abbatibus, qui in Ecclesia B. Blasii
 „ præponendi sunt, post electionem hoc ipsum faciat. Facta
 „ hæc sunt apud S. Albanum Anno 1120. adstantibus atque
 „ collaudantibus, Domno Radulfo Basiliensi Episcopo & Domno
 „ Rostanno S. Blasii Abbate. (l)

Sententia, quæ dubium de investitura per virgam decedit, non
 exiguis mox turbis, super Advocatiam Blasianam ortis, dedit occasio-
 nem. In ejus enim introitu dicitur, Episcopi, *qui sunt Advocati*
in Abbatibus aliorum Episcopatum &c. & in fine adjicitur:
 „ Episcopus Basil. S. Blasii fratres sic tueatur. &c. Delegati
 Pontificis directum dominium cum Advocatia confuderunt; moris
 hujus Ecclesiarum Germanicarum ignari. Rudolphi Episcopi
 successor, Berchtoldus, (m) virtute sententiæ hujus Advocatiam
 Monasterii Blasiani ad se pertinere existimans, A. 1124. Sub-
 Advocatum ei dedit, Adelgozum de Werra, (n) refragante
 Rusteno Abbate, qui hac super re querelam apud Henricum V.
 instituit.

N 3

(l) DACHERII *Spicilegium* Tom. III. pag. 477. 51.

(m) CLAUDIUS SUDANUS in *Basilea Sacra* pag. 190. erravit, quando duos
 Episcopos, Ludovicum nempe & Fridericum, ponit inter Rudolphum
 & Berchtoldum, uti Brundrutanum Episcopale me docuit tabularium.

(n) *Adelgoz von Werr*, ex Militum ordine. Dominium *Werve, Wehr*, situm
 in Nigra Silva, supra Præceptoriam Beucken. URSTISIUS in *Chron.*

Cæsar in Principum Conventu A. 1125. d. 8. Jan. Argentinæ habito, (o) Blasianum Monasterium liberum pronuntiavit ab Advocatia Basiliensis Episcopi, qui eam ex dominio suo directo derivare non potuit, sed ex sententia a Delegatis Pontificis nuper lata sibi eam arrogavit.

Advocatum eligendi libertas, ab Ottone II. San - Blasianis diferte concessa, concessione domini directi, quod Conradus II. Basiliensi Ecclesiæ dedit, haudquaquam sublata est.

§. III.

Errores
aliorum.

Basiliensium & Blasianarum rerum scriptores in tractando hoc argumento non recte versati sunt, Jus domini directi pro Advocatia fumentes. Ita sane URSTISIUS (p) SUDANUS (q) LEXICOGRAPHI BASILIENSES; (r) qui omnes crediderunt, Advocatiam ab Adalberonis Episcopi temporibus per totos centum annos tranquille in Blasianos fuisse

---

Basil. L. I. C. XXI. Mentio ejusdem Adelgoz de Werrah inter testes Notitiæ concambii inter Conradum Ducem & Abbatiam S. Petri, quæ in Cod. Dipl. exhibebitur.

(o) Charta apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. p. 139.

(p) *Chron. Basil.* Lib. II. Cap. XV. p. 101.

(q) *Basilea Sacra* pag. 191.

(r) Tom. I. Lexici voce *Basel*, in Catalogo Episcoporum.

---

exercitam, quum illam nullus unquam exercuerit Basiliensis Antistes. Litem ergo inde ortam existimant, quod Adelgozus Sub - Advocatus potestate sua abuteretur. HERRGOTTUS (s) contra, Basilienses Episcopos inter atque Blasianos Abbates per centum annos litigatum fuisse existimavit, donec Henricus V. litem dirimeret.

Utraque pars aberrat a vero. Basilienses Episcopi dominium directum in Blasianum Monasterium, quamdiu ad Advocatiam illud non extenderant, exercuerunt tranquille. Quum autem Bertoldus Antistes Advocatiam in Monasterium dominio directo adungere cœpisset, lis sub Henrico V. A. 1124. mota, anno sequenti ab eo Argentinæ pro Blasianis decisa est. De longa per seculum cum Episcopo lite nullum in scriniis Blasianis vestigium extat. Blasianos autem non tam de Advocatiæ abusu, quam de Advocatia ipsa insituisse querelam, Conradus III. Romanorum Rex in Charta A. 1141. (t) diferte declarat. Ait enim, Antistitem Basiliensem Abbatiae hujus subjectionem & Advocatiam sibi arrogasse, monachos autem negasse utramque.

(s) In notis ad Henrici V. Imp. Chartam A. 1125. quæ extat Tomo II. *Geneal. Habsburg.* p. 140.

(t) HERRG. Tom. II. p. 165.

§. IV.

Conradus
fit Advoca-
tus S.
Blasii.

Ruftenus Abbas ergo Conradum nostrum, Zaringiæ Ducem, has inter lites, Advocatum elegit, primævo suo jure innixus. Henricus V. electionem non modo probavit, sed & Cæsareo, ut vocant, banno pro Advocatia S. Blasii administranda, Conradum munivit, ut Cæsar ipse testatur. Ceterum non infrequens apud Germanos est, ut Abbatia Advocatum, a Domino directo & ab Episcopo Diocesano diversum, agnoscat. (v)

Neque tamen, Cæsarea sententia, A. 1125. lata, lis omnino sopita est. Blasiani ab Advocatia Basiliensi liberi, a directo quoque Episcopi dominio se liberos credentes, cum Bertoldi successoribus, Adalberone III. & Ortliebo, in discordia vixerunt, donec & hæc res a Conrado III. Imp. A. 1141. Argentinæ composita est. Hoc enim anno Conradus noster, ut Advocatus Blasianus, Abbatiae nomine, ex bonis ejus quatuor Curtes (x) Episcopo

(v) Gengenbacensis immediata Benedictinorum Ortenaviæ Abbatia Imperii Episcopum Bambergæ pro Domino directo, Episcopum Argentinensem pro Diocesano, Marchionem Badensem pro Advocato agnoscit.

Schwarzacensis Ortenavica quoque ejusdem Regulæ Abbatia directo Episcopi Spirensis dominio subest. Advocatum habet Marchionem Badensem; Diocesi Argentinensi addicta.

(x) Curtes in Sirenz, Lauffen, Oltingen & Filnacker.

Episcopo Ortliebo tradidit; qui acceptis illis omni juri, quod Ecclesiae ejus à Conradi II. Imp. tempore in Blasianos competierat, renuntiavit. *Conradus Dux ejusque filius Bertholdus* Instrumentum transactionis signarunt. (y) Zaringiae Duces ad extinctam usque gentem Advocatiam retinuerunt. In Charta tabularii Blasiani A. 1232. super *Sufinberc* Hermannus Badensis promisit, quod a Blasianis in Brisgovia Curtibus exacturus sit nihil, *præter servitium temporibus Bertoldi Ducis solitum*, ubi intelligitur Bertoldus, Zaringorum postremus; quatuordecim annis ante defunctus. (z)

§. V.

ANNO 1126. Argentinæ Lotharii II. Imp. Diplomatus, die 2. Jan. scriptis, alios inter Proceres subscripsit *Chuonradus*, Burgund. Comitatus. *filius Ducis Bertholdi*, & cum eo *Hermannus Marchio*. (a)

Memorabilis hic annus est morte Guilielmi III. cognomento *Pueri*, qui Burgundiæ Comes, apud Paterniacum, Trans - Juranæ oppidum, occisus, & in Monasterio ibidem sepultus est; nec prolem, nec fratrem relinquens. (b) Guilielmus iste, præter Burgundiæ

(y) HERRG. A. 1141.

(z) Cod. noster Dipl. ad A. 1132.

(a) HERRG. l. c. Num. 205. & 206.

(b) ALBERICUS, Trium Fontium Abbas, in *Chron.* ad. A. 1027.

Comitatum, etiam Aventicensem tractum, Uchtlandiam & alias in Helvetia Burgundica terras possederat; adeoque cis & trans Juram, in Burgundia majore & minore, excepto Ducatu, dominatus est. Comitatum Rainaldus III. patruelis ejus, Matisconensis & Cabilloni Comes, ut proximus heres, occupavit.

Genealogicum Burgundicæ hujus gentis subjungimus stemma, (c) quod rebus his lucem affundit.

Otto Guilielmus † 1027.

Rainaldus I. † 1057.

Guilielmus II. Audax, Comes Burgundiæ, Viennæ,
Matisconis † 1087.

Rainaldus II. obiit in itinere Hierosolym. 1097. Vx. ignota.	Stephanus Audax absente ac mortuo fratre terras Burgund. regit. † 1102. Vx. Agnes, soror Conrad Ducis Zaring. filia Bertoldi II.	Guido Archiepiscopus Viennensis 1088. postea Papa Calixtus II.
Rainaldus III. Comes Burg. 1126. à Lothario II. Imp. proscriptus † 1144.	Guilielmus Vienn. & Matisconensis Comes.	Guilielmus III. Puer relictum a patre Comitatum Burgundiæ retinet, exclusis patruelibus, A. 1126. occisus, & Paterniaci sepult. improlis.
Beatrix, Friderico I. Imp. nupta A. 1156.	Gerhardus.	

(c) DU CHESNE *Hist. des Comtes de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XVI. seqq.
Similia fere habet CHORIER *Hist. de Dauphiné* Tom. I. pag. 820.

§. VI.

EX norma stemmatis hujus terrarum, a Guilielmo Puero Rainaldo III. patruelis ejus, legitimus reputandus est heres.

Rainaldo III. ereptus.

Hic autem supremo jure terras istas rectorus, Lotharii II. Imp. auctoritatem agnoscere quum nolisset, indignationem ejus incurrit. Burgundiæ Comites Salicis obediverunt Germaniæ Cæsaribus, quod Conradus II. fator eorum, Gifelam, Rudolphi III. ultimi Burgundiæ Regis, ex sorore, neptem duxerat uxorem. At Henricus V. Imp. Salicorum postremus, cum decessisset, Lotharius Saxo in ejus locum electus est, Salicis nullo sanguinis vinculo junctus; cui obsequium denegavit Rainaldus, Burgundiæ cum Imperio nexum cum Cæsaribus Salicis causatus extinctum. Lotharius vero Burgundiam cis & trans Joram Imperii patrimonium declarans, Rainaldum A. 1127. ad Comitiam Spirensiam, quibus plerique Burgundiæ Optimates intererant, vocavit, Procerum ut ibi subiret judicium. Tum vero Rainaldus, omnimodam libertatem pertinaciter affectans, ab Imperatore proscriptus est; (d) eaque Burgundiæ pars, quam Guilielmus

O 2

(d) OTTO FRISING. Frid. I. Imp. patruus, qui biennio post nuptias Beatricis cum Friderico I. obiit, Imperatoris socerum excusaturus, causam iræ

Puer possederat, Zaringiae Duci nostro fuit adjudicata Conrado.

§. VII.

Conrado
Zaring.
traditus.

Cæsar hoc iudicium tulit non tantum quod Conradus noster fuerat avunculus defuncti, sed & animum ei gratum ut

Lotharii Imp. in Rainaldum allegat L. II. Cap. XXIX. quod *neglexit Curias Regis adire*. Sed verior est, quam tradit GUNTHERUS in *Ligurino* L. V. v. 290. affectatio suprematus, quem in Burgundiae Comitatu sibi arrogavit Rainaldus. Ita enim canit:

„ Jure suo nimium & claro sanguine fretus
„ Teutonicos Reges edictaque sæpe vocatus
„ Sprevit, & Allobroges aliis sub Regibus esse,
„ Indignum reputans, nimium memor ille vetustæ
„ Libertatis erat, Regemque superbus agebat.
„ Donec ob innumeros fastus sententia tandem
„ Ultrices in eum depromsit regia vires,
„ Ereptamque viro regni sub iudice terram
„ Nomine Chunrado Fisci concessit habendam.

Fisco itaque addictus fuit a Cæsare Comitatus Burgundiae, sed cum primo ejusdem Lotharii Imp. anno in Ratisbonensibus Comitibus teste DODECHINO in *App. ad Marianum Scotum* A. 1125. decretum fuerit, prædia proscriptorum a Rege, „ si iuste forisfactoribus abjudicata, fuerint, Regiminis subiacere ditioni, non Regis proprietati, Lotharius Comitatum Burgundiae non sibi, vel suæ Domui servavit, sed proximo cognato addixit, quod proximus agnatus eo se indignum reddiderat. De Guilielmi Pueri matre Agnete GUILLIMANNUS de *Reb. Helvet.* Lib. II. Cap. XIV. pag. 282

demonstraret, quod partes Lotharii contra Hohenstaufios æmulos, Alemanniæ & Franciæ Teutonicæ Duces, mascule defenderat.

Accessit, quod ipse Conradus in Helvetia Alemannica, Burgundiæ contigua, Advocatus Cæsareus Tiguri jam fuerat, Rheinfeldenfem Comitatum, Burgundico Regno vicinum, jure quoque tenens materno.

Sed & ipsius Burgundici atque Arelatensis Regnorum, quæ jam pridem in unum coaluerant, administratio Principi committenda fuit, cujus fides in Cæsarem certa; qui Guelphicis partibus addiæctus; tam insignem Reætoratum Principi Gibellino committere non tutum existimaverat.

Univerfo itaque Burgundico Regno, ad Mediterraneum usque Mare extenso, Conradus noster præfectus est Rector. (e) Regnum hoc Ducatui Suevico, quem Fridericus Hohenstaufius, Cæsaris æmulus, tum regebat, contiguum fuit. Illa superioris Alfatiae portio, quæ Sundgovia dicitur, pars quoque Regni Burgundici tum erat. Phirretensem Comitatum præsertim

O 3

(e) DODECHINUS *Append. ad Marian. Scotum* Anno 1127. scribit: „Conradus „ de Zeringa coram plerisque Burgundionum optimatibus, *Principatu* „ *Burgundiæ* apud Spiram Civitatem sublimatus. „

intelligo; Agro Basiliensi confinem. (f) Basilea enim pars Regni Burgundiæ fuerat, ut WIPPO (g) nos docet.

§. VIII.

Traditio-
nis hujus
annus.

Institutio hæc Reſtoratus Burgundiæ in Comitiiis Spirensibus a Lothario Imp. facta est A. 1027. referente Dodechino. Norbertus in Comitiiis his electus fuit Magdeburgensis Episcopus; ut Anonymus Præmonstratenſis coætaneus (h) & Codex antiquus Saxonicus (i) testantur. Cum autem Norbertus in Magdeburgensi sede A. 1126. successerit Rukero, nonnulli existimant, (l) Dodechinum in definiendo tempore Spirensis Conventus, metachronismo unius anni peccasse.

§. IX.

Reſtoratus Bur-
gundiæ vindica-
tus armis

Armis ergo apud Burgundos certatum. Reginaldus, post acre cum Conrado bellum, captus, Argentinam ad Comitiam

(f) Vid. *Alsatia Illustr.* Tom. II. pag. 5.

(g) Apud PISTOR. Tom. III. *Script. Rer. Germ.* p. 470. Errat tamen Wippo, ubi dicit, Basileam in confinio triviali Burgundiæ, Alemanniæ & Franciæ Orientalis tum sitam fuisse. De prioribus duabus nullum est dubium, sed a Francia longe fuit remota Basilea.

(h) In vita S. Norberti apud HENSCHEN *Acta Sanctor.* Jun. Tom. I. pag. 849.

(i) Vid. nota ad vitam Norberti.

(l) MASCOV. in *Commentar. de Lothario II.* Cap. VI. & VII.

Imperii ductus, a Principibus, indolem ejus mirantibus, libertate donatus, in Burgundiæ Comitatum rediit, qui ab hoc tempore Liberi Comitatus (m) nomine appellari videtur cœpisse; quod Comites majori præ aliis libertate, incolæ vero præstantioribus juribus, quam alii Comitatenfes, fruerentur.

Rainaldi caussam Rerum Burgundicarum scriptores justam pronuntiant. (n)

OTTO FRISING. (o) Comitatum istum, ab Imperio diu alienatum, tanquam liberum & independens allodium, per Beatricem, Rainaldi filiam, ad Fridericum I. Imperatorem rediisse scribit.

Nos hæc non discutimus, annotasse contenti, quod Conradus Reçtoratum Burgundici Regni non modo retinuerit, sed & ad filium atque nepotem, id est, ad extinctos usque Duces Zaringos, propagaverit. Ceterum axioma *Reçtoris* axiomatici *Ducis* Cæsar prætulisse videtur, ut novus hic Burgundiæ trans Juram Reçtor, ab Imperio pendens, a Trans-

---

(m) *Franche - Comté*, Germanis *Hoch - Burgund*, *Ober - Burgund*, *Freye Graffschaft Burgund*.

(n) DU CHESNE *Hist. de Bourgogne* Lib. IV. C. XX. GOLLUT *Memoires Sequanoises* Lib. VI. Cap. IV. VIGNIER *Chron. Burgund.* DUNOD. *Hist. du Comté de Bourgogne* Lib. IV. p. 169.

(o) *Chron.* Lib. V. Cap. I.

Ararico Burgundiæ Duce, Galliæ vasallo, distingueretur. Burgundici tamen Rectores hi non raro quoque dicti sunt Duces, ut alibi docui.

Conrado ergo præ patre & avo servata fuit gloria, ut præter *Ducis Zaringiæ* nomen, *Reſtoris* quoque *Burgundiæ* dignitate ornaretur a Cæſare.

§. X.

Reliqua
Conradi
Ducis
Zaring.

ANNO 1130. Conventui, quem Lotharius II. Imp. Baſileæ celebravit, Conradus quoque noſter interfuit. In tranſactione ſuper Monafterium Burgulum, (p) ab Imperatore firmata, *Chonradus Dux de Zaringen*, & poſt eum *Herimannus, Marchio de Baden*, memorantur. (q) Primum exemplum, quo Hermannus II. vel III. (r) Marchio nomen gentilitium de *Baden*

(p) *Burglen* ſec. XI. Monafterium, dein Prioratus, hodieque a S. Blafii Abbatia Nigræ Silvæ pendens, Baſilea VI. leucis diſtat.

Chronicon Burglenſe, a Conrado, Monacho San-Blafiano, dein Abbate Murenſi, ſeculi XII. medio conſcriptum, qui & Actorum Murenſium auſtor eſt, in lucem edidit Anno 1755. Vir ſolidæ doctri-næ, RUSTENUS HERR, Monumentorum Auſtriacorum editor, de Republica literaria præclare meritus.

(q) HERRG. Tom II. p. 155.

(r) Hermannus II. hoc ipſo anno deceſſit & Hermannus III. ſucceſſit.

Baden expressit; patruelium suorum, Bertoldi III. & Conradi, Zaringiæ Ducum, imitatus exempla; quorum prior in Charta foundationis Friburgi An. 1120. alter in literis An. 1123. uti vidimus, Ducum de Zaringen axiometate usi sunt primi.

Lotharius Imp. eodem anno Turicensi Canonorum Collegio eligendi Præpositum potestatem concessit, quod Diploma *Chuonradus Dux de Zarenche* testis signavit. (s)

Anno 1131. Literæ foundationis Abbatiae Frienisbergensis scriptæ fuerunt, *Ducatum Burgundiæ nobiliter regente Duce Conrado*. (t)

§. XI.

Anno 1133. Lotharius Imp. Interlacensem Episcopatus ^{Interlacensia.} Lausanensis Ecclesiam, sub suam recipiens tutelam, ab omni Episcoporum, Ducum, Comitumve imperio immunem pronuntiavit; liberam quoque Præpositi & Advocati electionem ipsi concedens. Instrumento huic præter alios Proceres *Dux Conradus*

(s) Diploma ineditum tabularii Collegiæ Turicensis.

(t) Tabular. Bernense. Conf. WATTEVILLII *Diss.* in *Journal Helvétique*, mense Sept. 1746. pag. 236. *Frienisberg, Frenisberg*, Lat. Aurora, Mons Auroræ, Monasterium in ditone Bernensium, inter Bernam & Arberg, situm, circa Annum 1527. seculo addictum est. LEU in Lexico Helvet. voce *Frienisberg*.

de Zœringen subscripsit. (v) Privilegia hæc Ecclesiæ Interlacensi A. 1146. firmavit Conradus III. Imp. atque protectionem hanc regiam ad alia nonnulla bona extendit, quæ ipse Imperator Conradus, cum ante pertinuissent ad Regnum, à *Duce Conrado deliberata*, consensu ejus Ecclesiæ Interlacensi donaverat.

Additur in hoc Diplomate, ut Advocatiam, intuitu horum bonorum, a *Conrado Duce retentam*, nemo suscipiat, nisi cui, consentientibus Ecclesiæ fratribus, id munus demandaretur. Ejusdem plane tenoris est alia Charta Confirmationis, à Friderico I. Imp. Anno 1173. huic Ecclesiæ data. (x)

§. XII.

Bellum
cum Sue-
viæ Duce.

Anno 1138. Conradus, Zaringiæ Dux, qui apud Lotharium Imp. tam gratiofus fuerat, Conradi III. Imp. qui Lothario successit, arma in se concitavit.

Conradum hunc Hohenstaufenem, Franciæ Orientalis Ducem, plerique partibus Gibellinis, (quod nomen tum ortum fuit & Staufeni familiæ gratum) addiçti Principes

(v) Cod. Diplom. noster ad hunc Ann.

(x) Utramque Chartam vide in Cod. nostro Diplom.

quum elegerent in Regem, Conradus noster Zaringus aduersas fecutus est partes. Unde a novi Regis fratre, Friderico Sueviæ Duce, (y) cuius filius deinceps Conrado III. in Imperio successit, petitus est bello; quo Turicum expugnatum, Burgundia trans Juram occupata, Zaringia, Brisgoviæ arx, Zaringorum sedes, quam initio hujus Libri descripsimus, capta, direpta.

Cæsari ergo se Conradus submisit, atque ita recepit amissa. OTTO FRISING. (z) hæc narrans, Conradum *fortissimum ac ditissimum Ducem* appellat. Bellum perbreve fuit. Eodem enim Anno 1138. Cæsareo Diplomati, quod San- Blasiano Monasterio fuit datum Bambergæ, *Conradus Dux Burgundiæ* post Fridericum, Sueviæ Ducem, qui eum armis devicerat, nomen subscripsit. (a)

§. XIII.

Anno sequenti d. 17. Febr. donationem partis villæ Oningen, ab Illustri viro *Chunrado Duce Ziaringin Augiensi* Monasterio factam, Innocentius II. Papa firmavit. (b) Die

Gesta
Conradi
ab A. 1139.

P 2

(y) Gebhardus Argent. Episcopus Friderico auxilia tulit. GUILLIMANNUS *de Episcopis Argent.* p. 232.

(z) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. XXVI. arcem Zeringen non nominat, sed his indicat verbis: „Arcem (Conradi Zaringii) quandam, quæ cunctis „ adhuc cernentibus inexpugnabilis esse videtur, cepit & expugnavit. „

(a) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. Num. 214.

(b) *Ibidem* Num. 215.

28. Maji Conradus cum filio suo *Bertolfo Comite*, Diploma Cæsareum, Einsidlenfi Abbatiae in Procerum Conventu Argentinae datum, testis signavit. (c) In alio Diplomate ejusdem anni audit Conradus *Dux de Ceringe*: (d) in alio *Conradus Dux Carintie*, (e) ubi Carinthiam pro *Ceringia* posuit. Anno 1140. sub finem April. *Conradus Dux de Cerengun*, Curiae Imperiali Francofurti habitae, (f) atque A. 1141 *Conradus Dux ejusque filius Bercholdus*, Comitibus Imperii, Argentorati magno Procerum numero celebratis, interfuere. (g)

Idem Conradus in Charta anni sequentis *Burgundiorum Dux* scribitur. (h) Anno 1145. Otto quidam Turicensis bona in *Zollinghofen* Abbatiae S. S. Felicis & Regulae donavit, regnante *Chunrado Rege*, *Rektoribus Allamanniae & Burgundiae*

(c) HARTMANNI *Annales Heremi* p. 196.

(d) HONTHEMIUS in *Hist. Trevir.* Tom. I. pag. 542. Diploma hoc exhibet, at pro *Ceringe* dedit vitiose *Coringeo*. Veram lectionem me docuit URSTISIUS in Chartulario Msc. quod tabularium Civit. Basileensis custodit.

(e) Instrumentum de Advocatia Abbatiae Selsensis, Argentorati confectum, quod in Cod. Diplom. Alsatiae prodibit.

(f) Teste Diplomate apud PEZ. *Cod. Epistol.* P. I. pag. 331.

(g) Teste Charta S. Blasii ap. HERRG. Num. 220.

(h) Ibid. Num. 221. *Conradus Dux Burgund.* memoratur in literis apud HONTHEM l. c. p. 554.

Duce Conrado de Zaringen & Advocato, Præfecto Wernhero de Baden. (i)

Idem *Chounradus Dux de Zeringen* dedit S. Johanni in Burglen unam Scopozam in villa Scalfingen. (l) Anno 1146. Conradus Rex Romanorum Ecclesiæ Interlacensi (m) bona quædam contulit *Duce Conrado* consentiente. (n) In Comitiiis Francofurtensibus Anno 1147. *Cunradus Dux de Ceringa* comparet. (o)

§. XIV.

Sed ad Burgundiæ Comitatus fata redeundum. Rainaldus ^{Mors ejus} Comes, Lothario Imp. olim infestus, in Conradum III. quoque non minus superbus cum esset, hic terras ejus Conrado Zaringensi denuo addixit. Pertinax inde bellum, tanto cum

P 3

(i) Ex tabulario Abbatifano Turicensi.

(l) *Chron. Burglense* Cap. XVII. pag. 382.

(m) Interlacus Monasterium fuit Canonicorum Regular. S. Augustini, circa A. 1130. conditum inter Thunensem & Brientinum Lacus. Bertoldus V. Zaringiæ Dux, Advocatiam ejus gessit, ut noster Conradus.

A. 1525. Monasterium hoc ditions suæ Bernenses seculo addixerunt.

LEV Lex. Helvet. Tom. X. p. 360.

(n) Codex Diplom. noster ad h. a.

(o) LUNIG. *Spicileg. Eccles.* Part. III. pag. 91. fq. & Contin. I. pag. 908.

ardore continuatum, ut Rainaldus atque Conradus Dux ad singulare certamen denique fuerint progressi. Neuter belli finem conspexit.

Rainaldus A. 1148. (p) quadriennio post Conradus noster & Cæsar extincti sunt. (q) Conradus obiit Januario mense (r) in Abbatia D. Petri, ubi & ipse, ut pater fraterque, sepultus. (s)

§. XV.

Uxor &
liberi.

Uxor hujus Conradi Ducis Clementia, Godofredi Namurcensis & Ermenfondis Luxemburgicæ (t) filia

- (p) Necrolog. S. Pauli apud DUNOD. *Hist. du Comté de Bourgogne* Lib. IV. pag. 170. Rainaldus in Æde S. Stephani Vefontione sepultus est. Du CHESNE *Hist. de Bourgogne* Lib. IV. pag. 531.
- (q) OTTO FRISING. Lib. VII. Cap. ult. „A. 1152. Conradus Dux de Zeringen „ obiit, post quem etiam Conradus Rex eodem anno defunctus est.
- (r) Plerique IV. Id. Jan. ponunt, nonnulli IV. Nonas. Necrologium Mur. d. 8. Jan. ponit. Vid. GUILLIMANN. *Habsb. L. V. Cap. IV. p. 285.*
- (s) Vid. *Cathedra S. Petri in Nigra Silva* p. 248.
- (t) Charta Bertoldi IV. apud SCHANNAT. *Vindem Liter.* pag. 163. Clementiam hanc, quæ Anno 1159. obiit, ex Comitibus Badensibus Argovix ortam fuisse credidit PESLERUS in Diatriba de Ducibus Zaringiæ, Germanice edita, in Commentariis Periodicis *Hannoversche gelehrte Anzeigen* Anno 1751. pag. 329. Facit hac occasione mentionem Diplomatis Friderici I. quo Henrico Leoni, Clementiæ marito, terras quasdam in Saxonia assignat, atque ab eo terras in Suevia accipit; quas inter Castrum

fuit, (v) ex qua Bertoldum IV. Rudolphum, Adelbertum, Conradum, Hugonem filios, filiasque Clementiam & Germanam suscepit. (x) Bertoldus, primogenitus filiorum, lineam continuavit Zaringicam. *Conradus* & *Hugo* sine liberis defuncti sunt. (y) Adelbertum vero Ducum Teccensium factorem constituunt; ut in Teccensibus infra docebitur.

Baden extiterat. Castrum hoc autem in Ergovia quærit Peslerus, quæ Burgundiæ Transjuranzæ pars fuit, quum Charta Friderici Castrum in Suevia situm fuisse memoret.

- (v) Cuno de Opfingen, miles de familia Ducis, prædium apud Bikkenfola Monasterio, S. Petri in Nigra Silva tradidit, præfente & annuente *Domina sua Clementia Ducissa*, adeoque post obitum Conradi Ducis.

Conf. KOELERUS in *Familia Luxemburg*. ALBERICUS *Chron.* ad An. 1168. pag. 349. Diploma apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Coll. I.* pag. 163. habet: „Bertholdus hujus nominis quartus Ducis Conradi „ filius - - - Præterea Dom. Clementia, mater ejusdem Ducis - - in „ sepultura mariti sui Ducis Cunradi. „

- (x) Extat Charta Monasterii S. Petri sine anno, qua Dux Conradus prædium apud *Zaringen* a monasterio hoc accepisse, eique vicissim cum uxore sua *Domina Clementia* & filiis suis *Conrado* & *Berhtoldo* allodium apud *Amindon* (Emmendingen) donasse scribitur.

In Charta Bertoldi IV. Anno 1152. mentio fit Clementiæ, filiorum Rudolphi, Adelberti, Hugonis apud SCHANNAT l. c. Dux Beretoldus Rector terræ Burgund. cum fratribus Adelberto & Hugone legitur Anno 1180. Conf. HERRG. Num. 144.

- (y) ALBERICUS l. c. pag. 351 GUILLIM. *Habsb. L. V. C. IV.* p. 285.

§. XVI.

Rudolfus
filius.

Rudolphus in Arnoldi Antistitis Moguntini, a conjuratis occisi, locum electus est A. 1160. sed Imperator Fridericus, quod ipsi cædis auctores eum elegerant, denegavit consensum. (z) Octennio post Comitis Namurcensis, avunculi sui, favore Leodiensem Episcopatum accepit, A. 1189. defunctus. (a)

Clemen-
tia filia.

Filiam Conradi nostri Clementiam Henricus Leo, Saxoniae & Bavariae Dux, Anno 1147. in Comitibus Francofurtanis duxit uxorem. (b) Sed A. 1162. Cæsare non invito, Constantiae eam rursus dimisit; (c) sanguinis proximitatem prætexens. (d)

Marito

-
- (z) SERARIUS *de rebus Mogunt.* Tom. I. Lib. V. pag. 564. DODECHINI *Append. ad Marian. Scotum* Anno 1160.
- (a) AEGIDIUS AUREÆ VALLIS in *Hist. Episcoporum. Leod.* CHAPPEAUVILLE sub Rudolfo; ALBERICUS ad Annum 1168. Rudolphus hic, Leodiensis Episcopus, caput S. Lamperti Ecclesiae Friburgensi donavit.
- (b) HELMOLDUS in *Chron. Sclavor.* Lib. I. Cap. VIII. ad Annum 1147. scribit: „ in diebus illis Dux noster (Henricus Leo) adolescens Dominam „ Clementiam Conradi Ducis de Zeringe duxit uxorem.
- (c) *Origines Guelficae* Tom. III. pag. 182.
- (d) *Ursperg. Chron. & Weingartense* ad A. 1162. HELMOLDUS Lib. II. Cap. X. *Chron. Montis Sereni* A. 1163.

Marito suo Clementia, vel dotis loco, vel ut paternæ hereditatis partem, Castrum Baden, (e) centum Ministeriales & quingentos manfos attulerat. Bona hæc Henricus Leo A. 1157. Friderico I. Imperatori tradidit, & ab eo in Saxonia alia in compensationem accepit. (f)

Germanam vel Annam de Zeringen Humberto III. Comiti Sabaudiaë nuptam fuisse, & Anno 1162. mortuam, tradit Germana
filia. GUICHENONIUS. (g) Ex matrimonio hoc prodiit Agnes Sabaudica, Johanni sine Terra, (h) Henrici II. Angliæ Regis filio, Anno 1173. amplissimis conditionibus in matrimonium promissa, uti refert ROGERIUS HOVEDENUS, (i) Angliæ

(e) *Badenweiler* hodie, adeoque Bada Brisgovica, non Ufgovica; a qua Marchiones Badenses sibi nomen sumserunt. Solide hoc probavit DILLIUS in Diatriba, erudite scripta, *de permutatione hujus Castri Baden*, Germanico idiomate edita Anno 1760.

(f) Instrumentum, Aurea Bulla munitum, ex authentico descriptum extat in *Origg. Guelf.* Tom. III. pag. 466. Vir Illustris, GODFRIDUS DANIEL HOFFMANNUS, in Tubingensi Academia Juris Antecessor, insignis doctrinæ, in Diatriba, *Diplomatfche Belustigung* &c. edita A. 1760. hoc Instrumentum exponit, atque pro Bada Ufgovica stat.

(g) *Histoire de Savoye* Tom. I. pag. 239.

(h) Anglis *Lackland*, qui Anno 1216. decessit.

(i) *Annal. Angl.* Part. post. apud SAVILIUM *Scriptor. Rer. Anglicarum* pag. 532. Agnetem hanc Hovedenus *Aalays* vocat.

Q

Historiae scriptor, qui seculo XII. vixit. Agnes Anno 1174. ante nuptias decedens, spem omnem patris intervertit & focerit.

Agnetae hujus matrem, Germanam Zaringicam, Bertoldi IV. filiam fuisse, Guichenonius putat. Sed temporum ratio contrariatur. Verifimilior conjectura est, quae Conradi Ducis filiam, adeoque forem Bertoldi IV. Germanam declarat.

CAPUT

C A P U T V.
BERTOLDUS IV.

AB ANNO 1152. USQUE AD ANNUM 1186.

§. I.

otentia Zaringicæ Gentis, ad summum fastigium Genea-
logia. sub Conrado perducta, postquam per triginta annos persistisset in flore, magnitudinis suæ partem sub filio ejus Bertoldo IV. amisit. Rectoratus Arelato-Burgundicus, a Basilea ad urbem usque Arelaten, adeoque ad Mediterraneum usque Mare, sub Conrado sese extendens, plus quam dimidia mutilatus est parte.

Fridericus I. Imp. malis artibus usus, omne Arelatense Regnum, a Burgundico primitus distinctum, atque deinceps eidem Regno conjunctum, Rectoratui Bertoldi IV. subtraxit. Diminutio A. 1156. facta est. Antequam ea exponatur Lectori, enarranda sunt, quæ memorabilem hanc rerum conversionem præcesserant.

Q 2

§. II.

Bertoldus Comes.

Filius hic Conradi Ducis (a) in Charta Conradi III. Imp. San-Ulricianæ Cellæ (b) A. 1139. Argentorati data, vivo patre, appellatus est *Comes*: „ præfente, ait Charta, Duce Friderico, „ Regis ipsius Germano, Duce Conrado, Herimanno Marchione, „ Comitibus quoque Bertulfo, nostri Cœnobii Advocato &c.

In notitia hac testium Conradum, Zaringiæ Ducem, excipit Herimannus Marchio, Badensium tertius, cujus pater Conradi Ducis fuerat patruelis. At filius Conradi Bertulfus, qui ipse noster Bertoldus IV. est, Herimanno subjunctus, Comites inter primus comparet; non tam illius temporis more, quo filius, patre Duce vivente, appellatus est *Comes*, quam quod Comitatum Provinciam Brisgoviæ cum Advocatia San-Petrini Cœnobii filio administrandum commiserat pater.

-
- (a) Bertoldum IV. filium fuisse Conradi, probat Charta transactionis inter Ecclesiam Basiliensem & Monasterium S. Blasii super jure Advocatiæ a Conrado III. Imp. data Argentinæ Anno 1141. apud HERRG. Tom. II. Num. 220. Et alia Charta A. 1152. apud SCHANNAT *Vindem. Liter. Collect. I. pag. 1.* ubi legitur: „Dux Bertholdus hujus nominis „ quartus, Ducis Cunradi filius. „
- (b) In Nigra Silva. Exhibet hanc Chartam Libellus, cui Titulus: *Historische Nachricht von dem Priorat S. Ulrich* pag. 124. Prioratus hic Abbatia D. Petri in Silva Nigra conjunctus.

Conjecturam hanc alia ejusdem anni Charta corroborat, qua Erlewinus de Woluenwilare ecclesiam hujus loci cum duabus partibus prædii sui ibidem D. Petro in Nigra Silva donavit. In fine Chartæ (c) hæc legimus: „præsente Advocato nostro *Comite* „ Bertolfo, hoc in suam tuitionem quasi proprium fuscipiente, ut „ ipse vice ipsius Erlewini in majori placito, in ipsa regione „ congregato, traderet B. Petro &c.

Per *Placitum majus* heic intelligitur Landgraviale Judicium, in quo Donatio hæc solenni cærimonia repeti debebat, manu Comitis Bertulfi, Landgravii Brisgoviae & Advocati San-Petrinæ Abbatiae. Hereditariam enim hanc Advocatiam cum Tigurina, San-Blasiana, aliisque Zaringica familia possedit. Hæc Bertoldus noster, vivo patre, ut Comes.

§. III.

Sed ut Dux & Rector Burgundiæ Wormatiensibus Bertoldus Dux.
Friderici I. Imp. Comitibus A. 1153. interfuit. (d) Diplomati tum
Q 3

(c) Codex Diplom. ad Ann. 1139.

(d) FELIX FABER in *Hist. Suev.* Lib. I. Cap. XIX. fabulatur, Fridericum I. Imp. Anno 1152. quo electus est, Moguntiae celebrasse Comitiam, ac profugum ex illis, ob diffidia Procerum, pervenisse Zaringiam; Bertoldum ab eo tum ex Comite Ducem esse creatum, quod Cæsarem omni honoris cultu exceperit. Digna Felice Fabro fabella.

dato *Bertholdus Dux de Zeringen* subscripsit. (e) In aliis vero Chartis (f) *Bertoldus Dux Burgundiae* solet vocari.

Anno 1154. cum Friderico I. Imp. expeditionem in Italiam suscepit Bertoldus, atque in memorabili illa Tortonae urbis obsidione insignem ei operam praestitit. (g) Privilegium quoque Ecclesiae Reicherspergenfi, ab Episcopo Bambergensi, Brixiae, hoc anno datum, inter alios Proceres *Bertoldus Dux de Zaringe* testis signavit. (h) Paulo post in Campis Roncaliis subscripsit Chartae, quam Fridericus I. Dissentinensi Episcopatus Curiensis Abbatiae concessit. (i)

§. IV.

Burgundica.

Vt Reclor Burgundiae omne jus, quod in Civitate Viennae ei competeat, Delphino Viennensi, Guidoni Andreae, Anno 1155. Bertoldus tradidit. Traditionem Caesar firmavit. (l)

(e) SCHANNAT *Vindem. Lit. Collect.* II. pag. 115.

(f) In Diplomate Friderici I. Imp. pro Monasterio S. Albani Basil. A. 1152. & pro Altorfina Abbatia Alfatiae A. 1153. nec non in Charta Ortliebi Episc. Basil. pro S. Albani Ecclesia A. 1154. Instrumenta haec in Cod. Diplom. Alfatiae prodibunt.

(g) GUNTHER. in *Ligurino* L. II. v. 411. sq. 650. sq.

(h) Diploma extat in *Chronico Reichersperg.* ad A. 1154. apud LUDEWIG *Script. Rer. Bamberg.* Vol. II.

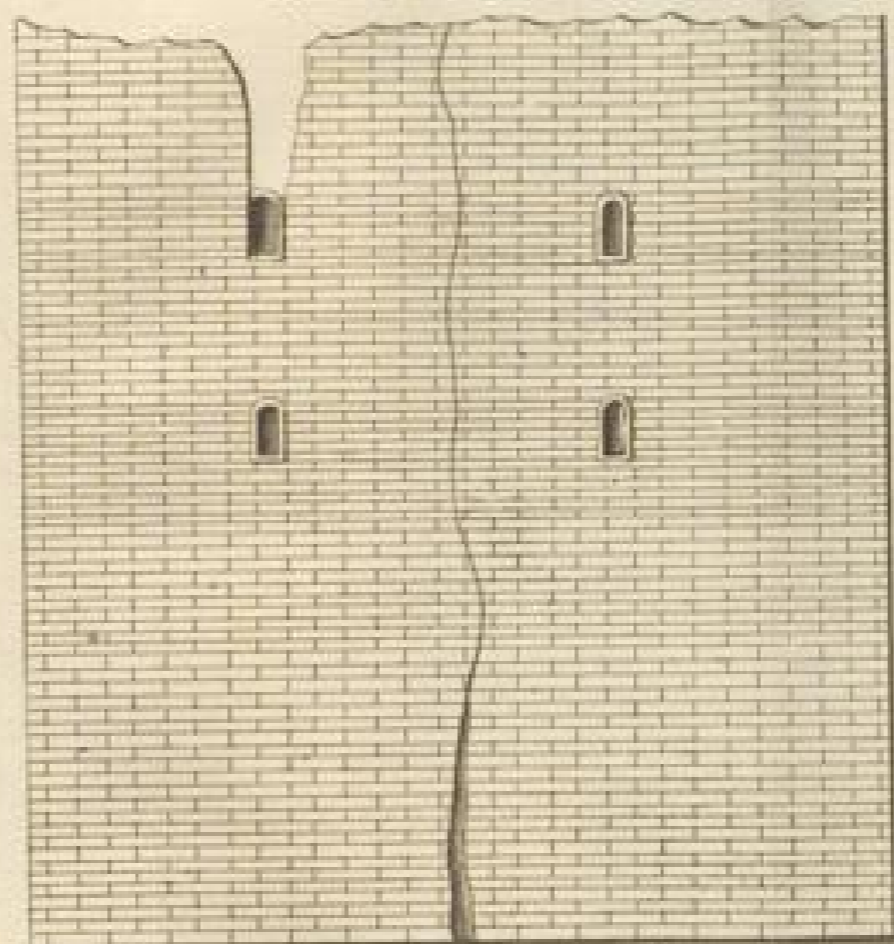
(i) LANG *Grundriß der Schweizerischen Kirchenhistorie* Tom. I. pag. 448. sq.

(l) CHORIER *Hist. de Dauphiné* Lib. XI. pag. 821.

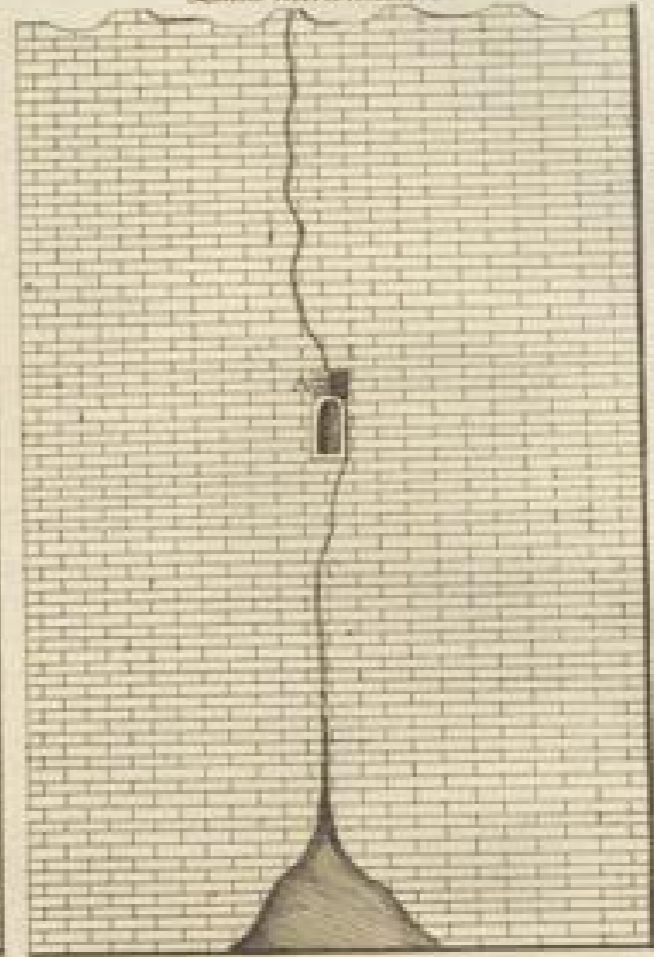
Bertoldi IV.
Porta Consacensis.

Tab. post.

Latus Turris Orientale.

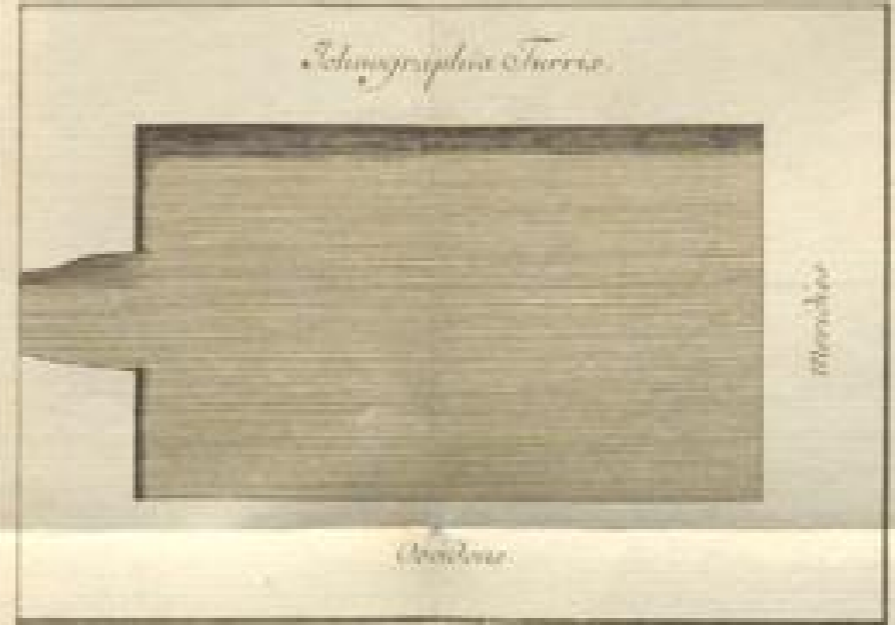
Latus meridionale.

Locus Inscriptionis.

Hanc Dux Bertoldus portam hanc ipse notatur, et quo pro fraude Burgundia depopulatur.

Schizographia Turris.

Scala centum pedum

Landesbibliothek
Karlsruhe

Ab hoc tempore Delphini, Comitivæ illius urbis participes facti, unum ex Palatiis Burgundiæ Regum occuparunt Viennæ; partemque adeo jurisdictionis una cum Archiepiscopo exercuerunt; qui jam A. 1088. partem a Stephano, Burgundiæ Comite, fratre suo, pro octies mille solidis emerat.

In Comitatu Burgundiæ vero Bertoldus noster acceptum a patre bellum, contra Rainaldi filiam & heredem *Beatricem*, continuavit. (m) Testimonium rei servat turris quadrangularis Brisaci, tunc temporis ab eo exstructa, ubi epigraphe hæc supereft:

„ Hanc Dux Berchtoldus portam struxisse notatur,
 „ A quo pro fraude Burgundia depopulatur.

§. V.

Quum autem Anno 1156. Cæsar Herbipoli Beatricem duxisset uxorem, cum Bertoldo nostro ita transegit, ut ea Burgundiæ Comitatum retineret, Burgundia Transjurana vero penes Bertoldum maneret; quidquid autem in veteri Arelatenfi Regno, proprie olim ita dicto, Bertoldus Imperii nomine huc usque tenuerat, id omne restitueretur Imperio. Ita non modo Comitatus

Trans-
 actio cum
 Frideri-
 co Imp.

(m) LAUFFER in *Hist. Helvet.* Part. II. Lib. X. pag. 342. bellum hoc A. 1152. contra Rainaldum continuatum fuisse scribit, qui Anno 1148. jam decesserat.

Burgundiæ, sed & Arelatenſis Regni, quod olim *Provinciale* vocabatur, Reſtoratum Bertoldus amiſit. In compenſationem tres civitates ei a Cæſare traditas fuiſſe, OTTO FRISINGENSIS (n) nos docet; ſed ex illis non niſi Laufannam & Gebennam (o) nominat. Tertiam, quæ Sedunum eſt, ex ejus Continuatore, OTTONE DE S. BLASIO, (p) ſupplemus; qui ad Ann. 1167. ita ſcribit: Fridericus I. Imp. „ Burgundiam ingreſſus terram „ fœceri ſui, Reginaldi Comitæ, qui jam obierat, in ditionem „ ſuam redegit, ac Regnum Burgundiæ cum Archiſolio Arelatenſi, „ quod Duces de Zeringen, quamvis ſine fructu, tantum honore „ nominis, jure beneficii, ab Imperio jam tenuerant, a Bertolfo „ Duce extorſit: præſtitit ſibi trium Epiſcopatum Advocatia, „ cum inveſtitura regalium, ſcil. Lauſanenſis, Genevenſis, „ Sedunenſis.

§. VI.

Trans-
actionis
annus.

Transactionem ad Ann. 1156. collocamus, quo Beatricem Cæſar duxit uxorem. (q) OTTO FRISING. qui biennio poſt obiit

(n) *De rebus geſtis Friderici I. Imp.* Lib. II. Cap. XXIX. *Provinciam* tranſactione hac ad Imperatorem perveniſſe, diſerte ibidem ſcribit.

(o) Genevam ſec. XI. cœperunt appellare Gebennam. VALESII *Notitia Galliar.* pag. 229.

(p) Cap. XXI.

(q) DODECHINUS *Append. ad Marianum Scotum* ad A. 1156. apud PISTOR. Tom. I. pag. 677.

obiit, (r) rem nuper gestam esse observat. (s) GUNTHERUS (t) transactionem vivo Rainaldo Comite factam in *Ligurino* suo canit. (u) Rainaldus autem Anno 1148. superstite Conrado III. Imp. & Conrado Zaringio jam e vivis excesserat. (x) GOLLUTIUM (y) qui ad Ann. 1168. hanc epocham posuit, ut & BUNAVIUM (z) aliosque, (a) qui ad A. 1169. transactionem

-
- (r) RADEVICUS de *Gestis Frid. I. Imp.* L. II. Cap. II.
- (s) OTTO FRISING. de *Gestis Friderici I. Imp.* Lib. II. Cap. XXIX. NIC. VIGNIER. in *Chron. Burgund.* ad Ann. 1156. & *Bibliothèque histor.* Part. III. p. 120. eundem transactionis annum assumpsit.
- (t) *Ligurini* Lib. V. p. 306. sqq. ubi:
 „ Has inimicitias tandem sub tempore nostro
 „ Regia sopivit tali sollertia pacto:
 „ Scilicet ut geminas illis in sinibus urbes,
 „ Laufannam gelidaque fitas in rube Gebennas
 „ Bertoldus regeret, reliquas Reinaldus haberet.
- (u) Manifestus est error PÆSLERI in *Historischer Nachricht der Herzogen von Zähringen* (*Hannoversche gelehrte Anzeig.* de Anno 1751.) pag. 326. ubi transactionem Zaringorum cum Beatrice Burgundica & Friderico I. Imp. ad Conradi Ducis tempora refert, quem tamen A. 1152. jam obiisse tradit.
- (x) Vid. supra in Conrado Zaringio §. XIV. pag. 118.
- (y) *Memoires des Bourguignons de la Franche Comté* Lib. VI. Cap. XII.
- (z) *Hist. Frid. I.* pag. 210.
- (a) STUMPF. *Chron. Helvet.* Lib. VIII. Cap. XXIII. fol. 594.

hanc rejecerunt, Ottonis Frisingensis continuator, OTTO DE S. BLASIO, seduxisse videtur, qui ad Ann. 1167. (b) historiam transactionis exponit. At scriptor ille, Burgundica uno intuitu ut sisteret lectori, ea, quæ diu ante contigerant, cum rebus postea gestis conjunxit.

Enimvero transactionem hanc ante A. 1158. fuisse initam, probat Charta Henrici Arg. Episcopi Anno 1174. (c) in qua, vivo Amadeo, Laufannensi Episcopo, res dicitur transacta. De anno mortis Amadei dissentiunt quidem scriptores. At omnes vel Anno 1155. vel 1158. eum obiisse tradunt. Anno 1157. eum vixisse, testis est Charta Bertoldi IV. Monasterio Altæ Ripæ (d) hoc anno data, cui inter alios Amadeus subscripsit. Itaque transactio illa necessario ante Ann. 1158. facta est, quo Amadeus, in cujus fraudem inter Fridericum Imp. & Bertoldum fuit inita, jam fuerat mortuus.

§. VII.

Trans-
actionis
ratio.

Ita Annus 1156. qui ob restitutam Henrico Leoni Bavariam;
ob Austriam ex Marchionatu Bavarico in Ducatum conversam;
ob Pacem publicam Germaniæ redditam, in Germanorum

(b) Cap. XXXI.

(c) Ex RUCHAT *Historia Vaudi* Msct.

(d) Tabular. Monast. Altæ Ripæ, *Haute Rive*.

Annalibus tam celebris est, Burgundici quoque Regni quietem, per sex lustra turbatam, magno cum Zaringicæ Domus detrimento & Hohenstauficæ augmento reduxit. Transactione hac Burgundia Helvetica cum Laufanna, cum Geneva & Seduno Vallesia, in peculiari potestate Bertoldi manere debuerant. Advocatia Turicensis, quam Bertoldus quoque retinuit, non cum Burgundiæ Regno, sed jam ante, ob concessum Hohenstauffis Sueviæ Ducatum, a Ducatu avulsa ad Bertoldum II. pervenerat. (e) Cæsar Guelficarum partium, adeoque & Ducum Zaringiæ hostis, rebus suis conveniens esse credidit, ut eorum opes minuerentur; quod ablato illis Arelatensis Regni Receptoratu obtinuit.

Cum ergo Viennensis & Lugdunensis Archiepiscopi, ut & Valentia & Avenionis Episcopi, ceterique Arelatensis Regni Proceres A. 1156. Friderico I. Imp. præstitissent homagium, (f) anno sequenti Eraclium, Lugduni antistitem, de omnibus Regalibus & jurisdictione seculari in urbem Lugdunensem Cæsar investivit, eumque Arelatensis Regni constituit *Exarchum*. (g) Archi-

R 2

(e) Errat STETTLERUS *Chron. Uchtland.* Lib. I. pag. 3. ubi tradit, Bertoldum IV. præter tres Episcopatus obtinuisse quoque Advocatiam Turicensem, quam obtinuerat jam Bertoldus II.

(f) RADEVICUS Lib. I. Cap. XI.

(g) Instrumentum extat in PARADIN. *Hist. de Lyon* Lib. II. Cap. XXXV. add. JAC. SERVETII *Chronologia historica Antistitum Lugdunensium* Part. I. pag. 79.

Cancellariatum vero ejusdem Regni eodem A. 1157. Diplomate Biscentii scripto, Archiepiscopo Viennenſi in perpetuum conceſſit, (h) ipſo Bertoldo IV. præſente, & ſubſcribente Diplomati, quem ab hoc tempore titulum *Burgundiæ Ducis* ſumſiſſe GOLLUTIUS (i) exiſtimat. Sed male exiſtimat; quum ſuperioribus annis eo jam fuerit uſus. A. 1158. cum titulo *Burgundiæ Ducis* in Diplomate Friderici I. pro Abbacia S. Cyriaci in Altorff Bertoldus occurrit; (l) ſed in Charta Anni 1169. (m) ipſe ita loquitur: *Ego Bertolfus Dux & Reſtor Burgundiæ.*

§. VIII.

Ortæ
hinc lites
Genevæ.

Jura autem in Laufannæ, Genevæ atque Seduni Episcopatus Bertoldo ab Imperatore conceſſa, ita erant comparata, ut in omnibus eorum terris, poteſtatem, non ut Vicarius vel Reſtor, ſed proprio ſuperioritatis territorii, quod vocant, jure exerceret Bertoldus, atque adeo de Regalibus inveſtiret Episcopos.

Horum acerbæ mox ubique perſonuerunt querimonie; qui Eccleſias ſuas non alium, quam Cæſarem, agnoſcere Principem

(h) JOHANNIS A BOSIO *Antiquitates Viennæ* pag. 87. quæ annexæ ſunt ejusdem Bibliothecæ Floriacenſi.

(i) Lib. VI. Cap. V.

(l) HERRG. Tom. II. Num. 230.

(m) De qua nobis fermo erit infra §. XVI.

uno omnes ore professi sunt. Arduus Genevensis præ ceteris commotus est, quod Bertoldus Advocatiam, a Cæsare sibi traditam, in hostem ejus Amadeum, Comitem Genevensem, transtulerat. De temporali enim jurisdictione in Genevam, & in ipsas Episcopi terras, inter Episcopum & Comitem a longo jam tempore fuit acre certamen. At ista potestatis Cæsareæ in Bertoldum, & a Bertoldo in Comitem, translatione Comes victor evasit. Itaque non modo apud Metropolitanum suum, Tarantensium Archiepiscopum, sed & apud Lugdunensem, Viennensem, aliosque sacrorum Antistites de violatis Ecclesiæ suæ juribus contra Comitem Genevensem, contra Ducem Bertoldum, & denique contra ipsum Imperatorem conquestus est Genevensis Episcopus. Cæsar ad Episcoporum instantiam solenne Procerum Germaniæ & Regni Arelatensis judicium, apud Pontem Laonis, (n) super Ararim, in Comitatu Burgundiæ, Anno 1162. celebravit. Arduum pro Principe Civitatis Genevæ, suburbiorum & castrorum Episcopatus, Cæsare non repugnante, declaravit Confessus; ita quidem, ut nullo unquam tempore medius inter Episcopum Genevensem & Cæsarem existere possit. Hic in Aurea Bulla (o) eo ipso Anno 1162. data,

R 3

(n) *S. Jean de Lône* in Archiepiscopatu Vefontino.

(o) Auream Bullam Friderici I. A. 1162. datam, aliaque Documenta, quæ huc spectant, dedit SPON. *Hist. de Geneve* Tom. II. pag. 24. sqq. Item *Le Citadin de Geneve* pag. 155.

Arduum appellat *Vicarium nostrum*, atque Diploma, quo hæc jura Bertoldo concesserat, alio antiquavit Diplomate. (p)

§. IX.

Laufan-
næ.

In omni hoc negotio bonam Cæsaris fidem multi mecum desiderabunt.

Enimvero non minores in Laufannensi & Sedunensi Episcopatibus, quam in Genevensi, exorti sunt motus.

Amadeus quidem, Laufannæ Antistes, solenni jurejurando, (q) quod ei præstitit Bertoldus, Ecclesiæ suæ libertatibus utcumque prospexit. At successor Landericus, qui ad Pontificem Romanum provocaverat, & provocationem (r) urfurus iter Romam susceperat, in itinere ab emissariis Imperatoris circa Ann. 1158. captus est. Dimissus Episcopatum deposuit, potestatem, quam Bertoldo IV. dederat Cæsar, indignatus constanter. (s) Rogerius successor Anno 1174. in Procerum Conventu, ut decessores, de Cæsare questus est, quod ille Regalia Laufannensis Ecclesiæ, quæ

(p) SPON. pag. 30.

(q) Juramenti formula legitur in Chartulario Ms. Laufannensis Ecclesiæ Fol. 98. Vide Probationes.

(r) Provocatio hæc respexisse videtur Præfecturam Laufannensis Ecclesiæ, a Cæsare in Bertoldum translata.

(s) STUMPF. *Chron. Helvet.* Lib. VIII. fol. 594.

penes Cæsarem erant, *Bertoldo* tradidisset. Confessus, cui Henricus Argent. Episcopus præfedit, restituenda esse huic Ecclesiæ pristina jura judicavit; expectandum tamen, antequam res decideretur, Bertoldi adventum. (t)

Ex Alexandri III. Bulla A. 1178. ad Rogerium, Laufannensem Episcopum, data, cognoscimus, in Advocatiæ Laufannensis Ecclesiæ possessione mansisse Bertoldum, ita tamen, ut libertati ejus prospexerit jurejurando, cujus formulam idem Pontifex eadem Bulla probavit. (u) Nihilominus lites cum Laufannensi Episcopo sub Bertoldo V. ad extinctionem usque Zaringicæ gentis, durarunt. Tum vero Laufannensis Antistes, Advocatiam ad se devolutam esse arbitratus, solenni Charta (x) prospexit, ne ea in posterum transferretur in alium.

§. X.

Nec meliora Bertoldus IV. in Sedunensi Episcopatu Seduni. expertus est fata; a Valleis, Episcopo Sedunensi subjectis, ubi jura sua exercere voluerat, Anno 1180. armis repulsus. (y) Hereditarium hoc bellum filio pater reliquit. Bertoldus V. enim

(t) Sententiam Henrici Episcopi Argent. A. 1174. vid. in Cod. Diplom.

(u) Bullam datam Anagninæ exhibet Codex Diplom.

(x) Data A. 1219. in Vestibulo Laufannensi. Chartular. Laufann. Mst.

(y) SIMLERUS in *Vallesia* pag. 134.

Anno 1211. cum imperium ejus recusarent Vallesii, exercitu valido, ex Transjuranis & Helvetiis collecto, per Grimfulam (z) montem in Vallesiam descendere decreverat. Vallesii a Transjuranis, qui & ipsi Bertoldo infesti erant, de Rectoris consilio moniti, advenientem cum exercitu magna clade straverunt. (a) Episcopus Seduni tum fuerat Verinus. Hæc de Bertoldina transactione infelici Anno 1156. cum Cæsare. Redimus in orbitam.

§. XI.

Bertoldi
Acta
varia.

Bertoldus IV. *Dux & Rector Burgundiæ* Anno 1157. Monasterium Cisterciense Altæ Ripæ a pedagiis & teloniis per totam terram & dominium suum liberavit. Amadeus, Laufannensis Episcopus, Chartam inter testes signavit. (b)

Bertoldus in Italiam Imperatorem secutus, (c) in Mediolanensi obsidione, fractis Mediolanensium viribus, cum Henrico Leone & Friderico, Conradi Imp. defuncti filio, conciliatoris partes

(z) Grimfula, unus ex altissimis Alpium Lepontiarum montibus, in tractu Bernensium Hasli, ubi ad Vallesios transitus.

(a) SIMLERUS loc. alleg. pag. 135.

(b) Ex Chartulario Monasterii Altæ Ripæ.

(c) RADEVICUS de *Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. XXV. GUNTHERUS in *Ligurino* Lib. VII. v. 228

partes suscepit. (d) Composito Mediolanensi bello, dimissus ab Imperatore Bertoldus in Germaniam revertit. (e) Sed rediit anno sequenti; motibus novis Mediolani exortis, & memorabili Cremonæ urbis obsidioni, quæ capta & flammis consumta est, interfuit. (f) Mediolanenses, Papiensium victores, redituros in urbem, Bertoldus cum Imperatore ex insidiis prorumpens, magna strage affecit. Vexillum suum Bertoldo commiserat Cæsar. (g)

Anno 1160. Bertoldus *Dei gratia Dux & Rector Burgundiæ* literas protectionis Abbatiae Altæ Criftæ, Ord. Cisterciensis in Episcopatu Laufannensi, concessit. (h)

§. XII.

Eodem hoc anno Bertoldi nostri frater Rudolphus, post Rudolphi fratris. Archiepiscopi cædem, Moguntinæ sedis fuit creatus Antistes. Imperator Fridericus I. spreto Rudolpho, Conradum, Ottonis Wittelsbacensis fratrem, Archiepiscopum constituit. (i) Bertoldus

(d) OTTO DE S. BLASIO Cap. II.

(e) RADEVICUS Lib. I. Cap. II.

(f) *Ursperg. Chron.* pag. 219. seq.

(g) OTTO DE MORENA; *Ursperg. Chron.* l. cit.

(h) *Hautcrest*, vulgo *Ocrest*, *Ocré*, duabus leucis à *Vevay*, Germ. *Vivis*; Monasterium destructum.

(i) Rem, prout gesta est, narrat DODECHINUS in *Append. ad Marian.*

dignitatem ut fratri fervaret, ad Ludovicum VII. Galliae Regem sese convertit, eique auxilia adversus Caesarem obtulit; qui graves tum inimicitias cum Rege alebat, jam jam erupturas in bellum; quod Ludovicus, Victore, cui Caesar adhærebat, relicto, Alexandri III. Pontificis partes fuerat amplexus. (1)

Extant literæ (m) Bertoldi, ad Ludovicum Regem perscriptæ, in quibus Rudolphum, fratrem suum, literarum latorem, Regi commendat, ut ejus & Alexandri Pont. auctoritate, Moguntinae Ecclesiae, quam ei ex peculiari in Zaringos odio eripuisset Caesar, restitueretur. Sed Conradus Wittelsbac. in

---

Scot. ad Ann. 1160. 1161. 1162. Anno hoc Imp. in superiore agens Italia, adhibitis Ecclesiae Moguntinae primoribus Conradum Antistitem nominavit, rejecto Rudolpho, posthabito quoque Christiano, quem jam ante Archiepiscopum designaverat. At biennio post, quum in partes Alexandri Pont. transisset Conradus, sede sua ab Imp. pulsus & Moguntina Ecclesia Christiano commendata est.

- (1) Ludovicus VII. Galliae Rex Conventui, super Ararim fluvium pro confirmando Victore Anno 1162. indicto, se interfuturum promiserat, sed re infecta discedens, iram Imperatoris in se provocavit. Cf. Epistolæ Frid. I. Imp. apud FREHER. Tom. I. pag. 420. sqq. ROBERTUS DE MONTE ad A. 1163. GODEFRIDUS COLON. ad Ann. 1162. HELMOLDUS *Chron. Slavor.* Lib. I. Cap. XC.
- (m) Literas has exhibet DU CHESNE Tom. IV. Epistolar. Num. 377. & FREHERUS Tom. I. pag. 427.

fede Moguntina a Friderico I. Imp. Anno 1162. constitutus & firmatus est. (n)

§. XIII.

ANNO 1161. Hesso Abbas ex Frienisbergenfi Burgundiæ Tenne-
bac. Mo-
nafter. Helvet. (o) Monasterio progressus, XII. monachorum Ord. Cisterc. coloniam in locum Brisgoviæ, Hachbergæ Castro vicinum, deduxit, auspice Bertoldo IV. cui apud Helvetios versanti novus hic Cisterciensium placuerat Ordo. Colonia deducta est in vallem, quam rivus *Tennebach* perluit, unde Monasterio nomen.

Enimvero jam aliquot ante annos nobilis vir, Cuno de Horwin, (p) fundum illum cum adjacentibus prædiis vendiderat monachis pro triginta marcis & mulo; in præsentia *Ducis Berhtoldi*, ipso mediante & sigillo suo confirmante; ut notitia illius ævi, in tabulario Tennebacensi superstes, nos docet. Traditio autem fundi facta est monachis coram *Marchione Hermanno in Castro Hachberc* Anno 1161. quo notitia illa scripta est, cui Bertoldus Dux, Rector Burgundiæ, suum quoque sigillum

S 2

(n) SERARIUS de *Reb. Mogunt.* Lib. V. pag. 564.

(o) Frienisberg, Mons Auroræ, inter Bernam & Arbergam, Monasterium pridem extinctum.

(p) Walterus de Horwen Chartæ S. Petri in Nigra Silva Anno 1112. testis apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.

appendit. Ita vetus traditio, quæ cœnobii Tennebac. initium ad Annum 1158. ponit, (q) conciliatur cum Charta. Vetus Ecclesia, tum exstructa, adhuc superest; at Monasterium Anno 1726. a fundamentis excitatum est novum.

§. XIV.

Bellum
Tubing.

ANNO 1164. cum inter Welfonem Bavarum & Hugonem, Palatinum Tubingensem, exoriretur bellum, Bertoldus cum insigni militum manu Welfoni suppetias tulit. Commissum est acre ad Tubingam proelium, in quo Palatinus, multis hostium captis, victor discessit. Indignatus clade filii Welfo pater, collectis undique copiis Bertoldo sese junxit, atque omnes Palatini ditiones ferro & igne delevit. In reditu tamen a Friderico Duce, cum Bohemicis superveniente militibus, cladem accepit. Imperator, re audita, ex Italia, ubi tum erat, in Germaniam reversus, Ulmæ A. 1166. Comitia habuit, in quibus Bertoldus quoque cum Henrico & Welfone, Bavariz Ducibus, comparuit. Ibi causa cum Principibus deliberata, Cæsar Tubingensi Palatino injunxit, ut injuriam,

(q) Tennebaci ad introitum peristylii hæc lecta fuit inscriptio:

„ Anno ab incarnat. Dom. 1158. ad laudem Dei omnipot. ac beatiss.
„ semper Virg. Mariz Dei genitricis constructum est hoc Monasterium
„ Porta Cœli, vulgari nomine Tennebach. „ Jo. GAMANSIUS in *Hist.*
Bad. Msct. Cap. XIX.

Welfoni illatam, captivitate vel exilio lueret. Hugone Neoburgi in custodiam tradito, tranquillitati suæ restituta est Suevia. (r)
In ejusdem anni Charta Ottonis Constant. Episcopi, Bertoldus IV. *San-Blasiani Monasterii Advocatus* appellatur. (s)

§. XV.

ANNO 1167. cum Friderico I. Imp. in Italia versatus, ^{Iter Italiae.}
Diploma ejus de Marchia Guidonis, concessa Henrico Marchioni, testis omnium Laicorum primus signavit Dux *Bertolfus de Zeringa*, quem sequuntur nomina Tieboldi & Ulrici, Bohemiæ Ducum, & post Principes *Comes Warnerus de Havekesburg*. (t)
Datum in Territorio Ariminensi IX. Kal. Maji 1167. (u)

Anno 1168. Alexander III. Papa Episcopo Basil. perscribit, ^{Eccles. Basil.}
inaudivisse se, quod Dux B. de *Zæringen* ecclesiam cum decimis & curte in *Hagendorf* (x) Monasterio S. Albani Basil. abstulerit. Inde alios plures ejusdem Monasterii spoliatores Papa recenset,

S 3

(r) OTTO DE S. BLASIO Cap. XVIII.

(s) HERRG. Tom. II. N. 237.

(t) Habsburg.

(u) Apud MURATOR. *Antiquit. Ital.* Tom. I. Dissert. VI. p. 317.

(x) Intelligitur vicus *Hegendorf*, ditionis Salodurenfis, de quo LEU in *Lex. Helvet.* voce *Hegendorf*. URSTISIUS in *Chron. Basil.* Lib. I. Cap. XIV. rem hanc Anno 1160. adscribit.

quos omnes *præter Ducis personam*, devovet diris, & ecclesias, *in Ducatu* illius ac potestate aliorum constitutas, præsertim ecclesiam de Hagendorf, Langelnheim, Uetingen interdictioni submittit.

§. XVI.

Judicium
Brigov.

Anno 1169. Bertoldus noster, ut Landgravius Brigoviæ, præfedit Judicio, in quo de jure patronatus ecclesiarum in *Kirchheim, Eimeldingen & Merckt* acriter certatum est. Arrogabant sibi jus hoc Adelgotus, Luipoldus, aliique *Viri conditione liberi de Chilheim*. Arrogabat illud Abbatæ suæ Steinenfi (y) Burcardus Abbas, cui ipse Bertoldus noster, Monasterii hujus Advocatus, se junxit. Judicis tamen severi officio functus contra Abbatem pronunciavit, quod septem idoneos testes pro se Adelgotus & Luipoldus adduxerint. (z) In literis his legitur: *Ego Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ*.

(y) Monasterium Steinenfe, ad oppidum hujus nominis, ab Henrico II. Imp. institutum, Jacui Bodamieo finitimum. *CRUS. ANNAL. PART. II. LIB. IV. CAP. XI.*

(z) Charta hujus Judicii authentica in tabulario San-Petrinæ Collegiæ extat Basileæ. In sigillo cereo, Chartæ appenso, Eques repræsentatur Bertoldus.

§. XVII.

Quod si Zaringicæ opes sub Friderico I. Imp. in Burgundia imminutæ fuerunt, in Turicensi quoque Alemanniæ Pago, per breve spatium, aliquid detrimenti sunt passæ. In Turicensi enim Advocatia, Zaringicæ genti hereditaria, Guelfum Bavarizæ Ducem Anno 1165. sub Conrado III. Imp. & Albertum Habsburgicum sub Friderico I. A. 1170. Hottingerus annotavit, existimans, Bertoldum Zaringizæ Ducem nonnisi A. 1187. rursus occurrere. Interruptionem non nego. At A. 1152. Conradus III. Imp. jam decesserat, unde Guelfus cum eo heic nequit conjungi.

Turi-
censia.

Sed & Zaringensium in Advocatiam Turicensem restitutio jam ante Annum 1187. quem HOTTINGERUS (a) ponit, facta est; certa ut nobis documenta persuadent. Bertoldus IV. jam Anno 1178. Capitulo Turic. potestatem eligendi Plebanum confirmavit. Literas HOTTINGERUS ipse alibi exhibet. (b)

Anno 1185. litem inter Canonicos Turicenses & Plebanum de Schwanlingen composuit, hoc titulo usus: „Berchtoldus de „Zaringen, Dux & Rector Burgundiæ, & Kastvoget Turegensis „Præposituræ. „ (c) Advocatiæ Turic. ergo, a Bertoldis non

(a) *Specul. Tigur.* pag. 33.(b) *Hist. Ecclesiast.* Tom. VIII. pag. 58.

(c) HOTTINGER l. c. pag. 1179.

administratæ, non XXII. annorum, quod Hottingero est visum, sed XII. intervallum definimus.

§. XVIII.

Varia.

Anno 1170. Friderici I. Imp. Diplomata duo, Curienſe & Beronenſe, Bertoldus *Dux de Ceringe* teſtis ſignavit. (d)

Anno 1171. Arnoldus, Trevir. Archiepiſc. beneficium aliquod Henrici, Comitis Namurcenſis, Bertholdo *Duci de Cheringa*, & filio ejus Bertholdo, rogante Friderico I. Imp. contulit. (e)

Anno 1173. Bertholdus *Dux Zeringenſis* Chartæ, quam Fridericus I. Imp. dedit Monafterio Beronenſi, ſubſcripſit.

Anno 1177. Bertoldus ejuſdem Imp. reditum ex Italica expeditione, triennio ante ſuſcepta, per Alpes adjuvit. (f)

§. XIX.

Fribur-
gum
Helvet.
condi-
tum.

Anno 1178. III. Kal. Aug. Fridericus Imp. a Raymundo Archiepiſcopo coronatus eſt Arelati. (g) Tum vero Bertoldus

(d) HERRGOTT Num. 240. & 242.

(e) HONTHEIM *Hiſtor. Trevir.* Tom I. pag. 603.

(f) OTTO DE S. BLASIO Cap. XXIV.

(g) PETRI SAXII *Pontificium Arelatenſe* in MENCKENII *Scriptor.* Tom. I. col. 263.

noſter Reſtoratum ſuum Minoris Burgundiæ ut redderet firmiorem, in Aventiceni Pago, hodie *Uchtlandia*, condidit Friburgum. Taurinenſis tabularii Charta (*h*) Anni 1178. urbem jam tum extiſſe nos docet: „ Dominus Bertolfus Dux, inquit, „ Villam, quæ vocatur *Friburg*, ædificavit, cujus quarta pars „ in fundo & allodio S. Mariæ Paterniacenſis ſita eſt. „ *Villam* non veteri Romano, ſed novo Franco-Gallorum ſenſu, (*i*) oppidum, muris ac turribus munitum, Bertoldus exſtruxit. Noviffimus tamen Hiſtoriæ Helveticæ ſcriptor, (*l*) Guillimanni, (*m*) popularis ſui, chronologiam ſecutus, Friburgi ſui origines nonniſi Anno 1179. aſſignat.

Urbis libera, (*Freye Burg*) nomen, quod Bertoldus II. urbi ſuæ Briſgovicæ dederat, Helveticæ quoque ſuæ Bertoldus IV. impoſuit. Immunitas, novæ urbi data, multos ad incolatum

(*h*) GUICHENON *Bibliotheca Sebuaiana* pag. 314.

(*i*) *Ville*, urbs, oppidum.

(*l*) Illuſtris Friburgenſium Prætor ALT, in *Hiſt. Helvet.* Gallice ſcripta Tom. I. p. 82. PESLERUS in *Hiſt. Ducum Zaringiæ Hannoveriſche Anzeigen* de Anno 1751. pag. 326. Friburgi Uchtlandiæ origines ad Conradi Ducis tempora rejicit.

(*m*) *De Reb. Helvet.* Lib. II. pag. 287. & Lib. III. pag. 9.

allexit. Nulla, præter Ebrodunum, (n) in Pago Aventicensi tum fuit munitio. Romontium (o) situ, non arte, munitum erat.

Extant literæ Bertoldi ad Friburgenses, de immunitate Monasterii Altæ Ripæ, paulo post exstructionem novæ urbis datæ, (p) quibus salutem & *contra hostes victoriam* eis precatur, claro testimonio, Friburgenses ab ipsis urbis suæ incunabulis cum Burgundiæ Nobilibus, Zaringorum hostibus, bella gessisse.

Villingam quoque, Nigræ Silvæ vicum, Bertoldus IV. in oppidum convertisse scribitur. (q)

§. XX.

Reliqua.

Anno 1180. regnante Friderico Imp. *serenissimo, Friderico Duce Suevorum, Berchtoldo Burgundiæ Reçtore*, fundatio Domus Hospitalis in Buchse per Canonem de Buchse, *hominem ingenuum* & suæ potestatis facta, a Bertoldo, Constantiensi Episcopo, instrumento firmata.

(n) *Tverdon*, ad lacum hujus nominis.

(o) *Romont*, Castrum in rotundo monte positum, caput Comitatus, in quo Castrum Murtena, *Morat, Murten*.

(p) In tabular. Altæ Ripæ, Ord. Cisterc. in Friburgensi Helvetiorum Pago.

(q) STUMPF. *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

Anno 1181. Bertoldus IV. donationem, Collegiatae Saloduranæ factam, suo sigillo firmavit, ubi Eques fistitur cum vexillo oblongo & inscriptione: *Berchtoldus Dei gratia Dux & Rector Burgundiæ.* (r) At in Henrici, Episc. Basiliensis, Charta A. 1184. simpliciter Dux Burgundiæ appellatur.

In formula pacis, quam cum Italiae Civitatibus Constantiæ A. 1183. Fridericus I. Imp. composuit, Bertoldus quoque noster inter testes occurrit; *Dux Zærmone* appellatus corrupte.

§. XXI.

Bertoldus obiit Idibus Sept. A. 1186. gentilitio sepulcro Bertoldi mors. ad S. Petrum illatus. Elogium ejus extat apud GUNTHERUM in *Ligurino*, (s) ubi eum vocat

- „ Virum magnis spectatum sæpe periclis,
 „ Allobrogumque Ducem, ejus sub jure fatigat
 „ Levis Arar placidas Rhodano quas commodat undas.

Uxorem Bertoldo IV. tribuit ALBERICUS (t) filiam Comitis Hermannii de Friburg, ex qua Bertoldum Ducem, & duas filias Uxor & liberi.

T 2

(r) Tschudi *Hist. Helvet.* Part. I. Lib. I. pag. 90.

(s) Lib. II. v. 411. sqq.

(t) *Chron.* ad Ann. 1168. pag. 351. edit. Leibnit. ubi:

- „ Dux iste Bertoldus duxit filiam Comitis Hermannii de Frieburg,
 „ & genuit Ducem Bertholdum alterum & duas forores. Prima

reliquerit. At illo tempore Comites Friburgi nondum extiterant. Urbs a Zaringis condita, nonnisi his extinctis suos Comites accepit. Imhofius eam Helwigem de Freyburg vocat, non Comitissam. In Chronico Constant. simpliciter dicitur *Heilwigis*.

Liberos Bertoldi IV. ex conjugē ignota susceptos refert ALBERTUS ARG. (u) Bertoldum V. cum duabus fororibus, quas non nominat, eodem tamen, quo Albericus, modo nuptas perscribit; qua de re infra.

„ Comiti Huguenoni de Eura in Suevia peperit Conradum - - -
 „ Secunda Ducis Bertholdi filia fuit Comitissa Kiburg. & plures
 „ liberos ipsa habuit. „

(u) Chron. pag. 99.

CAPUT

CAPUT VI.

BERTOLDUS. V.

AB ANNO 1186. USQUE AD ANNUM 1218.

§. I.

blato Arelatenfis Regni, proprie ita dicti, Initia Bertoldi V.
 Reſtoratu, imminuta licet fuerit Zaringicæ
 Domus potentia, ſatis tamen ei ſupererat
 opum, ut cumularet theſauros. Perpetua cum Burgundis
 bella divitias comparandi facultatem Conrado & Bertoldo IV.
 ademerant. *Divitis* elogium Bertoldo V. ſervatum. (a)

Patris ſucceſſor Anno 1187. (b) Turegici Collegii de
 conſtituendo Plebano Chartas firmavit. (c)

T 3

(a) SIMLERUS in *Valleſia* pag. 134.(b) STUMPF. in *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX. male poſuit A. 1185.(c) HOTTINGERI *Hiſt. Eccleſiaſt.* Tom. VIII. pag. 58. BEUNTSCHLI
Memorabilia Tigurina pag. 195.

Bertoldum nostrum, Friderici I. Imp. expeditioni, A. 1188. in Syriam susceptæ, interfuisse scribit GUILLIMANNUS, (d) sed eum cum Bertoldo, Meraniæ Duce, confundit. (e)

In Helvetia non minus, quam apud Germanos & Italos, omnia turbis & factionibus tum plena.

Infitus Bertoldo erat amor justitiæ & nativa quædam severitas, quæ Proceribus Burgundis displicuit, exterum indignantibus Rectorem; cui libera Burgundiæ jura pertinaciter opposuerunt, ab omni Germanorum Imperio se immunes arbitrati; sub specie libertatis exercentes tyrannidem, sed & inter se ipsos semper discordes. Conatus eorum ut Bertoldus reprimeret, Minnodunum (f) & Ebrodunum, (g) loca Romanis jam nota, instauravit; (h) Burgdorfium vicum munivit. (i)

(d) *Habsburg.* Lib. VI. Cap. I. pag. 312.

(e) *BUNAVIUS* in *Vita Friderici I.* pag. 316.

(f) *Gall. Moudon*, Germ. *Milden*. Itinerarium Antonini a Mediolano Moguntiacum per Alpes *Minnodunum*, vel, ut alii Codices habent, *Minnidunum* collocat.

(g) *Tverdon*. Tabula Theodosiana *Eurodunum* inter Arioricam & Aventicum Helvetiorum ponit. Veteres notitiæ provinciarum ac civitatum Galliæ in Maxima Sequanorum castrum *Ebrodunense*, *Ebridunense*, *Ebrodunense* produnt.

(h) *GUILLIMANN.* *Habsburg.* Lib. V. pag. 199.

(i) Romanice *Berthou* vocatur. Supra portam oppidi hæc inscriptio olim

§. II.

Vt autem Burgdorfium inter atque Friburgum, quam ^{Berna condita.} urbem pater ejus condiderat, constitueret nexum, in peninsulæ colle, quem circumfluens Arola, murus, fossa & propugnacula defenderent, Bernam construxit. Epocham conditæ Bernæ scriptores A. 1191. affigunt. (l) Sub Friderico I. Imp. condi coepta, sub Henrico VI. absoluta; sub Friderico II. qui in urbium Imperialium numerum eam recepit, privilegiis insignibus Anno 1218. munita.

In Vincentiana Bernensium Ecclesia hæc Inscriptio legitur:
 „ In memoriæ monumentum perpetuæ Berchtoldi V. Zaringiæ
 „ Ducis fortiss. urbis Bernæ conditoris inclytiss. P. Patriæ illustriss.
 „ Senatus Bern. G. L. 2. P. MCXCI. Frid. II. Rom. Imp. Ber.
 „ cond. (m) At Fridericus II. nonnisi Anno 1212. Germaniæ
 Rex coepit agnosci. Memoriam conditoris sui ad Annum usque
 1656. in nummis celebravere Bernenses. Bertoldus urbi nomen
 imposuisse creditur, quod in silvæ destructione occurrerit

---

posita: Bertholdus Dux Zeringiæ, qui vicit Burgundiones, fecit hanc portam. WAGNER in *Mercurio Helvetico* pag. 58. *Etat & Delices de la Suisse* Tom II. pag. 208.

(l) ROLEWINCK in *Fasciculo Temporum*, ad hunc annum.

(m) Vid. WAGNERUS in *Mercurio Helvet.* pag. 49. Auctor Libri: *Etat & Delices de la Suisse*, Tom. II. pag. 79. vitiose ponit Ann. MCXI.

urfus. (n) Verisimilius est, ex Bertoldi conditoris nomine illud fuisse petatum. Burgdorfium sane, quod & ipse extruxit, ab ejus nomine *Berthou* Romanica appellatione hodieque vocatur.

§. III.

Bertoldus eligendus imp.

ANNO 1197. Henricus VI. Imp. ad debellandum Bertoldum nostrum, misit fratrem suum Conradum, Ducem Suevorum, cum exercitu. Sed in ipsa expeditione hac Conradus obiit Durlaci; in Monasterio Loricensi sepultus. (o) Imperator ergo Sueviæ Ducatum alteri fratri suo Philippo concessit, & paulo post mortuus est. Philippus in Hagenoensi Conventu Imperatoriam dignitatem, cujus insignia tenebat in manibus, ambire se prodidit. (p) At Coloniensis & Trevirensis Præsules, ut & quidam

- (n) Ita STETTLERUS in *Chron.* pag. 5. Ingeniosior est conjectura Illustris WATTEVILLII *Hist. de la Confederat. Helvet.* Lib. II. pag. 94. qui a voce *Bar* nomen urbis *Bern* derivat. *Bar* locum judicii, prætorium significat. Vid. WACHTERI *Glossar.* Castrum *Nideck*, prope quod Berna fuit extructa, sedes erat frequens Zaringensium Burgundiæ Præfectorum & Judicum. Ceterum Ecclesiam Bernæ Missali & Corporali, gemmis ornato, Bertoldus donavit, ut ex indice Theauri hujus Ecclesiæ, qui fec. XVI. confectus est, quem Illustris ZURLAUBIUS Tugii possidet, didici.
- (o) *Ursperg.* pag. 233.
- (p) Philippus in Epistola ad Innocent. III. apud BALUZ. *Registr. Negotior. Imperii* Num. 136. pag. 747.

quidam Episcopi, una cum Henrico, Palatino Rheni, A. 1198. convenerunt Andernaci & Colonizæ; vocaverunt Bertoldum Zaringum, ut eum in Regem eligerent. (q) Venit, sed intelligens, Henrici VI. filium, Fridericum, & fratrem Philippum potentiores habere fautores, deliberandi sibi petiit tempus, obsidesque reliquit; (r) reversurum se die constituto promittens; sed non rediit. Fautores Bertoldi nostri in locum ejus elegerunt Ottonem IV. qui ex Pictavis advenit. Bertoldus in Philippi, Sueviæ Ducis, partes transivit. Hæc Otto Blasianus, illius temporis scriptor, quibus Urspergensis nonnulla adjecit. (s)

(q) OTTO DE S. BLASIO in *Append. ad Ottonem Fris.* Cap XXXXVI.

(r) NAUCLERUS in *Chronographia*, Generat. XL. fol. 205. scribit, obsides fuisse nepotes ex sorore Bertoldi Agnete, Comitissæ Uracensis uxore, quorum nomina Cuno & Bertoldus, qui se denique redemerint. Addit, Cunonem dein factum esse Abbatem Cisterciensem, inde Cardinalem Portuensem. Bertoldus autem factus est Abbas in Lützirach (in Tennebach.) In captivitate eos promississe ait Nauclerus, ad monasticam vitam se ituros, quum ad libertatem redierint.

(s) En ejus verba: „ Bertoldus Dux Zaringizæ tunc denominatus fuit in „ Regem, non propter hoc, quod justus posset esse videri, aut „ diligere veritatem, - - sed propter hoc, quia pecuniosus videbatur, „ cum esset avarissimus & omni iniquitate plenus. „ Ita Urspergensis, faventior Gibellinis. Paulo post addit: „ Attamen cum præfatus Dux „ Zaringizæ diffidere coepisset de expensis, ad obtinendum Imperium

GODEFRIDUS COLONIENSIS, (t) synchronus quoque testis, tradit, in eo fuisse Principes factionis illius, ut opus electionis Andernaci pro Bertoldo perficerent, quum nuntius illis esset allatus, cum Philippo transfegisse Bertoldum, XI. mille marcis argenti in præmium a Philippo acceptis. Princeps, impensarum in rem dubiam pertæsus, (6000. marcas enim jam impenderat) factioni suæ, quæ debilior fuit, diffidens, Philippum, terris suis vicinum, veritus, a consilio suscepto destitit. (u)

„ necessariis, rediit ad gratiam Regis Philippi, accepitque ab eo
 „ beneficia, quæ sibi conferri curavit, & hominum sibi fecit &
 „ fidelitatem & vades &c. Adde CONRADUM DE FABARIA *de Casibus*
Monasterii S. Galli Cap. VII. in GOLDASTI *Scriptor. Rer. Alamannicar.*
 pag. 79.

- (t) Anno 1198. ubi rem ita enarrat: „ Colonienfis & Trevirensis Duci
 „ Bartolfo de Zaringon fidem fecerunt; quod ipse repatrians exercitum
 „ secum duceret, & statuto sibi die Andernacum rediret, eum ibi
 „ remota omni dubitatione Regem crearent. Hoc & ipse promisit &
 „ juravit & insuper obfides dedit. Designato igitur die cum apud
 „ Andernacum ab Episcopis & omni multitudine cum apparatu & desiderio
 „ maximo expectaretur, ecce rumor pessimus & ejus ignaviæ dignus
 „ intonuit, ipsum scilicet cum Duce Sueviæ concordasse, & ut ipse
 „ regno & electioni renuntiaret, XI. millia marcarum & Ducatum ab
 „ eo accepisse. FREHER. *Scriptor.* Tom. I. pag. 363. edit. post.
- (u) Philippus in Regem electus ad Innocentium III. Pontificem ipse ita scripsit: „ Berchtoldus pro electionis negotio plus quam sex millia

§. IV.

In literis, quas Principes Imperii, qui Philippum Philippo Suevo adhæret. elegerant, ad Pontificem Innocentium III. scripserunt, post Regem Bohemiæ, ante omnes alios Duces, *Dux Zaringiæ & Rector Burgundiæ* signavit; eumque Saxoniam, Austriam, Meraniam Duces sequuntur. (x)

Pontifex in epistola, ad Bertoldum nostrum, hac super re data, ei persuadere conatur, ut desertis Philippi partibus, Ottoni adhæreat: „Cum & tu, inquit, nobis sæpe per literas „tuas duxeris suggerendum, ut eidem Duci (Philippo) „nullatenus faveremus. „Hæc est memorabilis illa *Decretalis* epistola, in qua Innocentius III. Regem electum in Imperatorem promovendi jus sibi arrogat. (y) Extant & aliæ epistolæ, vivo

V 2

„marcarum expendit. Qui cum post multam hanc expensam in negotio „processum optatum habere non posset, ipse tanto labori & futuris expensis „se subtrahens ab incepto negotio conticuit. „Conf. BALUZII *Registr. de Negotio Imp.* num. 136. pag. 747.

- (x) BALUZII *Registr.* num. 61. Add. aliæ literæ Principum ad Pont. num. 14. ejusdem fere tenoris, in quibus Zaringiæ quoque Ducis inter Procures, Philippo adhærentes, mentio fit.
- (y) BALUZII *Registr.* num. 62. pag. 715. Excerpta inde sunt ea, quæ Decretalium Lib. I. Tit. VI. Cap. XXXIV. leguntur. Decretalis hæc ad Bertoldum V.

Philippo, & post cædem ejus, ad Bertoldum directæ, in quibus studiose id agit Pontifex, ut Bertoldum ad amplectendas Ottonis IV. partes permoveat. (z) Philippo tamen adhærere Bertoldus non destitit, ne falleret fidem, metuve compulsus; animo licet forsitan adhæserit Ottoni. Innocentium eundem in aliis ad Bertoldum literis audiamus: (a) „ Meminimus, nos olim tuæ Nobilitatis „ literas recepisse, quibus nos monebas humiliter, & efficaciter „ inducebas, ne nobili viro, Philippo, Duci Sueviæ, super factò „ Imperii præstaremus assensum &c. Nos autem ex his „ intelleximus mentem tuam, videlicet, quod etsi ei favere forsitan „ tum propter ejus potentiam, tum propter vicinitatem & alias „ circumstantias videreris, ipsi tamen animo non favebas &c.

§. V.

Bertoldi
acta
varia.

Anno 1208. Rudolphus Comes de Thierstein Monasterio Frienisbergenfi nonnulla donavit, *Ducatum Burgundiæ regnante Berchtoldo.* (b)

haud dubie scripta fuit, uti ex Baluzio patet, licet Decretalium Codices, alii Zerangiæ, seu Zarengiæ, alii Laringiæ, alii Saringiæ, alii Carinthiæ habeant.

(z) BALUZ. *Registr.* num. 98. 158. 171.

(a) Ibidem num. 43. pag. 707.

(b) Codex Diplom. noster.

Eodem anno Advocatiam Abbatiae S. Galli, Philippi Imp. morte vacantem, ambivit Bertoldus, pro se & descendentibus suis, si quos habiturus esset. Pro dignitate hac obtinenda, Monasterio quatuor millia marcarum argenti obtulit. At Ulricus Abbas, Ministerialium, nimiam Ducis formidantium potentiam, consilio usus, ejus petitem rejecit, quod CONRADUS DE FABARIA (c) improbat.

Otto IV. Imp. Anno 1209. Augustae Vindelicorum instituit Conventum, cui *Dux de Ceringe* interfuit. (d) Eodem Ottone deinceps Romae diris devoto, Bertoldus ejus partes deferuit. (e)

Idem Abbatiae Turicensi privilegia antiqua Anno 1210. ut Advocatus firmavit. (f) Seldensis quoque in Nigra Silva Monasterii Advocatiam ad Bertoldum V. pertinuisse, San-Petrini tabularii Acta me docuerunt.

§. VI.

Postremis vitae suae annis Aulæ Romanæ gratia excidit Bertoldus; quod Friderico II. Imp. quem Ottoni IV. opposuerat Pontifex, haud favit.

Aulæ
Romanæ
displicet.

V 3

(c) *De Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VIII.

(d) ARNOLDVS LVBEK. in *Chron. Slavor.* Lib. VII. Cap. XX.

(e) ALBERICI *Chronicon* ad A. 1210.

(f) HOTTINGERI *Specul. Tigur.* pag. 237.

Anonymus scriptor Vitæ B. Hugonis Ord. Cisterc. haud diu post vivens, (g) narrat, ægre tulisse Bertoldum Ducem, quod Bertoldus, Tennebaci Abbas, qui nepos ex Agnete, forore Ducis, fuisse videtur, Monasterii sui causa iter Romam suscepit. Abbas, Roma redux, declaravit avunculo, in Pontificis Aula finistros de eo se audivisse sermones. Quin & in Comitem Egenonem de Urach, Bertoldi V. heredem, se aluisse *rancorem*, Fridericus II. Imp. (h) professus est.

§. VII.

Mors ejus
& mores.

Obiit Anno 1218. (i) Bertoldus Friburgi Brisgoviae.

Virtutes ejus, præsertim justitiam, extollit Stettlerus, omnibusque eum præfert Bertoldis. Nimiae parsimoniae tamen a scriptoribus non sine ratione accusatur, quæ in negotio electionis ejus ad folium Imperiale apparuit. Promiserat multa.

(g) Cujus excerpta Codex Diplom. exhibet.

(h) In Charta A. 1219. Vid. Cod. Diplom.

(i) D. XIV. Febr. SATTLERI *Chron. Friburg.* pag. 23. In *Chronico Colmar.* ab initio legitur: „Natus est (Rudolfus Habsb.) de progenie Ducis „Zeringie Anno 1218. Cal. Maji, eodem scil. anno, quo Dux Zeringiæ „viam carnis ingreditur universæ. „ In *Annal. Colmar.* ad Ann. 1218. brevius: „Dux Zeringiæ Bertoldus obiit. „ ALBERT. ARG. *Chron.* pag. 99. anno huic addit diem Cal. Maji.

Duos fororis filios Coloniae Agrippinae in custodia praedes reliquit. At mox eum poenituit promissi. Mortuo Bertoldo Laufannensis Episcopus gravi investiva eundem, „rapinas, incendia, homicidia „lesiones, membrorum mutilationes non solum in Laicis, sed „in Clericis & Sacerdotibus exercuisse, nec malitiae suae meritis „filium vel filiam reliquisse „scripsit. (l)

§. VIII.

Lapidea Bertoldi V. loricati sex pedum statua (m) in Statua
Basilicae Friburgensis Brigoviae navi haud procul a baptisterio Bertoldi.
hodieque extat. Ea primitus lapidi sepulcrali, supra pavementum
eminenti, imposita jacuit. (n) Cum autem hic seculi XVI. initio

(l) Charta Ann. 1219. Vid. Cod. Diplom. ALBERICVS in *Chron.* ad Ann. 1218. pag. 499. ait: „Moritur Bertholdus, de cuius interitu & damnatione „multa referebantur auditu horribilia.

Cum Bertoldo V. æmulo quoque Ducatus Carinthiae seriem concludit ERASMVS FROELICH in *Archontologia Carinthiae* pag. 4. qui *Zaringiae* Ducum nomen a Bertoldis nostris pro *Carinthia* usurpatum fuisse credidit, ut jus suum in Ducatum hunc sibi constanter servarent. Vide supra Lib. II. Cap. I. pag. 44.

(m) MÜNSTERVS *Cosmograph.* Lib. III. Cap. 266. ait: „Fuit Princeps magnæ „statuæ, id quod indicant indumenta ejus ferrea, quæ mihi Bernæ „in armamentario sunt ostensa. „

(n) SATTLER *Freyburg. Chronic.* pag. 23. KIEFFERVS de *Habsburgo-Aufriaca Domo* pag. 145.

ad altare majus reparandum adhiberetur, statua inde ablata in loco, ubi jam visitur, reposita est. Sepulcro aperto, corpus integrum repertum fuisse, Friburgensium traditio est. Statuæ basi, translationis tempore, hæc insculpta Inscriptio est:

BERCHTOLDUS V.
 ULTIMUS ZAERINGIAE DUX
 XIV. FEBRUARII ANNO MCCXXIX.
 CUJUS OSSA SUB HAC STATUA
 IN CRYPTA LAPIDEA
 REQUIESCUNT.

In monumento sepulchrali versus hos olim lectos fuisse refert SIMLERUS: (o)

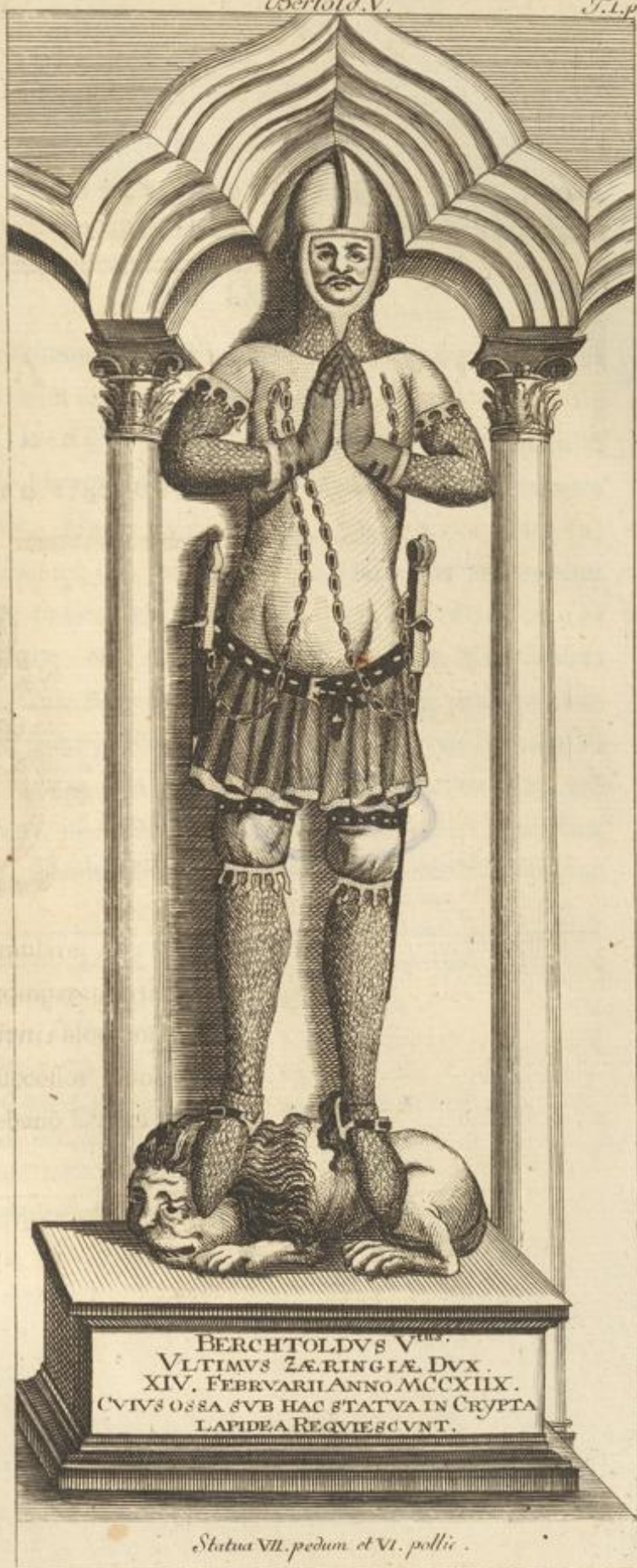
„ Dum bis sexcentis ter fenus jungitur annus,
 „ In Friburg moritur Berchtoldus Dux Alemannus.

Thorax & arma Bertoldi hujus in Bernensium armamentario hodieque custodiuntur. (p)

§. IX.

(o) In *Vallesia* pag. 135.

(p) *Deliciae urbis Bernæ*, Cap. XIX. pag. 337.

Statua VII. pedum et VI. pollic.

Landesbibliothek
Karlsruhe

§. IX.

De matrimonio Bertoldi mirus est juniores inter scriptores ^{Uxores} diffensus; rara enim ejus apud veteres mentio. ^{fabulosæ.}

GUILLIMANNUS (q) & LAUFFERUS, (r) uxorem ei ex Comitibus Vohburgi Baviaræ, NAUCLERUS (s) ex Kiburgica Domo assignant. Hunc STUMPFIIUS, (t) STETTLERUS (u) & WALDKIRCHIUS (x) sequuntur. Waldkirchius anonymam superaddit, quæ præcefferit Kiburgicam. DROLLINGERUS (y) ejusdem sententiæ est, atque priorem appellat Mechtildem; posterior ei dicitur Agnes. Fama de Kiburgica conjuge inde prognata, quod Kiburgensis Ulricus Annam, sororem Bertoldi V. duxit uxorem. At in alia omnia discedit PISTORIUS, (z) qui nec Vohburgicam, nec Kiburgicam, sed Bononiensem Comitissam Idam, Gerhardi, Comitis Geldriæ, viduam, Bertoldo V. conjugem

(q) *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII.

(r) *Geschichte der Schweitzer* Tom. III. pag. 9.

(s) *Chron.* Part. II. fol. 184.

(t) *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

(u) *Chron. Uchtland.* Lib. I. fol. 3. & 5. ad Ann. 1191.

(x) *Eidgenoss. Hist.* pag. 120.

(y) *Lex. Basl. Histor.* in voce *Zähringen*.

(z) In Tabula Genealog. ad *Chron. Constant.* apud PISTORIUM.

adscribit, nullo teste adducto. Non equidem diffiteor, *Aquicinctinum Auctarium*, quod Anselmo Gemblacensi, Sigebertino Continuatore, subjunctum, vel interpolatorem ejus, (a) hoc tradere conjugium. En verba Auctarii: „ Gerardus Comes de Gelra Idam, filiam „ Matthæi & Mariæ Comitissæ Boloniensis, duxit uxorem, & „ brevi post mortuus est. „ Additur dein ad Ann. 1183. „ Idam „ prædictam, filiam Matthæi Comitis, Boloniæ Comitissam, „ Bertoldus Dux de Saringes duxit uxorem. „ Matthæus Comes, Idæ pater, filius erat Theodorici, Flandriæ Comitis, frater Philippi, qui in eodem Comitatu patri successit. Duxit Matthæus uxorem Rummefiensis Monasterii Abbatissam, Mariam, (b) filiam Stephani, Regis Angliæ, A. 1154. & cum ea accepit Comitatum Bononiæ; (c) ex quo matrimonio prodiit Ida, quam Bertoldo nostro Aquicinctinus assignat uxorem. Sententiam hanc quoque sequitur PONTANUS. (d) OLIVAR. VREDIUS (e) autem, res Flandricas ex ipsis scriniorum fontibus illustrans, hoc ignorat matrimonium, postque Gerhardum, Geldriæ Comitem, Idæ maritum tribuit Reginaldum, Domni-Martini

(a) Ad Ann. 1181. & 1183. apud MIRÆUM & PISTOR. *Rev. Germ.* Tom. I.

(b) MEJERI *Annal. Flandr.* Lib. V. pag. 56.

(c) VREDIUS *Probat.* Tab. III. pag. 73. & 221.

(d) *Hist. Gelric.* Lib. VI. pag. 113.

(e) *Genealogia Flandriæ Comitum* Part. I. Tab. VII. pag. 223.

Comitem , quem ab A. 1192. usque ad A. 1212. cum Ida vixisse conjugē plura illius ævi documenta apud Vredium demonstrant. Quodsi ergo Ida nupsit Bertoldo , brevissimi modo temporis conjugium fuit; quod Bertoldus V. A. 1218. moriens , Clementiam Burgundicam , non Idam Bononiensem , reliquerat viduam. Unde mors Idæ in A. 1210. incidere non potuit, quum ea A. 1212. adhuc conjux fuerit Reginaldi. Verum omnino suspectum mihi est Idæ cum Bertoldo nostro conjugium. Auctarii Aquicinctini de Bertoldo verba a juniore quadam manu adjecta esse videntur.

§. X.

Quum itaque nec Mechtildis , nec Agnes , nec Ida , ut certæ uxores Bertoldo V. possint adscribi , certissimam ei daturus sum conjugem , quam nullus scriptorum , at duæ Chartæ regales ei diferte assignant ; in quibus Clementia Burgundica , Stephani , Aufonæ Comitis & Beatricis filia, (f) vidua Bertoldi V. vocatur. (g) Hic minoris Burgundiæ Castrum Burgdorf & alia illius tractus

Uxor
vera.

X 2

- (f) Genealogiam ejus dedit DU CHESNE *Histoire de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XXVI. pag. 548. GOLLUT. *Memoires Sequanoises*.
- (g) Eruditam Differt. de Beatrice hac dedit PETRUS FRANCISCUS CHIFLETIUS, cui Tit. *Lettre touchant Beatrix Comtesse de Chalon* 4. Dijon. 1656. Adde *Histoire de la Ville de Chalon sur Saone* Tom. I. p. 306. Beatrix heres fuit Guilielmi II. Comitis Chalonii ad Ararim.

bona in dotalitium ei destinaverat. Sed mortui Bertoldi fororius, Egeno de Urach, Castrum & omnes dotalitias Clementiæ terras occupavit, eamque in captivitatem abduxit. Sexennio post (h) Henricus VII. Romanorum Rex, Bernæ in judicio sedens, „ Clementiam in possessionem Castri Buredorf & omnium bonorum „ quæ divæ memoriæ Bertoldus, Dux Zaringiæ, ei contulit, „ mittendam decrevit. (i) At Egeno sententiam Regis contempsit. Post undecim enim annos (l) Stephanus, Clementiæ pater, in Moguntinis Comitibus Fridericum II. Imp. adivit, petiitque ab eo, ut filiam captivam liberaret, Castrumque Burgdorf cum reliquis bonis Clementiæ tradi juberet. Cæsar pro Clementia pronuntiavit. Quem effectum sententia habuerit, non liquet. Id liquet, quod ab A. 1218. ad A. 1235. adeoque per totos XVII. annos Clementia fuerit captiva, adeoque dotalitium ejus omne per tempus illud usurpaverit Egeno, Comes Friburgi, Zaringicarum in Brisgovia terrarum heres. Memorabiles has Zaringiæ historiæ circumstantias binæ illæ Chartæ nos docent, quas ex chartophylacio Dolenfi Comitatus Burgundiæ Chiffletius, ut ostendi, produxit. (m)

(h) Ann. 1224.

(i) Verba sunt sententiæ ab Henrico VII. latæ apud CHIFFLETIUM l. c. p. 113.

(l) Ann. 1235.

(m) *Lettre sur Beatrix* &c. pag. 97. & 113.

§. XI.

Ab uxoribus transfimus ad liberos. Bertoldo V. pueri duo Fili.
 a scriptoribus junioris ævi tribuuntur, Bertoldus atque Fridericus
 (n) quem alii Conradum appellant. Bertoldum A. 1208. adeoque
 decennio ante mortem filiis caruisse, ipse hoc professus est anno,
 quo Advocatiam Abbatiae S. Galli ambivit. (o) Quod si ergo
 filios habuit, necesse est, eos intra decennium hoc natos fuisse
 & mortuos. Ducentis post Bertoldi V. mortem annis reperti sunt
 scriptores, qui eum filios habuisse, hosque ante patrem mortuos,
 & quidem venenis interemptos tradiderunt; de veneficii modo
 tamen inter se discordes.

§. XII.

Sunt enim, qui prodant, Nobiles Burgundos Zaringicis Variæ de
illis opi-
niones.
 pueris propinasse toxicum, & potione matrem eorum reddidisse
 sterilem, ut Zaringica, quam oderant, extingueretur familia.

Sunt, qui ipsam puerorum matrem; sunt, qui Agnetem
 novercam ad committendum hoc in privignos facinus a Burgundis

X 3

(n) Ita eos vocat GUILLIMANNUS *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. &
 Lib. III. Cap. VIII.

(o) CONRADUS DE FABARIA *de Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VIII. scribit:
 „Hoc pacto, ut Advocatiam sibi suoque heredi filio & non alii, si forte
 „filium, quem tunc non habuit, acquisivisset. Conf. supra §. V. pag. 157.

corruptam arbitrantur. Omnes facinoris theatrum constituunt Salodurum, annumque 1217. rei gestæ assignant.

Tragœdiæ primæ subjicitur secunda. Bertoldus, intellecto uxoris suæ facinore, eam gladio punivit, ejusque caput eodem cum pueris loculo in Basilica S. Urfi & Victoris condidit; ejus ecclesiæ chorus cum A. 1544. repararetur, ossa puerorum cum capite matris reperta dicuntur in eodem sarcophago; quæ se vidisse scribunt Munsterus & Stumpfius. Tam diversæ sunt de re dubia narrationes.

Equidem primam veneficii mentionem apud CONRADUM JUSTINGERUM, Archigrammateum Bernensem, reperio; qui A. 1420. Reipublicæ jussu Historiam Uchtlandiæ conscripsit. (p) Hic Burgundicæ Nobilitati soli attribuit facinus, filetque matrem & novercam; de cetero rem vulgi rumoribus traditam esse professus.

Narrationem hanc STUMPFIIUS, (q) MUNSTERUS, (r) CRUSIUS, (s) VIGNIERIUS, (t) STETTLERUS, (u)

(p) *Helvetische Bibliothec* Part. IV. pag. 26. Justingeri Chronicon, nondum typis impressum, Tiguri Bernæque inspexi.

(q) *Chron.* Lib. VII. Cap. XXX.

(r) *Cosmograph.* Lib. III. Cap. CCLXVI. aliter Cap. LXXII.

(s) *Annal. Suevicor.* P. II. L. XII. pag. 505.

(t) *Chronicon Burgund.* pag. 143.

(u) Ad A. 1191. *Uchtland. Chron.* Lib. I. p. 5.

GUILLIMANNUS, (x) HAFFNERUS (y) secuti sunt; folisque Nobilibus veneficium adscribunt. (z) Tschudius (a) autem, WALDKIRCHIUS, (b) DROLLINGERUS, (c) & rerum Zaringicarum Epitomatores DILLIUS (d) & PESLERUS (e) novercam criminis complicem reddunt.

Justingero cautior fuit HENRICUS LUPULUS, (f) Canonicus Bernas, Chronici quoque Bernensis non editi seculo XV. auctor, qui nullam plane filiorum Bertoldi nostri facit mentionem. „Ea tempestate (inquit) Berchtoldus Dux illustris Zaringiae

(x) *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII. & *Habsburg.* Lib. VI. Cap. II. pag. 343.

(y) *Solothurner Schauplatz* Part. I. pag. 291. & Part. II. pag. 35.

(z) FELIX FABER in *Hist. Suevorum* Lib. I. Cap. XIX. filios nonnisi post mortem patris a Nobilibus veneno sublatos esse scribit.

(a) *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 115.

(b) *Eidgenössische Historie* pag. 120.

(c) In *Lexico Basil. Histor.* voce *Zaringen.*

(d) In OETTERI *Sammlung Histor. Nachrichten* num. XXIV pag. 376. Ampliff. Dillii, Consiliarii Bada-Durlac. strenui rerum Badenensium indagatoris, Synopsis, solide scripta, Peslerianæ præferenda.

(e) *Histor. Ducum Zaringiae* in *Hannoversche gelehrte Anzeigen* A. 1751. p. 327.

(f) Vernacule *Wölflin*, cujus Chronici Codicem, manu exaratum, in Bibliotheca publica Turicensis Civitatis vidi.

„ claruit , hujus clarissimæ sobolis ultimus. Nam illius fatalis ab
 „ humanis migratio inclytam hujus nominis profapiam , stirpe
 „ truncata , restinxit.

Stettlerus narrat, ossa puerorum holoserico panno involuta cum ossibus novercæ reperta , certis ostendisse indicia , quod fuerint ossa filiorum Bertoldi ; sed indicia non exprimit. Nec exprimit ea Stumpfius , qui A. 1544. ipse ossa conspexit ; nec , qui biennio post idem vidit sepulcrum, Munsterus. (g)

Salodurensum Archigrammateus , H A F F N E R U S , in Chronico A. 1666. edito de repertis puerorum ossibus filet ; annotasse contentus , illa retro altare majus in deaurata theca servari. At si olim servata fuerunt , nostris diebus non amplius servantur. Equidem repetitis in Helvetiam itineribus (h) Urfanam Ecclesiam ejusque thesaurum ac bibliothecam Saloduri inspexi. Nulla ibi Zaringorum ossa occurrunt.

§. XIII.

(g) *Cosmogr.* L. III. Cap. LXXII. ubi hæc scribit : „Minor puer, quantum
 „ ego ex visis ossibus judicare possum, fuit sesqui aut duorum annorum,
 „ major autem novem vel decem annorum.

(h) A. 1744. & 1758.

§. XIII.

Filios habuisse Bertoldum, qui tenera ætate Saloduri Sentent. nostra. mortui fuerint atque in San-Urfana sepulti Ecclesia, non temere negandum. Potuerunt illi nasci post A. 1208. quo Bertoldus adhuc fuerat improlis, & An. 1217. morte naturali defungi. Nec nego, ossa eorum A. 1544. fuisse reperta. At veneficium, ob circumstantias minime verisimiles, excludo.

Enimvero qui fieri potuerat, ut tam illustris, tam potentis familiæ interitus, tot tragicis circumstantiis comitatus, a seculorum XIII. & XIV. scriptoribus præteriretur silentio? Nihil hac de re Jo. Vitoduranus, nec Conradus Ursperg. nec Dominicani Colmar. Nec Albertus Argentinensis. Clementia, quam Bertoldo, marito suo, superstitem fuisse, duabus Chartis ostendi, annon famam de veneficio & supplicio novercæ omnino evertit? (i)

Res tam digna memoratu, ducentos per annos ignorata, unde juniõribus innotuit? Quam parum simile vero est, novercam, quæ ipsa cum marito nullos liberos suscepit, destructuram privignos, ex quorum decessu nulla ad eam redundaverat utilitas.

(i) Tschudi novercæ corpus sub patibulo sepultum, caput autem cum corporibus puerorum in sepulcro reconditum fuisse, existimavit.

Ad temeraria judicia quam pronum est vulgus , magna ubi concidit Domus. Berna, contra Nobilium injurias nuper exstructa, defensoribus privata Zaringis , finistros rumores eo facilius arripuit, quod nascenti huic urbi vindictam in Nobiles commendasse Bertoldus jaetabatur.

Urbs potens Transjuranæ Burgundiae Nobiles , cum pedetentim evertisset, atque adeo ruinis eorum suam superstruxisset potentiam, Zaringicis manibus justa perfolvit. Absona porro apud Saloduranos traditio est, ab eo tempore, quo uxor Bertoldi suos privignos occiderit, municipalem ibi legem fuisse latam, ne mater heres esset liberorum. Lex aliis quoque locis recepta.

In Saxonico (l) & Suevico (m) Speculis patris tantum, non matris, fit mentio, ubi de liberorum mortuorum hereditate est sermo. (n)

Burgundica lex nec matri, nec patri prospicere videtur. (o)

STUMPFIIUS, qui veneficii crimen Nobilibus folis adscribit, originem hanc Saloduranæ legis folide confutat. (p)

(l) Lib. I. Art. 17.

(m) Cap. CCLX.

(n) Idem fit in Statutis Argentinensibus; sed æqua interpretatione ad matrem quoque extenditur.

(o) Tit. XIV. §. II.

(p) Chron. Helvet. Lib. VII. Cap. XXX.

WATTEVILLIANA SERIES
ZARINGIÆ DUCUM.

§. XIV.

Genealogicus Bertoldorum, Zaringiæ Ducum, quem exposui, Watte-
villi
systema
Zaring.
ordo Chartarum & Historicorum certa ac indubitata
stat fide.

In alia tamen omnia haud ita pridem discedere visus est
Illustris WATTEVILLIUS, Rerum Helveticarum florentissimus
Scriptor, in Bernensium Republica dignitate ac multis meritis
conspicuus, non uno mihi nomine carus, qui labores nostros
generose & liberaliter juvit. Hic enim non modo Bertoldum I.
ex Zaringico stemmate plane expungit, sed & Bertoldum II. ita
disponit, ut a Transjurani Burgundiæ Regibus Rudolphis ejus
genus derivet. Pro Bertoldo I. Rudolphus quidam Dux, Conradi,
Regis Transjurani, frater, Domus Zaringiæ constituitur fator.
Marchiones Badenses autem a Bertoldo I. Carinthiæ Duce, Landoli,
Comitis Habsburgici, filio, ita derivantur, ut cum Zaringiæ
Ducibus nullum habeant nexum. (q)

Y 2

(q) Systema suum WATTEVILLIUS exposuit in scripto, cui Tit. *Lettre sur
l'origine des Ducs de Zaringuen*, quod legitur in Diario: *Mercurie Suisse*
A. 1746. mense Septembr. pag. 230. Adde Ann. seq. ubi scripta eristica.

SCHEMATIS WATTEVILLIANI

forma hæc est:

RUDOLPHUS II. Rex Burgundiæ Transjuranæ † 937.

CONRADUS Rex Burgundiæ † 993.	RUDOLPHUS III. Ignavus † 1032.	Burckardus Archiep. Lugd.	RUDOLPHUS Dux memoratus in fundatione Patern. Monast. circa A. 966. apud Guichenon. <i>Biblioth. Sebus. p. 25.</i>
-------------------------------	--------------------------------	---------------------------	--

BERTOLDUS Comes, qui Chartam Rudolphi III. Regis An. 1016. firmavit apud Guichenon. *Histoire de la Savoye* Tom. III. pag. 3.

RUDOLPHUS Comes, qui cum Bertoldo Comite conjunctim occurrit in ejusdem Regis Charta A. 1014. apud Guichenon. loco alleg. pag. 2.

BERTOLDUS II. Dux Zaringiæ idem, qui cum Rudolpho patre memoratur in Diplomate Ann. 1076.

CONRADUS Rector Burgundiæ.

BERTOLDUS III. Dux Burgundiæ.

BERTOLDUS IV. Zaringensium ultimus.

§. XV.

Præcipuum novæ hujus Genealogiæ fundamentum ex ^{Examen} Charta An. 1076. deducitur, qua Rueggisbergenfi minoris ^{ejus.} Burgundiæ Monasterio donatio facta est *per manum Bertholphi Ducis*, interveniente patris *Rodolphi Ducis* auctoritate. Infertur hinc, patrem & filium ex Burgundiæ Regum sanguine cretos, Zaringensium Burgundiæ Ducum extitisse factores.

Verum enim vero Charta hæc non unum ex Burgundiæ Regum profapia sed Rudolphum illum, Rheinfeldæ Comitem, intelligit, qui ex Comite non modo Dux Sueviæ, sed & Burgundiæ, ex Duce Anti-Cæsar creatus, filium quoque habuit Bertoldum, in juvenili ætate A. 1090. sine prole defunctum. (r) Hic pater, hic filius in Charta Rueggisbergenfi intelliguntur.

Reçtoratum hunc Burgundiæ, a Rudolpho Suevo administratum, non observarunt juniores.

Y 3

(r) WALTRAMUS NAUMBURG. *de unitate Ecclesiæ* Lib. II. Cap. XXXVI. ad A. 1090. „ Bertolt filius Rudolphi, Regis quondam Saxonum, „ in ipso juventutis suæ flore defunctus est. „ Apud FREHER. „ *Scriptor. Rev. German.* Tom. I. p. 309.

Burgundiam tamen ab Agnete Imperatrice regendam accepit Rudolphus noster, ut WALTRAMUS NAUMBURGENSIS testis illius ævi, nos docet; (s) ideoque a scriptoribus nunc Sueviæ, nunc Burgundiæ Dux dicitur, (t) atque cum filio Bertoldo, vel ut Advocatus Monasterii, cui donatio fiebat, vel ut Burgundiæ Dux, in Charta memoratur. (u) Hic autem ex Alemannico sanguine, non ex Burgundico, prodiit. Acta Murenfia Cunonem ei patrem assignant.

Rudolphus ergo ille, Conradi, Burgundiæ Regis, frater, apud Guichenonium memoratus, mascula sine prole decessisse dicendus est. Et tamen filium ei Wattevillius assignat Bertoldum Comitem, eumque patrem facit Rudolphi cujusdam Comitis, quos ambos Guichenonianæ Chartæ A. 1014. & A. 1016. Comites simpliciter nominant. Quo autem indicio patet, Bertoldum illum Comitem habendum esse pro filio Rudolphi, Burgundiæ Ducis, &

-
- (s) Loco alleg. Cap. XVI. scribit: „ Tum quidem erat Rudolfus Dux
„ Suevorum, cui etiam dederat Hagna Imperatrix *cum Regno;*
„ *Burgundiæ* filiam suam in conjugium.
- (t) SIGEBERTUS GEMBLAC. ad An. 1077. eum *Ducem Burgundionum;*
CONRADUS URSPERG. ad A. 1075. *Alemanniæ atque Burgundiæ Ducem*
appellat.
- (u) Ipse Henricus IV. Imp. in Charta alleg. donationem *per manum Rudolphi*
Ducis fecisse se dixit.

patre Rudolphi Comitis. An ideo filius est dicendus Bertoldi, quod in Diplomate A. 1014. Bertoldo subjungitur, nulla addita nota?

In aliâ sane Charta Laufannensis Ecclesiæ A. 1009. Rudolpho Comiti Bertoldus subjicitur Comes. Hi duo cum aliis Burgundiæ Proceribus Rudolpho III. Regi donationem suaferunt; non autem ut Regii sanguinis Principes in eam consensisse dicendi sunt, quod novi systematis auctor existimat.

§. XVI.

Sunt & præter hæc alia, quæ huic hypothefi obftare videntur. Rationes
contra-
riae.

I. Num verifimile est, unum eundemque Rudolphum fuisse, qui A. 1014. *Comes*, A. 1076. *Dux* appellatur, quod intervallum LXII. annorum est?

II. Num Rudolphus Burgundus dici potest pater Bertoldi II. Zaringiæ Ducis, quem Bertoldi I. Carentani filium Annales tam aperte declarant? (x)

(x) LAMBERTUS SCHAFFNAB. OTTO FRISING. *de Gestis Frid. I. Imp.* L. I. Cap. IX. ANNALISTA SAXO; CONRADUS URSPERG. ad A. 1057.

III. Ex Bertoldis duobus, quos LAMBERTUS SCHAFFNAB. (y) memorat, quorum alter Carinthiae Dux, Cæsaris adversarius, alter amicus, ratio vetat, ne posteriorem Zaringensibus annumeres, adeoque Rudolphi Ducis filium, generumque Rudolphi Anti-Cæsaris constituas, quoniam Bertoldus ille, Henrico Imperatori fidelis, ex militari tantum ordine fuerat oriundus; nonnisi post Ulricum de Cosheim & Eberhardum, Regis ministerialem, a Lamberto positus. (z)

IV. Bertoldum I. Carinthiae Ducem, Zaringensis Domus factorem indubium, systema Wattevillianum ex Genealogia Zaringica omnino eliminat; Bertoldum II. vero, qui certus quoque, ut ostendimus, Bertoldi Carentani filius fuit, in partes discerpit. Uno in loco effictæ Burgundo-Zaringicæ Domui adscribitur; alio Landolus ex Habsburgica gente ei avus assignatur. Bertoldus III. vero, Bertoldi II. filius, præteritur silentio, gesta que ejus patri tribuuntur, atque adeo omnis Bertoldorum series intervertitur, quam per evidentia documenta stabilivimus supra.

§. XVI.

(y) A. 1077. apud PISTOR. Tom. I. pag. 423.

(z) Ejusdem fortis fratrem habuit hic Bertoldus Lupoldum, quem inter familiares Henrici nominat BRUNO *de Bello Saxonico* pag. 208. apud FREMERUM Tom. I.

§. XVII.

Vinculum ergo, quod inter Rudolphos, Burgundiæ Reges, & Bertoldos, Zaringiæ Duces, hoc systemate effingitur, nequit admitti. Aliæ rationes. Conradus Zaringiæ, Dux, ex Zaringensibus primus à Cæsare constitutus est Burgundiæ Rector, & Burgundica bona primus acquisivit; uti Advocatiam Helvetico-Turicensem pater Conradi, Bertoldus II. obtinuerat primus. Cæsarem politicæ induxerunt rationes, ut Rectoratum extero potius, quam Burgundo committeret. Burgundis intolerabile visum est, gubernari ab extero.

Ex masculo Regum Burgund. sanguine Zaringi si duxissent originem, cum Rudolpho III. qui communi consensu postremus Transjuranæ Burgundiæ Rex dicitur, non finita fuisset illa Burgundica Domus, sed in Zaringico superstite ramo constanter durasset. Rudolphorum, Burgundiæ Regum, successores fuissent in Burgundiæ Regno Zaringiæ Duces. Unde ex Regia Burgundionum stirpe eos prodiisse, asseri nequit. (a)

(a) Asserit idem VIGNIERIUS in *Chron. Burgund.* pag. 120. sed nexum non ostendit, quem per feminas deduxisse videtur.

Burgundicarum Rerum nostri temporis scriptor
DUNODUS (b) Zaringiæ Duces non quidem ex Regio, at ex
Burgundicorum tamen Magnatum sanguine descendere existimat,
qui post Rudolphum III. in Dynastiis suis sibi vindicaverint
primatum; sed asserta non probat.

Amica hæc disputatio non offendet Scriptorem, quem
præter alias virtutes amor veri commendat.

(b) *Histoire du Comté de Bourgogne* Lib. III. pag. 121.

CAPUT

C A P U T VII.
P O T E N T I A , P R Æ R O G A T I V Æ
E T J U R A Z A R I N G I C Æ D O M U S .

---

§. I.

Memorabilia Zaringicæ Domus fata cum
revolvimus animo, singulos ejus Duces
singulare quid apud posteros commendare
reperimus.

Singulor.
Ducum
memo-
rabilia.

Bertoldus I. Genti suæ intulit *Ducis* axioma ; secundus
Advocatiam Turicensem. Tertius condidit Friburgum Brisgoviaë.
Conradus Reçtoratum Burgundiæ accepit. Bertoldus IV.
Helveticum Friburgum exstruxit. Bertoldus V. fuit conditor
Bernæ. Primus in Monasterio Hirsaugiensi ; postremus Friburgi
Brisgoviaë, intermedii omnes in San-Petrina Nigræ Silvæ ecclesia
sepulti sunt. (a)

Z 2

(a) Vide supra in Bertoldo II. §. IX. & X. pag. 81. sqq.

§. II.

Guelphi-
cæ factio-
nis Patro-
ni.

Idem Duces nunc ad Carinthiæ, nunc ad Sueviæ Ducatus, nunc ad Burgundiæ & Arelatenfis Regni Reſtoratum, denique ad Imperii folium vocati, in Hohenſtaufiis perpetuos experti ſunt æmulos, qui Guelphis & Zaringis ſemper fuere infeſti.

Communem Familiarum hæc triga patriam Alemanniam habuit. Enimvero vicina Hohenſtauficæ Domus potentia non potuit non odium inſpirare Zaringis, quos bis abſatus eis per Hohenſtaufios Sueviæ Ducatus urebat; Ducatus, quem bis fortuna Zaringis obtulerat. Fomes funeſtæ inter has Domos æmulationis, quæ factionibus quidem ſopita, at nunquam penitus fuit ſublata. Zaringi minuendis Hohenſtaufiorum opibus intenti, communia fere ſemper cum Guelphis contra eos conſilia foverunt. Unde de Zaringenſibus BROWERUS: (b) „ Bertoldi „ Zeringenſes, inquit, ſurrexere longa ſerie fidiffimi Romanæ „ Sedi, atque inter ſchiſmatum tumultus pacis catholicæ „ propugnatores acerrimi. „

BERTHOLDUS CONSTANT. (c) terras Bertoldi I. & Welfonis vocat terras *Ducum Catholicorum*. Conradus Zaringius adverſus Conradum III. Imp. pro Henrico Superbo, Guelficæ

(b) *Annal. Trevir.* Lib. XIV. p. 75.

(c) Ad A. 1078.

factionis principe, arma corripuit. Bertoldus IV. licet pluribus Friderici I. Imp. expeditionibus interfuerit, ei tamen non adhæsit ex animo; uti patet ex epistola, quam pro Rudolpho fratre, in Archiepiscopum Moguntinum electo, ad Ludovicum, Galliarum Regem, perscripsit; quæ internecinum utriusque Gentis inter se odium testatur. Bertoldus V. denique Zaringensium postremus, a Guelfica factione in Imperatorem electus, electioni quidem renunciavit, atque ad Philippi, æmuli sui, adeoque ad Gibellinas partes, transiit, sed potentiæ Philippi metu eum id fecisse ex Innocentii III. literis supra ostendimus.

§. III.

Splendorem Zaringicæ Domus omnia ejus ævi monumenta loquuntur. Bertoldus II. in Charta San-Petrina A. 1123. apud *SCHANNATUM* (d) *præcelsæ Nobilitatis Vir*, & in alia A. 1126. *egregiæ Nobilitatis Vir* dicitur. OTTO FRISING., (e) Zaringis haud æquus, de eodem scribit Bertoldo: „Hujus Rudolphi „(Sueviæ Ducis, dein Anti-Cæsaris) filiam quidam *ex Nobilissimis* „*Regni Optimatibus* Bertolfus nomine de Castro Zæringen „habuit. „ Idem alibi (f) Conradum Zaringum, quem Fridericus,

Nobilitas
Gentis.

Z 3

(d) *Vindem. Literar. Collect.* I. pag. 161. sq.

(e) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. I.

(f) Lib. I. Cap. XXVI.

Sueviæ Dux, postea Imperator creatus, A. 1138. debellaverat, *fortissimum & ditissimum* Ducem appellat. Et in genere de Zaringis verba faciens, quamvis caruerint Ducatu, *rerum tamen & honoris non parva* pollere magnificentia pronuntiat. (g)

§. IV.

Possessio-
nes am-
plæ.

Primaria Zaringiæ Principum bona in Brisgovia, Ortenavia, Nigra Silva & in Suevia fuerunt. Ex Ortenavia in Franciam Teutonicam, in Alemanniam & Burgundicam se extenderunt Helvetiam.

Brisgo-
vicæ.

In Brisgovia, præter Brifacum & Landgraviatum, insignes terras allodiales habuisse Zaringos, vel ex ipsis illis foundationibus constat, quas Bertilones, Zaringorum majores, passim in Brisgovia fecisse leguntur. (h)

Friburgum, nobilissimam Brisgoviciæ urbem, & San-Petrinam Nigræ Silvæ Abbatiam, in ipso Zaringorum solo fuisse exstructas, ostendi. (i) Villingam oppidum ad Friburgi hujus formam eosdem condidisse Duces, veteri traditione Villingani tuentur; unde Abbatia S. Georgii, a Villinga bihorio distans, eos sibi Advocatos elegit. (l) Villingam certe bonum fuisse Zaringense, Agnetis,

(g) Lib. I. Cap. IX.

(h) Conf. HERRG. Tom. II. num. 24. & 163.

(i) Supra in Bertoldo II. §. IX. pag. 50. & in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(l) Bericht von dem Gotteshaus S. Georgen A. 1714. pag. 13.

Bertoldi V. fororis, charta A. 1236. docet, qua proprietatem curtis suæ in Villa *Vilingen* ad exstruendum ibi Parthenium sanctimonialibus donavit. Postea cum Agnetis nepotes, Conradus & Henricus, duas gentis suæ familias condidissent, Friburgensem & Furstenbergicam, Henricus, auctor Furstenbergicæ, Villingam possedit, Castrum & Civitatem, testibus literis A. 1268. quibus Monasterium Fratrum Minorum ibidem instituit.

In Ortenavia quoque Zaringos habuisse bona, ex confirmatione foundationis Omnium Sanctorum in Nigræ Silva A. 1203. cognoscitur, ubi Innocentius III. ait: „a bonæ memoriæ „Welfone Duce & Uta uxore ipsius, Ducissa de Schawenburg, „Hugone Duce de Ullenburg & Nobili Viro Bertholdo Duce de „Zæringen, fundatoribus Monasterii Omnium Sanctorum.&c. „Bertholdos Ortenaviæ Comites, Chartæ seculi XI. ineuntis declarant. (m)

Gentilitias quoque terras in Sueviæ Ducatus meditullio possedisse Zaringos, Friderici I. Imp. Charta A. 1157. Goslaricæ data, nos docet. (n) Nec prætereundæ silentio Ducum Teccensium terræ; quæ allodia Zaringicæ Domus Adelbertus, Teccensium fator, Conradi Zaringi filius, accepit.

(m) Vid. supra Lib. I. Cap. IV. §. VIII. pag. 35.

(n) Vide in Conrado Duce §. XVI. pag. 121.

Annuerandæ his denique terræ Badenſes & Backnangenſis ille tractus, ubi Hermannus II. & III. ſepulti.

§. V.

Advoca-
tia Turic-
cenſis.

Patrimonialibus his Zaringenſium bonis ſub Henrico IV. Imp. Advocatia Turicenſis ; (o) ſub Lothario II. totius Burgundiæ & Arelatenſis Regni Reſtoratus acceſſit. Advocatiæ Turicenſis natura & indoles ſub Zaringiæ Ducibus ex ipſis Advocatorum titulis dijudicanda eſt. Bertoldus V. in literis ſuis, Collegiatae Turicenſi A. 1187. datis, ita loquitur: „ Berchtoldus de Zaringen, „ Dux & Reſtor Burgundiæ, Dei & Imperiali gratia Thuregici „ loci legitimus Advocatus, quod Kaſtvoget dicitur. „ (p)

In Charta Burgdorfii ſcripta A. 1210. Bertoldus de ſe ſcribit: „ in oppido Turicenſi & locis & diſtriſtibus circumquaque „ vicinis, Imperatoris gratia ipſius locum tenens. „ (q) In alio ejusdem anni & loci inſtrumento idem „ Dei & Imperatorum ac „ Regum dono conſtitutus Judex & Advocatus, qui vulgo Kaſtfoget dicitur, id eſt, in omne Thuregum Imperialem juridiſtionem „ tenens, „ Ludovici Regis acta roboravit. (r) Addit ibidem hæc

(o) Vid. Bertoldum II. §. VII. pag. 77.

(p) Ex autographo Turic. Minus accurate HOTTINGER. *Hiſtor. Eccleſiaſt.* Tom. VIII. pag. 58.

(q) HOTTINGER *Spec. Tigur.* pag. 32.

(r) Ibid. pag. 237.

hæc verba : „ Imperiali auctoritate , qua super universonum
 „ Thuregum nos aliique nostræ profapiæ decessores Dei Regumque
 „ ac Imperatorum dono præditi sumus.

Advocatia Turicensis ergo non tantum in Monasteria
 urbis, sed in ipsam urbem & ejus agrum sese extenderat ; unde
 ea ab OTTONE DE S. BLASIO (s) *Comitatus Turicensis*
 vocatur.

Ad diversos hos Bertoldi V. titulos annoto , quod in
 Chartis Turicensibus formulam *Dei & Imperiali gratia* ; in
 Burgundicis *Dei gratia* adhibuerit. Peculiari Friderici I. Imp.
 favore Advocatiam Turicensem , aliquandiu amissam , Bertoldus
 recepit.

Præter Advocatiam Turicensem vicinæ quoque Turicensi
 Pago Abbatiae Benedictinæ Steinensis ad Rhenum Advocatiam
 possederunt Zaringi, ut ex Rotuli San-Petrini Charta, circa Ann.
 1152. scripta, addiscimus ; in qua Conradus, Zaringiae Dux, San-
 Petrinæ & Steinensis Ecclesiarum Advocatus vocatur. (t)

Advocat.
 Monast.
 Stein.

(s) Cap. XXI.

(t) Monasterium hoc, primitus fundatum in Hohentwiel A. 966. ab Hedwige,
 Burcardi, Sueviæ Ducis, uxore, translatum est in Steinam A. 1005. Henrici II.
 Germaniæ tum Regis consensu. Twiela a Sueviæ Ducatu in Bertoldi II.
 Ducis, Ducatui huic renuntiantis, gratiam avulsa fuisse videtur.
 BLUNTSCHLI *Memorabilia Tigurina* pag. 435.

§. VI.

Regnum
Burgund.

Burgundici Regni Rectoratus in Zaringica Gente præsertim memorabilis est.

Arelatensis & Burgundici Regni nomina tum fuere promiscua ; quod sub Rudolpho II. Burgundiæ Rege, Regna hæc duo in unum coaluerant corpus.

Conradus in solenni Procerum Burgundiæ Conventu An. 1038. filio illud suo tradidit Saloduri, ubi eum *Burgundiæ* Regem iussit coronari. (u)

Henricus ad Imperii Germaniæ solium promotus, Burgundiam sibi retinuit, atque sine Rectore, inter varia fata (x) dum viveret, administravit. Post mortem ejus vidua Agnes, tutrix Henrici IV. Rudolpho, Rheinfeldensi Comiti, Mathildim filiam in matrimonium collocavit, & præter Sueviæ Ducatum, Regnum quoque Burgundiæ ei administrandum commisit. (y)

Extincto Rudolpho, qui Anti-Cæsar electus fuerat, Burgundia ad Henricum IV. Imp. rediit, An. 1080. qui Henrico filio hoc regnum reliquit. Turbæ illis temporibus inter Imperium & Sacerdotium commotæ, fecerunt, ut Burgundiæ curam

(u) WIPPO in *Vita Conradi Salici* apud PISTOR. Tom. III. pag. 482.

(x) HERMANNUS CONTRACT. ad A. 1042. 1044. 1045.

(y) Vide Caput præced. §. XV. pag. 174.

Imperatores negligenter, donec Lotharius Saxo Imp. pristina Regum jura sibi denuo vindicaret, eorumque administrationem, sub *Recloratus* nomine, ut vidimus, Conrado, Zaringiæ Duci, committeret.

§. VII.

Rectoratus hic ab initio Transjurense Burgundicum Recloratus Burgund. Regnum omne & Arelatense respexit; sed post Transactionem cum Friderico I. Imp. Ann. 1156. initam, (z) Burgundia Transjurense seu Helvetica sola, a Jurasso ad montem usque Jovis, obedivit Bertoldis. Tractus iste Pagum Aventicensem, (a) Vaudensem, (b) Argoviam, Vallesiamque complectitur.

Reperimus in eo potentes Comites atque Dynastas; quos inter præcipui Thunenensis, Kiburgensis, Burgdorfensis, Novi-Castrensis, Nidoviæ, Arbergæ, Strasbergæ, Romontii, (c) Froburgi, Bucheckii, Montenachii, de Turre, (d) Granfonii, Falckensteinii, aliique. Hi omnes indigne tulerunt, exterum a Cæsare datum esse Præfectum, lingua moribusque dissimilem, qui titulo Recloris jura Regis exerceat.

A a 2

(z) De qua in Bertoldo IV. §. V. pag. 127.

(a) *Uchtland*.

(b) *Pays de Vaud*, Germ. *die Waat*.

(c) *Remund Germanice*, Rotundus Mons, oppidum in Helvetico Pago Friburgi.

(d) *Von Thurn*.

Perpetuae hinc Zaringorum cum illis ceterisque cum Primoribus Burgundicis lites. Hi indigenis Regibus suis, Rudolphis, quum non bene paruerint, ut Wippo nos docet, quid mirum, Rectoribus exteris eos male paruisse? Burgundicus Rectoratus per XC. fere annos in Zaringorum manibus fuit, & cum illis Ann. 1218. concidit. Burgundia ergo Helvetica cum Praefectura Turicensi & reliqua Helvetia Alemannica ad Imperium rediit; à quo deinceps pedetentim avulsae sunt. Praecipuas Rectoratus Burgundici partes Bernenses, Friburgenses & Salodurenenses nunc possident.

Rectoratus hic per univrsam Burgundiae vel Arelatense Regnum seculi fere spatium explens, evidentissimum hujus Regni cum Germanico Imperio nexus documentum est. Et tamen vel nulla, vel obiter tantum ejus mentio fit apud scriptores Juris publ. Germaniae, speciatim eos, qui Burgundici Regni cum Germanico nexum tractarunt.

§. VIII.

Zaringorum in Burgundia potestas non propria, sed
 administratoria fuit. (e)

Indoles
 ejus.

(e) GUNTHERUS in *Ligurino* ait :

Nomine Conrado fisci concessit habendam.

Ipsam *Rectoris*, ut & *Advocati* nomen potestatem vicariam, non propriam, denotat.

Bertoldus IV. omne jus, quod super Civitatem Viennensem Allobrogum habuit, in Guidonem Andream, Delphinum, A. 1155. transtulit. Cæsaris approbatio deinceps accessit. Zaringi enim Rectores & Governatores Burgundiæ, non nisi Vicarii Cæsaris in Burgundia erant. Ita sane Fridericus I. Imp. in Aurea Bulla, A. 1162. Genevensi Episcopo Arducio data, (f) Bertoldum IV. appellat. Administratoria autem hæc potestas cum simul quoque hereditaria fuerit, multa pedetentim allodia in Helvetia Burgundica & Alemannica acquisiverant Zaringi, quæ deinceps ad Kiburgios transferunt.

Securitatæ publicæ causa Morgeam, Minidunum & Ebrodunum (g) condidit vel instauravit Conradus. Filius & successor ejus Bertoldus IV. Friburgum, Bertoldus V. Bernam, Uchtlandiæ urbes, ædificarunt. Hic An. 1190. muris quoque cinxit Burgdorfium. (h)

Rectores porro belli temporibus evocati a Rege, copias in auxilium ejus duxerunt.

Bertoldus IV. crebris Friderici I. in Italiam expeditionibus interfuit, & ipse nonnunquam Ducis munia obiit. (i)

A a 3

(f) SPON. *Hist. de Geneve* Tom. II.

(g) *Morges, Moudon & Tverdon.*

(h) Supra in Bertholdo V. §. II. p. 151. Add. Tschudi Part. I. L. II. pag. 94.

(i) Vid. supra in Bertoldo IV. §. XI. pag. 136. sq.

Advocati Ecclesiarum sanguinis banno licet investirentur a Rege, ipsi tamen subordinati erant Reſtori, cauſam coram eo dicturi, quoties officii ſui limites migraveſſent. (l) Terræ quoque ad fiſcum regium pertinentes, ſuberant poteſtati Reſtoris. Rex donationem ex ejuſmodi bonis facturus, Reſtoris adhibebat conſenſum. Ita ſane Henricus IV. Imp. Monafterio Rueggisbergenſi Minoris Burgundiæ, conſenſu Rudolphi Ducis & *per manum ejus*, fecit donationem. (m) Conradus III. Imp. Eccleſiæ Interlacenſi fiſcalia quædam bona collaturus, conſenſum Ducis expetiit, & tum demum donatio facta. (n) Reſtor tamen Advocatiam in bona donata nonnunquam retinuit. (o) Sic & feudorum in Burgundia conceſſio a Reſtore firmata eſt. Burcardus, Salodurenſis Præpoſitus, & ejuſ Confratres An. 1181. feudum dederunt Udalrico de Novo Caſtro. Bertoldus IV. donationem roboravit. (p) Burgundi denique Chartas ubi expediverunt, addita quoque fuit mentio Ducis. Literæ foundationis Monafterii Frienisbergenſis A. 1131. ſcriptæ dicuntur, *Ducatum Burgundiæ nobiliter regente*

(l) Conf. Privilegia Eccleſiæ Interlacenſi a Lothario & Conrado Imperatoribus conceſſa.

(m) Conf. Charta Henrici IV. Monafterio Rueggisberg. data An. 1076.

(n) Privilegium Eccleſiæ Interlacenſi datum An. 1146. & aliud Frid. I. vid. in Cod. Diplom.

(o) Conf. Privilegium modo alleg.

(p) Tschudi *Chron. Helvet.* pag. 90.

Duce Conrado. Rudolphus de Thierstein Monasterio Frienisberg. quædam A. 1208. donasse scribitur, *Ducatum Burgundiæ potenter regente Duce Berchtoldo.*

§. IX.

Inter Bertoldi III. Ministeriales atque Clientes An. 1112. Ministeriales Ducum Zaring. comparent : „ Cuno de Blanckenberg, Reinhardus de Weiler, „ Gervordus de Verstatt, Henricus de Owen, Gifilwerdus de „ Weder., (q) Fratri ejus, Conrado Duci A. 1123. adscribuntur: „ Rudingerus miles, Bertholdus de Musenheim & duo filii ejus, „ Rodolphus & Bertholdus, Egilolfus de Blanckenberg, Wernherus „ & frater ejus de Altinchoven, Hugo de Modelheim, Bivo de „ Heppenheim. „ (r) *De Domo Ducis* A. 1148. memorantur : „ Adalbertus de Scopfheim, Adalbertus & frater ejus Conradus de „ Stoufinberc, Sarnagal de Appinwilre, Sighelm de Tatenwilre, „ Burchart de Stoufinberc, Adalbertus de Baden &c.

Cum Bertoldo IV. Conradi filio, An. 1152. in Abbatia S. Petri clientes occurrunt : „ Odalricus de Alemar, Wernherus „ de Roggenbach, Wernherus de Reinvelten, Dapifer, & frater „ Gerhardus, Waltherus de Tachwangen, Cono de Blankeneck., (s)

(q) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.

(r) Ibidem pag. 161.

(s) Ibidem.

Traditioni, eidem Abbatiae circa hunc annum factae, cum Clementia Ducissa, Conradi vidua, *de Domo Ducis* interfuerunt.
 „ Conradus de Rinvelden, Odalricus & fratruelis ejus Conradus
 „ de Aleina, Gotefridus de Rotwila, Henricus de Scofneim,
 „ Gerunc de Tittinshufen, Reginboto de Ofmaningen, Reginhardus
 „ de Valchensteina, Reginboto de Slatta, Conradus de Zaringen.,
 Bertoldi IV. soror Clementia dotis loco a patre, adeoque inter allodia, Ministeriales centum, uti supra docuimus, (t) An. 1157. acceperat.

§. X.

Tituli.

BURCKHARDUS, Monachus S. Galli, seculi XIII. scriptor, (u) Bertoldos I. & II. titulo *Marchionis* praefracte insignivit, forte, quod Marchiones Badenses, ipsorum nepotes, Marchionis quoque axiomate insignitos conspexit. *Carinthiae* vero *Ducis* titulo Zaringenses non uti sunt, quod Ducatu hoc carerent. Ufos tamen esse titulo inani asserit ERASMUS FROELICH, (x) *Carinthiae* & *Zaringiae* unum idemque existimans nomen. Verum Chartae, quas allegat, corruptae sunt. (y) Extant quidem scriptores, qui Bertoldos,

(t) Vid. in Conrado §. XVI. pag. 121.

(u) Vid. supra in Bertoldo I. §. VII. pag. 50.

(x) *Archontologia Ducum Carinthiae* pag. 26.

(y) Ut ipse fatetur pag. 44.

Bertoldos, Bertoldi I. nepotes, *Carinthiæ Duces* appellant, (z) sed nominum *Zaringiæ* & *Carinthiæ* affinitas eos decepit. Prius nomen ex posteriore prognatum crediderunt.

Titulus *Zaringiæ Dux* ante Bertoldi III. tempora, ut dictum est, nec in Chartis, nec in synchrono scriptore occurrit. Lambertus Schaffnaburg. Bertoldum I. vel simpliciter Ducem, vel Carentinorum aut Carentanorum Ducem, memoria gesti nuper Ducatus, appellat. OTTO FRISING. (a) qui Ann. 1158. decessit, Bertoldum II. de *Castro Zeringen*, Rudolphi Anti-Cæsaris filiam in matrimonio habuisse scribit. ALBERTUS ARGENT. in *Fragmento Urstifiano* (b) eundem Bertoldum de *Zeringen*, Ducem Sueviæ electum fuisse observat, sed uterque anticipando eum ita vocavit.

Advocatiâ Turicensem Domui suæ, ut vidimus, junxerat Bertoldus II. Nepos & pronepos Bertoldus IV. & V. *Advocati Turicensis* titulo in Chartis sunt usi. (c)

Acquisito Burgundiæ Reçtoratu, accessit titulus *Reçtoris Burgundiæ*; quo nomine ab Imperatoribus insigniuntur in Chartis,

(z) ANNALISTA SAXO hinc inde. *Chronicon S. Pantaleonis* ad An. 1106. 1114. apud ECCARD. Tom. I. pag. 924. 926.

(a) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. VII.

(b) Ad An. 1092.

(c) Conf. §. V. pag. 157.

& ipsi in sigillis Burgundicis se designare solebant; (d) ubi *Duces* & *Rectores* Burgundiæ conjunctim vocantur. Axioma Ducis ad Burgundiam referri non debet, cum diu ante acquisitam Burgundiam *Duces* dicerentur. Unde nonnisi improprie se Burgundiæ *Duces* (e) subinde scripserunt, uti & ipsum quandoque Burgundiæ Regnum improprie Ducatus nomine venit. (f)

Burgundiæ vel Arelatense Regnum, post eorum conjunctionem, promiscue appellatur. Fridericus I. & Carolus IV. Imperatores, Regni Arelatensis corona coronati fuerunt. (g)

Rem omnem decedit Charta, quæ literas Bertoldi IV. ad Abbatem Cluniacensem continet, in qua Bertoldus distincte *Dux* de *Zeringen* atque *Burgundiæ Rector* nominatur. (h) Idem in sigillo Bertoldi IV. observamus, quod Chartis ejus hinc inde

(d) Sigillum Bertoldi IV. adjectum Chartæ A. 1157. Altæ-Ripensibus datæ.

(e) Rudolphus quidem Sueviæ Dux, qui regnum quoque Burgundiæ ab Agnete Imperatrice acceperat, hinc inde jam Dux Burgundiæ a scriptoribus appellatur, sed errori originem dedit Sueviæ Ducatus, quem cum Regno Burgundiæ Rudolphus tenuerat.

(f) Conf. Charta foundationis Monasterii Frienisburg. de A. 1131. & alia Charta donationis, eidem Monasterio factæ, A. 1208.

(g) Elector Trevirensis vocatur Archi-Cancellarius per Regnum Arelatense

(h) GUICHENON. *Biblioth. Sebus.* Centur. II. num. 64.

appensum , ubi ille distinctis dignitatibus *Dux Zeringia & Burgundia Rector* exprimitur. (i)

§. XI.

Gentilitia Zaringia Ducum insignia primum exprimuntur in Charta A. 1157. qua Bertoldus IV. Abbatiam Cisterciensium Altæ Ripæ a pedagiiis & teloniis liberat. Sigillum in ea visitur cereum , ubi leo aureus in area rubra , a dextra ad sinistram saliens. Ejusdem formæ aliud est Bertoldi IV. sigillum , quod literis ejus ad Friburgenses pro immunitate Monasterii Altæ Ripæ scriptis A. 1179. adhæret. Leonem rubrum , auro coronatum , in area argentea Landgraviatus Brisgovici insigne fuisse arbitratur SPENERUS. (l) Sed sigillum Altæ Ripæ eum facile confutat. Zaringos Brisgovia Landgravios fuisse nulli dubitamus. Burgundia autem Rector Landgraviatus Brisgovici sigillum Burgundicæ cur adpenderet Chartæ ?

Insignia
Gentilitia.

Sed & porro legisse se perhibet Spenerus , Landolinum & Bertilonem , Guntramni Divitis filios , circa millesimum annum , in sigillis foundationis Sulzbergensis Cœnobii comparere,

B b 2

(i) Miror equidem TOBIAM PFANNERUM in Libro de *Præcipuis Germaniæ Principum Gentibus* Cap. IX. pag. 270. scribere ausum , Zaringios Burgundiam titulo magis tenuisse , quam usu.

(l) *Operis Herald.* Part. Spec. Lib. II. Cap. IV. §. II. pag. 380.

ut & leonem coronatum, cauda bifulca & in pavoninas oculatas pennas terminata. Addit: „ Apex protome leonis rubei coronati, „ cuius collum & dorsum ornamento dentato asperatur, cuius „ singuli dentes pavoninis pennis ornantur; cui apici postea „ successere duo cygnorum colla & capita. „ Verum enimvero hujus generis nihil in figillo Bertilonis & Bertoldorum occurrit; nec occurrere potest. Simplicissima fuerunt illius ævi sigilla, (m) omnis ornatus & apparatus, quem sequentia secula addiderunt, ignara.

§. XII.

Sedes
Ducum.

Primi Zaringiæ Duces Brifaci & in Castro Lyntberg haud procul Hirsaugia; posteriores in Castro Zaringiæ commorati sunt. Florentibus eorum in Helvetia rebus, sedem suam sæpe habuerunt Saloduri, quandoque Burgdorfii. (n) Bertoldus IV. in Suevia Uberlingæ habitavit nonnunquam, ut ex Charta An. 1152. apparet. (o)

(m) HEINNECCIUS *de Sigillis*, Part. I. Cap. X. num. 30. pag. 131. & Part. II. Cap. IV. num. 4. pag. 215.

(n) JOACHIMUS VADIANUS *de Obscuris Alemannicorum verborum significationibus*, in GOLDASTI *Scriptor. Rer. Alemannicar.* Tom. II. pag. 63.

(o) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 163.

§. XIII.

Monumenta Zaringica perpauca cognoscimus. Ex statuis
 sola Bertoldi V. superest, quam supra (p) exhibui, servatam Friburgi.
 Monasterium San-Petrinum, nisi flammis toties fuisset consumptum,
 plerasque, sepulcris impositas, adhuc nobis ostenderet.

Monu-
 menta
 Ducum.

Basilica Friburgensis, cum nobili sua turri, artificio operis
 nulli secunda; splendidum Zaringicæ magnificentiae & pietatis
 monumentum est.

Annumeramus ei ecclesias & turres, quas in Helveticis
 & Burgundicis partibus apud Bernates, Friburgenses,
 Burgdorfenses &c. pietas Zaringorum erexit.

Ex monumentis profanis rudera destructi Zaringicæ Castri
 haud procul Friburgo, & ferrea illa turris Brisaci, a nobis quoque
 superius exhibita, supersunt. Turris hæc ad annum usque 1745.
 persisterat integra, quo eversæ sunt Brisaci munitiones. In duas
 turris tum fissa est partes; prouti icon, superius (q) à nobis exhibita,
 eam repræsentat.

B b 3

(p) Vide pag. 160.

(q) Pag. 127.

Ex nummis Bertoldinis cujuscunque metalli, eorum tempore cufis, mihi nullus obvenit. Illos enim non computo, quos, extincta jam Zaringorum gente, Berna, conditoris fui memoriam constanter venerata, percussit; in quibus Bertoldi nomen, sed non imago spectatur

Inter diplomata Zaringica Friburgensis illa privilegiorum & Juris statutarii Charta, ut & Rotulus San-Petrinus primum occupant locum.

CAPUT

C A P U T VIII.
ZARINGICARUM TERRARUM
DIVISIO.

---

§. I.

 Prima Zaringicorum bonorum divisio facta est mortuo Bertoldo I. inter filium ejus Bertoldum II. & ex Hermanno I. triennio ante apud Cluniacenses defuncto, nepotem, Hermannum II; quorum ille Zaringicas Brisgoviae praecipuas cum Suevicis terras; hic paternum *Marchionis* titulum continuans, Hachbergica, Ortenavica & Ufgovica bona avi sui accepit. Unde Bada Ufgoviae, Marchioni subjecta, pedetentim *Marchionatus* elogio coepit ornari. Secunda distractione Adelbertus, Bertoldi IV. frater, terras illas Teccenses, ut peculiarem Dynastiam, sortitus est, quae deinceps consuetudine & usu formulam induerunt *Ducatus*, quod Adelbertus, ejusque successores Teccenses, Ducali sanguine nati, nomine Ducum insignirentur. Postrema Zaringensium terrarum distractio

Divisio-
nes tres.

facta est, quum linea Zaringensis A. 1218. periisset. Tum vero ad proximos agnatos, Teccæ Duces, Bertoldi V. patruces, & Hermannum IV. Marchionem Badensem, patrimoniales Zaringicæ terræ transituræ videbantur; sed omnia allodia ad Bertoldi V. forores, Agnetem & Annam, transierunt.

§. II.

Bertol-
di V. he-
redes.

Ex feudis ad lineam Badensem præter Landgraviatum Brisgoviæ (a) nihil, quantum novi, pervenit. Teccenses jura sua, ut in iis mox videbimus, Friderico II. Imp. vendiderunt. Fridericus hic Civitatem Friburgi in Brisgovia, Bernam, Friburgum (b) & Salodurum in Helvetia Burgundica, Turicum cum Præfectura in Helvetia Alemannica, & Rheinfeldensem Comitatum in suam, Imperii nomine, potestatem revocavit; unde lites inter eum & forores Bertoldi V. earumque maritos.

Uraci
Comes.

Uracensis Egeno, (c) maritus Agnetis, anno sequenti, Ulmæ primum, dein Hagenoæ cum Imperatore transegit; (d) qui

(a) Vid. infra Lib. III. Caput de Landgraviis Brisgoviæ.

(b) Bernam & Friburgum a Bertoldo V. adhuc vivente traditas fuisse Friderico II. Imp. scribit GUILLIMANNUS *Habsb.* L. VII. Cap. II. p. 343.

(c) Castrum *Urach* non Wirtenbergicum illud notum, sed aliud Nigræ Silvæ Castrum fuit. Utrumque ad Furstenbergios pertinuit.

(d) Ut ipse Fridericus II. Imp. in Charta A. 1219. Hagenoæ data testatur, quam in Documentis exhibemus.

qui Friburgum & alia eidem restituit. Hoc modo Egeno, cognomento *Barbatus*, (e) Suevicas & Silvæ Nigræ terras cum Friburgo, Brisgoviæ civitate, in proprio Zaringorum fundo extructa, (f) accepit. Idem Egeno sane in Charta An. 1219. Friburgum Civitatem *suam* vocavit. Hic deinceps in monte vicino castrum extruxit, ut Friburgenſes in obsequio contineret. In Castro hoc, quod *Burghald* vocabant, (g) diu habitavit Egenonis progenies, titulo Comitum Friburgi clareſcens; a quibus urbs An. 1368. libertatem redemit; brevi poſt in Auftriacam tranſitura ditionem, ut infra docebitur. (h)

§. III.

Altera Bertoldi V. foror, Anna, uxor Ulrici, Comitum ^{Kiburgi} Kiburgi, ex quo matrimonio Heilwigis, mater Rudolphi ^{Comes.}

(e) Egeno Comes, Agnetis maritus, in Charta Tennebac. An. 1220. Friburgum Civitatem fundatam eſſe ſcribit „ ab illuſtribus Ducibus Zaringie, „ progenitoribus uxoris mee, Domine Agnetis Comitiffe, cujus ego „ jure matrimonialis confortii advocatus exiſto &c. „

(f) Vide ſupra in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(g) KIEFFER *de Domo Habsburgo-Auſtr.* pag. 146.

(h) Cap. X.

Habsburgici, nata est, (i) allodialia Helvetiæ bona accepit, quæ Conradus Zaringus, ex familia sua primus Regni Burgundici Rector, ut & filius ejus neposque ab A. 1127. usque ad A. 1218. acquisiverunt. Burgdorfii Comitatus Helvetiæ in Kiburgenfium Comitum manibus ad extinctam eorum gentem usque permanfit. Sedes Comitum in sublimi fuit castro, quod imminet oppido. Comitatus hic Clementiæ, Bertoldi V. viduæ, a marito in dotalitium

(i) *Kiburgi Comitum Tabula:*

ULRICUS. (*Charta A. 1218. Herrgott.*) Uxor Anna Zaringica, Bertoldi V. foror. *Chron. Constant.*

Filii Ulrici. Charta 1223. Herrg.

HARTMANNUS. <i>Charta</i>	WERNER. Hunc Annæ	HEILWIG.
A. 1271. apud <i>Herrg.</i>	Zaring. maritum facit	Uxor Alberti
Rudolphus I. eum	<i>Guillim. de Reb. Helvet.</i>	Habsburgici.
vocat avunculum.	L. II. C. 15.	
<i>Herrg.</i>		
	HARTMANNUS junior,	RUDOLPHUS
	Rudolphi I. confobrinus,	HABSBURG.
	possessor Burgdorfii.	Romanorum Rex
	<i>Charta Ann. 1275. ap.</i>	nat. 1218.
	<i>Herrg.</i>	

Unde *Annales Colmar.* ab initio: „natus est (Rudolfus) de „progenie Ducis Zeringiæ eodem Anno 1218. quo Bertoldus „decessit.

destinatus fuerat. Sed Comes Egeno captivam eam tenens, occupavit Comitatum, qui tamen deinceps ad Kiburgenfes pervenit. Reliquæ Burgundicæ apud Helvetios terræ ita divifæ, maximam ut Pagi Vaudensis partem Sabaudicæ Comes, (l) aliam ejusdem Vaudi & Uchtlandiæ partem Laufannensis Epifcopus, Kiburgi, Grierii, Novi Caftri Comites & Granfonii Dynafta aliique acceperint.

§. IV.

Berna Ottonem Comitem de Regensperg Advocatum Berna. Imperii ab initio habuit; fed brevi post ab omni Advocatia liberata, (m) Civitas Imperii libera evafit. Henricus VII. Romanorum Rex A. 1224. V. Kal. Jan. Bernæ judicium habuit. (n)

Friburgum ejusdem, uti Berna, Uchtlandiæ civitas, a Friburg. Helvet. Friderico II. Imp. An. 1219. Hagenoviæ libera Imperii urbs agnita, protectorem primo Comitem Kiburgi, qui Burgdorfii

C c 2

(l) GUICHENON. *Hift. de Savoye.*(m) NAUCLERUS Vol. II. Generat. XXXIX. fol. 754. SIMLERUS in *Helvetia*, Art. *Berna.*(n) In fententia, quam pronuntiavit, Henricus ait: „Coram nobis jam „ pridem apud Bernum in judicio residentibus &c. „ In fine ait: *Datum* „ apud *Bernum.*

fedebat, atque deinceps extinctis Kiburgiis, Habsburgenses sibi Advocatos elegit; (o) fœderi denique accessura Helvetico. (p)

Turicum. Turicum, post Zaringos, pleniorum quoque immunitatem Civitatis liberæ, uti Friburgum accepit & Berna. Zaringenses jus eligendi senatum & Advocatiam in Monasteria illius urbis exercuerunt. Hanc Fridericus II. Imp. in specialem Imperii tutelam recepit, ac jus eligendi senatum transtulit in cives, (q) addiditque, urbem ab Imperio nunquam posse sejungi. A. 1251. fossa fuit munita & vallo, atque cum Suitensibus & Uraniis fœdus inivit; donec Helvetico majori fœderi A. 1351. accessit.

(o) GUILLIMANNUS de *Rebus Helveticis* Lib. III. Cap. IX.

(p) An. 1481.

(q) BLUNTSCHLI *Memorabilia Tigurina* pag. 344.

CAPUT

T A B U L A I V.
G E N E A L O G I A D U C U M T E C C E N S I U M

BERTOLDUS II Dux Zaring. † 1111.

BERTOLDUS III Dux Zaring. condit Friburgum Brisgovie 1120. † 1122.   CONRADUS Dux Zaring. fit Rector Burgundiae 1126. † 1152.

BERTOLDUS IV. Dux Zaring. & Rector Burgund. † 1186.   Rudolphus Episcopus Leod. † 1189.   ADELBERTUS 1152. & 1181. Dux de Tecke 1193. et 1215.

CONRADUS I Dux de Tecke 1232.   BERTOLDUS Princeps Teccensis, Episcopus Argent. 1223. † 1244.

LUDOVICUS I Dux Tecc. 1249. et 1258.

LUDOVICUS II Dux de Tecke 1278. † 1283. sepultus in Owen   CONRADUS II Dux de Tecke 1278. † 1292.

LUDOVICUS III Dux 1279. † ante 1295. Ux. Luitgardis Marchio- nissa Burgoviae.	HERMANNUS I Dux 1295. et 1302.	SIMON 1305. † 1316. Ux. Agnes Com. de Helffen- stein.	CONRADUS 1305. † 1329.	LUDOVICUS 1305. † 1334. Ux. Margare- tha de Truchen- dingen.	FRIDERI- CUS 1305.
--	--------------------------------------	--	---------------------------	---	-----------------------

LUDOVICUS IV. Dux 1328. Judex Curiae Imp. 1346.	HERMANNUS II Dux 1343. & 1361.	LUTZMANNUS 1314.	FRIDERICUS I Dux 1317. Advocatus provinc. Augustanus 1347. Sueviae & Alfatinae Austr. 1359.
--	-----------------------------------	---------------------	--

FRIDERICUS II Dux 1371. vendit Teck et Kirchheim 1381.

CONRA- DUS III Dux nat. 1361. † post 1381.	FRIDERI- CUS III Dux 1385.	ULRICUS 1409. † 1432. Ux. Anna, Ca- simiri Ducis Polon. filia.	GEORGIUS S. Th. D. Pro- vincialis Ba- variae.	LUDOVICUS V. Patriar- cha Aquile- jensis † 1439. familiae suae ultimus.	AGNES Ux. Heinr. Com. de Werden- berg.	MARGARE- THA Ux. Fri- derici Com. de Orten- burg.	GUTA Ux. Johannis Com. de Wertheim.	IRMEN- GARDIS Uxor Viti de Rech- berg.
--	----------------------------------	--	--	--	---	---	--	--

C A P U T IX.

T E C C A E D U C E S.

§. I.

Tecca Castrum cum Dynastia in Suevia ad flumen Lauter, haud procul ab oppidis Kirchheim & Weilheim, antiquum Zaringicæ Domus allodium fuit, ut supra ostendimus; (a) a Ducalis dignitatis Dynastis possessa, nunquam verus Ducatus.

Dynastia
Teccenf.

§. II.

Duces hos e Zaringico sanguine fuisse oriundos, juniores quidem magno numero statuunt, (b) sed nexum non probant.

Origo
Ducum.

C c 3

(a) CRUSIUS in *Annalib. Suv.* Lib. II. Part. III. pag. 124. tradit, Agnetem quandam Teccensem ad Habsburgenses matrimonio; atque deinceps dono Henrici IV. Imp. ad affinem ejus Rudolphum, Sueviæ Ducem; ab hoc ad Bertoldum II. Zaringicæ Ducem pervenisse. Quam falsa hæc sint, ex iis, quæ in Bertoldo I. §. XII. pag. 56. sq. supra docui, elucet.

(b) MANLIUS, CRUSIUS, HENNINGES, HERZOGIUS, LUCÆ, IMHOFFIUS, SPENERUS.

Nexum nec chartæ , nec scriptores antiqui diserte tradunt ; eum tamen ut credamus , non una nos ratio , ut ostendemus, inducit.

Prima Ducis Teccensis mentio in Diplomate Laureacensi Henrici VI. Imp. occurrit A. 1193. ubi post Ducem Sueviæ *Dux Albertus de Tecke* legitur testis. (c) Inter Conradi, Ducis Zaringiæ, filios Adelbertus tum floruit, in Charta San-Petrina An. 1152. post patris obitum cum Rudolfo & Hugone fratribus, & quidem ante Hugonem, memoratus. (d) Idem Adelbertus in literis Burcardi, Salodurensis Præpositi, A. 1181. cum Bertoldo IV. Duce, Rectore Burgundiæ, fratre quoque suo, laudatur. (e) *Adelbertus frater Ducis Bertholdi* in alia Charta San-Petrina, post An. 1152. conscripta, occurrit. Terræ itaque Teccenses certissimum Domus Zaringicæ cum fuerint patrimonium, primusque Teccæ Dux cum fuerit Albertus, Alberti autem, sive Adelberti nomen in Zaringica illius temporis extiterit gente : Duces Teccenses a Zaringicis descendere, vix licet dubitare. Teccenses titulo *Ducis*, uti Zaringici, usi sunt, nullius licet possessores Ducatus.

(c) BESOLDI *Documenta Wirtemberg.* pag. 727.

(d) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 163.

(e) TSCHUDI *Chron. Helvet.* pag. 90.

§. III.

Sed & Teccensium cum Zaringicis nexus post Zaringorum Probatio alia. sese manifestavit interitum ; quum inter heredes eorum quoque comparuerint Teccenses , qui jus suum Friderico II. Imper. vendiderunt.

Ægre id tulerat Egeno, Comes de Urach , qui per uxorem suam , ultimi Zaringiæ Ducis sororem , in terris ejus Brisgoicis Suevicisque solum se successorem jactavit. Lis XIV. Kal. Octobr. MCCXIX. Hagenoæ composita, ubi Cæsar Egenoni Comiti donavit „ totam partem hereditatis illius & bonorum illorum, „ quam vel que de pecunia nostra a Nobilibus viris Ducibus de „ Tek comparavimus, & quod ipsi de jure nobis vendere & dare „ potuerunt.

§. IV.

SATTLERUS, Basilicæ Friburgensis Capellanus, *Chronici* Series Ducum Genealogica. Friburgi Brisgoviae (f) sub Carolo V. scriptor , ad fastos, codici Missalis castri Teccensis insertos , provocat , in quibus catalogum invenisse se tradit Teccæ Ducum , qui ab Adelberto descenderint, & longa serie possederint Teccam. Codex ille nostrum ævum

(f) In Append. *Chronici Koenigshov.* pag. 17.

non vidit. Seriem tamen Ducum daturus sum, prouti eam Chartæ authenticæ & critica verisimilitudo suppeditant. (g)

§. V.

Albertus.

Teccensium Ducum fator Albertus, Conradi III. Ducis Zaring. filius natu minor, in divisione patrimonii Suevica Zaringensium bona fortitus est. (h) Fratri suo Bertoldo IV. diu superstes, Advocatiam in Schina Henrico de Fridingen A. 1215. dedisse in feudum legitur. (i) Mortuus tamen sine dubio ante Bertoldum V. Zaring. cujus hereditatis partem a *Ducibus de Tek*, uti vidimus, Fridericus II. Imp. A. 1219. coëmerat. Non unus itaque, sed plures tum vivebant Teccenses, Adelberti filii, Bertoldi V. patruales, Conradus atque Bertoldus; quorum ille avi, hic proavi ac patruui nomen acceperat; Zaringici indicium sanguinis.

§. VI.

- (g) Suppeditavit quoque nobis non levia Viri Rerum Württembergicarum periti, Dom. CHRISTIANI FRID. SATTLERI, Ser. Ducis Württemberg. a scriniis secretis, Liber ante decennium editus, *Historische Beschreibung des Herzogthums Württemberg*. 4to.
- (h) Vide sub Conrado Duce Zaring. §. XIV. p. 119. PETRUS GREMMELSPACHIUS, Monasterii San-Petrini in Silva Nigra Abbas, A. 1497. ad calcem veteris Necrologii de Rudolpho, Episcopo Leod. Alberti fratre, differens scribit:
 „ Tertius existit frater ejus Adelbertus, qui secedens Castrum Tegg cum
 „ omnibus appenditiis sibi vindicavit.
- (i) SATTLER *Beschreibung des Herzogthums Württemberg*. Part. II. pag. 100.

§. VI.

Bertoldus Ecclesiasticum in ordinem cooptatus, A. 1223. Bertoldus. electus est Episcopus Argent. factis hujus Ecclesiæ multis rebus commendabilis. (l) Fragmentum Historicum URSTISII (m) Bertoldum Ducem de Teke ad An. 1228. eum diserte vocat, ubi bellum triennale, toti Alfatia grave, refert, inter Bertoldum hunc & cognatos ejus Comites de Pfirt exortum. Bertoldus Episcopus nempe & Fridericus II. Phirretensis Comes, proavum habebant communem, Bertoldum II. Zaringia Ducem, cujus filia Petrissa avo Friderici nupserat, Friderico Comiti; unde Phirretensium cum Zaringis & Teccensibus orta cognatio. Idem Bertoldus Diploma Cæsareum, An. 1235. Moguntia in Comitibus datum, quo Brunsvicensis Ducatus institutus est, testis signavit, hac formula: *Bertoldus Princeps Teccensis, Argent. Episcopus.* (n)

§. VII.

Conradum, Adelberti filium, ignorant omnes, quicunque de rebus Teccensibus huc usque commentati sunt. Prodit eum Conradus I. Charta Alfatica An. 1232. qua Henricus, Rex Rom. feudum

(l) KOENIGSHOVEN Chron. Alfat. Cap. V.

(m) Scriptor. Rer. German. Part. II. pag. 90.

(n) Origines Guelph. Tom. IV.

Dattenried a Murbacensi Abbatia suscepit Hagenoæ , ubi post Bertoldum Episcopum, Conradi fratrem, & Abbates duos, testes aderant Laicorum primarii *C. Dux de Tecke* & *H. Marchio de Baden*. Biennio post literas ejusdem Regis, Ecclesiæ Wormat, apud Wimpenam datas, *H. Marchio de Baden*, *Dux de Tecke*, *B. Dux Spoleti* signarunt testes; (o) ubi Marchio ante Duces positus & Conradi nomen omisium. Huic Conrado jam tribuendus est filius Ludovicus I. pater Ludovici II., & Conradi II. de quibus in sequentibus.

§. VIII.

Ludovicus I.

Mense Martio A. 1249. *Ludovicus D. G. Dux de Tecke* Adelheidi cuidam aliisque Ministerialibus suis fœminis in Kirchheimense Monasterium se suaque ut conferrent, atque in regulari ibi disciplina viverent, permisit. Permisit insuper cuilibet subditorum fuorum, ut possessiones qualescunque vel res in idem Monasterium conferrent; in quibus omnibus unius denarii censum annum *in nostræ*, inquit, *memoriam dominationis* sibi stipulatus est. Actum apud *Tecke*. (p) Biennio post *Ludewicus D. G. Dux de Tecke* litem de jurisdictione Abbatis Alpirspacensis in villa Dornheim

(o) SCHANNAT. *Histor. Wormat.* Probat. num. 128.(p) BESOLDI *Docum. Wirtenberg. Virg.* pag. 549. SATTLER *Beschreibung des Herzogth. Württenb.* Part. II. pag. 108.

arbiter judicavit. (q) A. 1258, U. Comes de Wirtenberc, *L. Dux de Tecke* & H. de Nifen Hainricum seniore de Clozberc & filium ejus, Wernherum, possessiones suas apud Betzingen sanctimonialibus de Pfullingen tradidisse testantur. (r)

§. IX.

Anno 1278. figilla Nobilium virorum *Ludewici & Cunradi Ducum de Tekke*, fratrum, appensa sunt instrumento, quo Hermannus, Comes Sulz. villam Hopfow Monasterio Alpirspac. vendidit. (s) Ludovicum & Conradum hos fratres Ludovico I. assignamus filios, Idem anno sequenti fecere hi fratres in Charta Ministerialis sui, Eberhardi de Strafsberg, qua Ludovici Ducis filii testes memorantur, Ludovicus & Hermannus, cum quibus pater jus patronatus in Kürnbach Brunoni de Hornberg A. 1250. vendidit; mortuus triennio post atque Owenæ sepultus. (t)

Ludovi-
cus II.

Ad Ludovici II. filios & posteros infra post Conradum II. & ejus prolem extinctam redibimus.

D d 2

(q) *Docum. Wirt. Virorum* pag. 252.(r) *Docum. Wirt. Virg.* pag. 330.(s) *Docum. Wirt. Viror.* pag. 256.

(t) SATTLER Lib. alleg. Part. II. pag. 100.

§. X.

Conradus II.

Conradus hic vicum Kirchheim prope Castrum Teck An. 1270. in oppidum convertisse dicitur. (u) A. 1282. cum Rudolfo Imp. Augustæ versatus, investituræ filiorum ejus de Austria Stiriaque Ducatibus interfuit, inter Principes hujus rei testes memoratus. (x)

Biennio post Rudolfus Conrado nostro indulfit, ut vicum suum *Heiningen* in oppidum converteret, mercatibus ceterisque Friburgensium juribus gavifurum. (y) Bertoldum III. Zaringia Ducem, abavi sui fratrem, Civitatis Friburgi auctorem, imitari voluit Conradus, oppido construendo jura Friburgensia cum petiisset a Cæsare.

An. 1287. Conradus hic cum fratris sui filio, Hermanno, causam quandam arbitris decidendam commisit, cui judicio quoque subscripsit Eberhardus, Wirtembergia Comes. (z)

(u) SATTLER l. c. pag. 105.

(x) Diploma extat in *Deduction des Droits de la Maison de Baviere a la succession d'Autriche* Tom. II. pag. 428. ubi Conradus Dux de Tecke.

(y) SATTLER l. c. Part. II. pag. 100.

(z) Ibid. pag. 101.

Anno sequenti Conradus & Hermannus jus patronatus in Zwifalten, quod Waltherus de Anemerkingen ab ipsis in feudum tenuerat, Monasterio cognomini dono tradiderunt. (a) *Conradus Dux de Tecke* inter Nobiles viros post Principes Ecclesiasticos legitur in diplomate Imperiali, quod eodem anno Simoni, WORMAT. Episcopo, Moguntiae datum. (b) In Hohenloica Domo tunc temporis Cunradus *Nobilis de Thekke* nuncupatus floruit, (c) qui cum Duce nostro Teccensi non est confundendus.

§. XI.

Obiit An. 1292. quatuor relinquens filios, Filii ejus. Simonem, Conradum, Ludovicum atque Fridericum, qui patrueli suo, Hermanno, Castrum Gutenberg ac dimidiam Teccensis Castrum partem tradiderunt pignori; hereditatem paternam, antequam creditoribus satisfecerint, se non adituros polliciti. (d) Filii hi quatuor Conradi I. sine mascula prole decesserunt omnes, Simon A. 1316. Conradus A. 1329. Ludovicus A. 1334. quorum primus Agnetem, Comitem de Helffenstein, ultimus Margaretham de Truchendingen duxerant uxores.

D d 3

(a) SATTLER loc. cit.

(b) SCHANNAT. *Hist. Episc. Wormat.* Probat. num. 171.

(c) HANSELMANN *de Domo Hohenl.* pag. 424.

(d) SATTLER. loc. cit.

An. 1305. Regi Rom. Alberto I. nihil bonorum ex Dynastia Teccensi concedendum statuerunt. Faciliores longe fuerunt in alios, Comitem Wirtenberg. præcipue, cui oppidum Rosenfeld, castra Aistaig & Beuren, vicos Leydringen, Yfingen, Bückelsperg &c. agnatis eorum Ludovico, Hermanno, Lutzmanno & Friderico triennio ante oppignerata, A. 1317. pro quatuor millibus, (e) annoque sequenti Præfecturas Hainingen & Boll cum Seningen & Lotenbach multisque villis ac bonis pro duobus millibus Librar. Hallenf. vendiderunt. (f) Owenam autem & Kirchhemium An. 1322. eidem Comiti oppignerarunt.

§. XII.

Ludovicus III.

Sobole Conradi II. extincta, omnis Teccensium hereditas ad lineam seniore, a Ludovico II. conditam, rediisset, nisi pleraque jam aut vendita aliis, aut oppignerata fuissent.

Ludovicum II. duos filios reliquisse vidimus, Ludovicum III. atque Hermannum.

Hermannus proprietatem bonorum in Welden, quorum usumfructum Ludovicus frater conjugis suæ Luitgardi, ex

(e) SATTLER l. c. Part. I. pag. 176. sq.

(f) Ibid. Part. II. pag. 102.

Burgoviæ Marchionibus natæ, adscripserat, A. 1295. Parthenio Kirchheimensi, septennioque post homines suos in Marbach, Murr, Lauffen, Kirchberg &c. Eberhardo Comiti Wirtemberg. vendidit; unde Ludovicum, mascula destitutum prole, fato præmaturò concessisse intelligimus. Hermannus autem continuavit stirpem, relictiis quatuor filiis, Ludovico, Hermanno; Lutzmanno atque Friderico. (g)

§. XIII.

Ludovicus IV. Teccensis Ludovicum IV. Imp. secutus est Ludovicus IV. Romam, ubi diploma erectionis Lucæ in Ducatum mense Febr. A. 1328. post Henricum, Ducem Brunsvic. *Ludovicus Dux de Tech* testis signavit. (h) A. 1346. ejusdem Imperatoris Curia Judex aulicus fuit. (i)

Ludovici hujus frater Hermannus II. jus patronatus in Herm. II. Waldmessingen A. 1343. & ecclesiam in Hoefslingen A. 1347. alienavit. (l)

(g) SATTLER I. c. Part. II. pag. 101.

(h) LEIBNIT. *Cod. Jur. Gent.* Part. I. pag. 132.

(i) SENCKENB. *de Sigill. Jud. Cur. Imp.* pag. 357.

(l) SATTLER Part. II. pag. 102.

An. 1361. Carolus IV. Imp. eum Ducem in *Oberndorff*, (m) ubi sedem habuisse videtur, nominat in literis, quibus ille Advocatia Alpirspacensi jussus est abstinere.

§. XIV.

Fridericus I.

Fridericus, natu minimus fratrum, Advocatiam Monasterii Alpirsp. administravit An. 1319. quo universos homines Alpirspacum migraturos a tributis & oneribus pronuntiavit immunes. (n)

An. 1347. a Carolo IV. Cæs. Advocatus provincialis constitutus est Augustæ Vindelicorum. (o) Mense Aprili anni sequentis in Aula ejus versatus est Pragæ, quatuor Diplomatum testis, quibus Regni sui Bohemiæ successioni, juribus ac dignitati Carolus prospexit. In his post Coloniensem & Saxoniam Electores, leguntur Rudolphus junior Saxoniam & *Fridericus de Deck Duces*. (p)

An. 1349.

(m) BESOLD. *Docum. Wirtenb.* pag. 262. ubi: *Dem Edlen Herzog Hermanzue Oberndorff.*

(n) BESOLD l. c. pag. 259.

(o) PAUL. & STETTEN *Geschichte der Stadt Augspurg* Tom. I. pag. 102.

(p) Extant Diplomata hæc in Append. *Docum. ad GOLDAST. de Regno Bohem.* pag. 55. sqq.

An. 1349. pridie Pentec. Carolus IV. Moguntiae literas dedit ad Fridericum, ut cum fenatu Augustano de Judæorum, quos civitas e medio sustulerat, bonis ad Imper. spectantibus, transigeret. (q) Decennio post idem Fridericus Teccensis Sueviam & Alfatiam Austriacam rexit, (r) imo & Alfatiam Imperialem. (s) An. 1360. Hospitale instituit Kirchhemii. (t)

§. XV.

Temporum vitæque humanæ habita ratione, Friderico I. ^{Fridericus II.} filius cognominis tribuendus videtur, qui cum Duce Conrado Urslingensi de Pincernatu Abbatiae S. Galli & Advocatia Alpirspacensi diu certavit, An. 1371. demum ita reconciliatus, ut castrum Wasneck & vicos Waldmessingen, Betzendorff, Boihingen, Oberndorff, nec non castrum Brandeck & Advocatiam Alpirspacensis Monasterii XI. mille & quingentinarum Librarum Hall. pretio redemerit, suumque vicissim jus in Præfecturam Schiltach dimiserit. (u)

(q) STETTEN l. c. pag. 103.

(r) *Alfat. Illustr.* Tom. II. pag. 595.

(s) Ibidem pag. 567.

(t) SATTLER *Beschreibung des Herzogth. Würtemb.* Part. II. pag. 106.

(u) SATTLER l. c. Part. I. pag. 176.

A. 1381. Dux Fridericus de Tecke, & Dux Conradus, filius ejus, dimidiam castrum sui Teck & oppidi Kirchheim partem cum viris castrensis & villa Lindach Eberhardo, Wirtemberg. Comiti, cui pignori data jam fuerant, pro XVII. mille & quingentis aureis vendiderunt; (x) unde nihil fere bonorum Teccensibus, præter Dynastiam Mindelsheimensem, supererat.

Fridericus brevi post extinctus, Conrado filio (y) ac duobus aliis pueris jam defunctis, Fridericum, Ulricum, Georgium & Ludovicum cum sex filia abus, numerosam nimis tantillo patrimonio sobolem, reliquit. (z)

§. XVI.

Fridericus III.

Fridericus III. Dux oppidum Owen, castrum Gutenberg & vallem Lenningensem cum vicis Biffingen, Brucken, Eckweiler, Krebsstein, Nabern, Oberlenningen, Unterlenningen, Ohmden,

(x) *Reichsstand. Archival-Urkunden* contra Ord. Equestr. Tom. I. pag. 1.

(y) Ad Conradum hunc spectare videntur verba, veteri Missali Abbatiae S. Galli antiqua manu inscripta: „ A. 1361. in vigilia Ascens. Dom. natus est *der irluchte Fürste Herre Herzog Conrad der dritte*. Alium sane Conradum tertium, Ducem illius ævi, nullibi reperio.

(z) SATTLER l. cit. Part. II. pag. 103.

Roswelden &c. Wirtenbergico Comiti Eberhârdo, qui loca hæc pignoris titulo possidebat, in perpetuum propria reliquit. (a)

Ulricus cum uxore sua Anna, Casimiri Ducis Poloniae Ulricus. filia, Præbendam S. Steph. in Mindelheim An. 1409. fundavit; mortuus An. 1432. in Italia, Sigismundi Imp. dux belli atque Vicarius. (b)

§. XVII.

Superstes adhuc unicus Teccensium Ludovicus, Patriarcha Gentis
interitus. Aquilegiensis, in vifus Venetis & sede sua expulfus, (c) A. 1439. d. 19. Aug. Basileæ, quo confugerat ad Concilium, decessit, ibique ante Altare Carthusianorum sepultus est. (d) ÆNEAS SYLVIUS (e) virum, non minus animi constantia, quam generis nobilitate præstantissimum vocat. Tum vero Dynastia

E e 2

(a) SATTLER l. c. pag. 110. sq.

(b) Idem l. c. pag. 104.

(c) UGHELLI *Ital. Sacr.* Tom. V. pag. 118. ubi mortem ejus ad An. 1434. jam ponit, sed pessimæ. Concilium Basile. sententiam excommunicationis in Remp. Venetam pronuntiavit d. 22. Decemb. 1435. donec Ludovicum hunc Patriarcham in integrum restituerit. Exstat sententia in HARDUINI *Actis Concilior.* Tom. VIII. pag. 1470.

(d) URSTIS. *Chron. Basile.* pag. 354.

(e) De Concilio Basile. Lib. I.

Mindelheim, & si qua alia Teccensium bona propria restabant, ad Ludovici ex Irmengarde sorore, quæ Vito Rechbergio nupserat, nepotes pervenerunt. (f) Dynastia illa seculo superiore denique ad Bavaros est translata. (g)

Zaringica stirps, postquam in tertia generatione palmes Teccensis pullulasset, in quinta exaruit. Teccensis ad octavam usque a fatore suo Alberto generationem per CCLXXXVII annos duravit. Utraque Ducalis cum defecisset Linea, sola Badensis Marchica perstitit.

(f) SATTLER l. c. pag. 104.

(g) A. 1618. sub Maximiliano, Bavariz Duce, brevique post Electore. Vid.

ADLZREITERI *Annales Boici* Part. III. col. 32.

CAPUT

T A B U L A V.
C O M I T E S F R I B U R G E N S E S.

EGENO I Comes de Urach, cognom. Barbatas, A. 1219, cum Friderico II. Imp. de successione Zaring. transigit. Ux. Agnes, Bertoldi V. Ducis Zaring. soror.

EGENO II. Comes de Urach, Dominus de Friburg 1220.
† 1236. Ux. Adelheidis de Niffin marito superstes.

CONRADUS Portuensis Episcopus, S. Ru-
finæ Cardinalis 1226.

BERTOLDUS Abbas Tenneba-
censis 1215. & Lucellenfis 1221.

CONRADUS I Comes de Friburg † 1272.
Ux. Sophia Comes de Zollerem 1248.

BERTOLDUS
1236.

HENRICUS Comes de Fürstberg, Für-
stbergiæ Domus auctor 1271.

GOTFRIDUS Canon. Con-
stant. 1275.

EGENO III. Comes Friburgi, Advocatus Abbatie S. Petri, a
filio captus Comitatum ei tradit 1316. Ux. Catharina de
Lichtenberg, soror Conradi Episcop. Argent.

CONRADUS Ecclesie Constant.
Praepositus An. 1289. & 1291.

HENRICUS Comes, Dominus in
Badenweiler & Neuenburg 1272.
† circa An. 1303.

CONRADUS II. Comes Friburg. 1316. Landgravius
Brig. 1318. † d. 10. Jul. 1350. Ux. I. Catharina, Fri-
derici, Ducis Lotharingiae, filia 1290. II. Anna
filia Ulrici de Sigenowe 1330. postea Hermanno
Duci Teccensi nupta 1352.

HENRICUS
Thesaurari-
us Eccles.
Argent. 1310.

GERHARDUS
Praepos. Ec-
clesiae Ar-
gent. 1313.
† 1337.

CLARA mo-
nialis S. Cla-
rae Friburgi
1316.

MARGARETHA, nupta
Ottoni Comiti de Stras-
berg, Dynastiae Baden-
vill heres 1303.

Verena
1300.

FRIDERICUS Landgravius Brig. 1318. Comes Friburg. 1350.
† 1356. Ux. Anna, Rudolphi March. de Hachberg, Dom. de Sau-
senberg; filia, quae dotis 700. marcar. pignus a patre accepit
Landgraviatum Brigoviae. 1318. † 1331. sepulta Friburgi.

EGENO vel EGO IV. Comes Frib. Landgr.
Brig. 1358. Friburgo cedit 1368. † 1385.
sepultus Badevillæ. Ux. Verena, Ludovici
Com. Novi Castri filia 1360.

IMMERIUS Comes de Stras-
berg 1322. † ante 1364.

CLARA Ux. Goetxonis Comitis Palat. de
Tubingen, vendit Dominium Friburg.
Egoni patruo A. 1358.

CONRADUS III. Comes, Landgr. Brig. succedit in
Comitatu Novi Castri Isabellæ materterae suae 1397.
† 1422. sepultus in monasteriolo Rhinthal.

ANNA Ux. Rudolphi Marchionis de
Hachberg, Dom. de Roeteln, sepulta
in Ecclesia Roetelenf.

JOHANNES Friburgi & Novi Castri Comes ult. † 1458. improlis, Comitatum Novi Castri Rudolfo Hachberg. amicae suae ex filio Wilhelmo,
Marchione Hachb. nepoti, relinquens, cui jam A. 1444. Dynastiam Badevill. donaverat. Ux. Maria, filia Johannis de Cabilone, Arausii Principis

---

C A P U T X.
COMITES FRIBURGENSES.

---

§. I.

Illustris Comitum Vracensium prosapia, ex qua Friburgenſes & Furſtenbergensēs Comites
Uracen-
ſes.
Comites prognati, nomen gentilitium traxit à Caſtro *Vrach*, quod ad rivulum ejusdem nominis, Friburgum inter & Villingam, in Nigra Silva olim conſpicuum fuit, non confundendum cum Wirtenbergico alio, *Aurach* quod hodie vocant. Utrumque caſtrum unus forte Comes poſſedit. Poſterius An. 1254. per Furſtenbergensēs ad Wirtenbergicos tranſiit. (a)

In gente hac Uraceni Egenoniſ, contracte Egoniſ, nomen obvium eſt. An. 1181. *Comes Egeno de Uren* præſens fuit, cum

E e 3

(a) SATTLER *Befchreib. des Herzogth. Württemberg.* Part. I. pag. 113.

Udalricus de Novo Castro feudum a Præposito Solodorenfi acciperet; (b) eodemque anno Comes de Urach, Friderici I. Imp. Diploma Denckendorfenſi Eccleſiæ apud Eſlingam datum, teſtis ſignavit. (c) An. 1185. inter Proceres Sueviæ, Burchardus Comes de Hoehenberc... *Egeno Comes de Urach* in Charta Friderici, Ducis Sueviæ, Monaſterio de Salem data, recenſentur. (d)

Tum vero ex Militum vel Miniſterialium ordine quoque vixit *Gerundus de Urach*, Diplomatis Friderici I. Imp. foundationem Monaſterii Adelberg. confirmantis, A. 1181. teſtis. (e)

An. 1215. *Comes Egeno de Urac* & filius ſuus teſtes leguntur in Diplomate Friderici II. Imp. apud Ulmam exarato pro Monaſterio Lauriſhamenſi. (f) Egeno hic idem eſt, qui Agnetem Zaringicam, Bertholdi IV. Ducis filiam, duxerat uxorem, (g) ex qua natus ei eſt filius cognominis, cujus hic quoque fit mentio.

(b) Tschudi *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 90.

(c) Petri *Suevia Eccleſ.* pag. 262.

(d) Herrg. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 196. ſq.

(e) Petri *Suevia Eccleſ.* pag. 2.

(f) Idem l. c. pag. 539.

(g) Conf. ſupra Cap. V. & VII.

§. II.

Mortuo itaque Bertoldo V. ultimo Zaringiæ Duce, Agnetis Zaringiæ
Ducum
heredes. fratre, An. 1218. de bonis ab eo relictis, allodiis atque feudis, certatum est. Nonnulla Fridericus II. Imp. nonnulla Teccæ Duces, Zaringensium agnati, alia noster Egeno, alia Kiburgenfis Comes, occupaverunt. Tutiozem partem elegerunt Teccenfes, qui Imperatori, ut Sueviæ Duci, pecuniam offerenti, aurem præbuerunt. At paulo post filius Egeno univerfa Zaringiæ bona, non solum quæ vi & armis, sed & quæ ære comparaverat Cæsar, repetiit, unicus, ut sibi videbatur, legitimus eorum per matrem heres. Nescio quid Cæsarem Fridericum denique moverit, ut armis odiisque depositis, honestissimam pacem Egenoni concederet.

Facta Ulmæ reconciliatione, Fridericus Hagenoam delatus, VIII. Id. Sept. A. 1219. ad civitates suas earumque scultetos literas dedit, ut significaret eis, Comitem Egenonem de Urach, consanguineum suum, in gratiam se recepisse; homines cujuscunque conditionis, durante bello ex civitate Friburg. aliisque locis ad se transgressos, Egenoni ejusque Ministerialibus restitui jubens. (h) Paucis post diebus, XIV. Calend. Octobris, omnis de successione Zaringica lis Hagenoæ quoque ita composita est, ut Egeno bona, quæ a Teccensibus Cæsar coëmerat, dono; alia, quæ donare

(h) Cod. Diplom. Bad. ad A. 1219.

ille non poterat, in feudum acciperet perpetuum. Quæ præterea Fridericus ex eadem hereditate tenebat, non tradita quidem sunt Egenoni, sed benigne promissa.

§. III.

Egino
pater &
filius.

An. 1220. *Egino senior Comes de Urach, & Egino Comes de Urach, Dominus Castri de Friburg*, id est, pater ac filius, peculiari uterque Instrumento donationem curtis & molendini, Monasterio Tennebacensi a cive quodam Friburgensi factam, confirmarunt. Pater de Friburgo ita: „ Civitas ab illustribus „ Ducibus Zeringie, progenitoribus uxoris mee, Domine Agnetis „ Comitisse, cujus ego jure matrimonialis consortii Advocatus „ existo, ab antiquo fundata esse dignoscitur. „ Filius autem his titur verbis: „ Civitas ab avis & proavis nostris, illustribus „ Zeringie Ducibus, ab antiquis temporibus fundata esse „ dignoscitur. „ (i)

In eodem Instrumento *Domini & Avunculi sui Ducis Bertholdi*, atque hereditariæ suæ successione, mentionem filius facit. Filius itaque, non pater, novum *Domini Friburgensis* titulum jure materno assumpsit, unde eidem adscribenda est Charta anni sequentis, data Friburgi, qua *Egino Comes de Ura, Dominus Castri*

(i) Ex Tabular. Abbatiae Tennebac. infra in Cod. Dipl.

Castri de Friburg, Eberhardo ministeriali suo de Hasila permisit, ut, quos vellet, homines proprios Abbatiae Tennebacensi donaret.

§. IV.

Eginonem patrem ad An. 1229. vitam protraxisse, Eginonis I. filii. vocabulum *junior*, quo filius ejus Eginon ad illud usque tempus utitur, nobis persuadet. Superstes ei fuit uxor, Agnes Zaringica, quæ A. 1236. *Comitissa de Ura & de Friburg* dicta cum filiorum suorum assensu, post mariti fata, curtis proprietatem in Villingen Sanctimonialibus donavit. Peperit autem hæc Agnes, præter Eginonem juniorem, Conradum atque Bertoldum, viros in ecclesia illustres. Sunt, qui Bertoldum V. Zaringensem, in Regem Romanorum An. 1198. eligendum, duos ex sorore sua Agnete nepotes, Cunonem & Bertoldum, Electoribus obsides dedisse scribunt, religione sacramenti deinde obstrictos, ut ex custodia Coloniensi dimissi cœnobia ingrederentur. Cunonem Prædicatorum Eslingæ, Bertoldum Salernitanum, Sueviæ monasteria, intrasse tradunt. (1)

De Conrado insigne testimonium extat in Diplomate Conradus. Friderici II. Imp. quo Eginonem Comitem de Hura, ob dilectionem

(1) Ita MICHAEL PRAUN, Consil. Badenf. in *Badischer Heerschild Ms.* in tabulario Bada-Durlac. & WOLLEBIUS in *Chron. Würtemb. Ms.*

& favorem singularem, quem erga fratrem ejus *C. Portuensem Episcopum S. R. E. Cardinalem*, gerebat, in gratiam suam recepit. Literæ hæ, uti ex Indictione patet, An. 1226. datæ sunt, apud Burgum S. Donini, Ducatus Parmensis oppidulum.

Conradum hunc Pontifex A. 1224. ex Italia in Germaniam miserat, ut crucem prædicaret; unde Coloniam profectus Fridericum Comitem de Isenberg & complices ejus, qui Coloniensem Archiepiscopum obtruncaverant, anathemate percussit, multosque per Germaniam cruce signavit, Terræ Sanctæ opem ut ferrent. (m)

Bertoldus.

Ad Bertoldum, Conradi fratrem, quod attinet, is inter Monasterii Tennebac. Abbates An. 1215. occurrit. Niteitur hoc assertum fide Anonymi in Vita B. Hugonis, Ord. Cisterc. qui Bertoldum istum Abbatem *filium sororis Ducis de Zeringen* diserte vocat, ejusque patrem dicit Comitem de Urach. Illustrem Bertoldi profapiam, Fridericus II. Imperator in Diplom. Hagenoæ IV. Id. Mart. 1214. Tennebacensibus dato; nec non Hermannus & Fridericus, Marchiones Badenses, An. 1215. indicant, quando *consanguineum* suum dilectum eum appellant. Hic ipse Tennebaco Lucellam deinceps translatus videtur Abbas. (n)

(m) GODOFREDUS MONACHUS ad A. 1224. & seq. apud FREHER. *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. I. pag. 393. & 395. Adde *Chron. August.* ibid. pag. 520.

(n) BERNARDINI *Fasti Lucell.* pag. 161. sq.

E G I N O J U N I O R .

§. V.

Redimus ad Eginonem juniorem, primum Friburgi Friburgi Comes. Comitem, cui consanguineo suo, *Eguenoni Comiti de Hura*, ob fratrem ejus, uti vidimus, Conradum Fridericus II. Imper. A. 1226. seditiosa, quæ foverat, condonavit consilia, pacemque cum Henrico, Rege Rom. Spiræ factam, auctoritate sua stabilivit; suadens hortansque vehementer, ut decretum in Terram Sanctam iter bene præparatus suscipere.

Comes Eginus Junior de Urach & Dominus de Friburg prædium in Algiswilre & apud Oberkilche agros ac silvas, quas Guta de Reinchem & Henricus quidam miles tenuerant, monasterio Omnium Sanctorum Nigræ Silvæ donavit. Charta donationis notis chronologicis destituta (o) A. 1229. data videtur, quo Bertoldus, Episc. Argent. aliam Gutæ de Reinichen donationem, eidem Monasterio factam, confirmavit. (p)

A. 1229. Constantiensis Episcopus confirmat sententiam ab *E. juniore Comite de Urach* latam, in controversia inter Monasterium

F f 2

(o) Extat apud SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 150.

(p) Ibidem pag. 143.

S. Blasii & Henricum militem de Gephingen, super jure patronatus ecclesiae in Utinvilare. (q)

An. 1230. Henricus Rom. Rex *Comiti Egenoni de Friburc* quod Judæos apud Friburc captivaverat, omnem rancorem & indignationem remittit. Literæ datæ apud Brisacum Idibus Augusti.

Prima heic Comitis Friburc mentio, cum antea *Comes de Urach*, *Dominus de Friburc* diceretur Friburgi possessor. At sub Egenonis filio demum & successore Conrado titulus *Comitis Friburg.* compendii causa omnino invaluit.

§. VI.

Acta ab
A. 1230.

An. 1230. Egeno Comes a partibus Ulrici Comitis Phirret. contra Bertholdum de Teck, Episcopum Argent. stabat, quod dissidium per Henricum Rom. Regem compositum. (r)

An. 1234. XV. Cal. Mart. Henricus Rex Rom. de argentifodinis & custodia silvarum Brisgovizæ contra Hermannum, Marchionem Badensem, qui illis inhiaverat, pro Ecclesia Basiliensi & *Eginone Comite de Friberc*, Ecclesie hujus vasallo, in Curia Francofurt. sententiam pronuntiavit. Sed & idem Henricus Rex paulo post *Egræ Comitem Egenonem de Friburc* &

(q) HERRG. *Genealog. Habsb.* T. II. pag. 237.

(r) URSTISI *Chron. Basil.* pag. 120. seq.

de Urach „ de fluminibus Renschental, Wisen, Brigen, Kinzechen
 „ usque Gengenbach & nominatim Milenbach, Elzach, Treyfonia,
 „ Brega & Danubio usque ad Ymmendingen cum universis rivis,
 „ qui predictis fluminibus recipiuntur „ investivit, ut quicquid
 in iis, sive in montanis adjacentibus auri vel argenti invenerit,
 jure feudali in suam converteret utilitatem. Privilegium hoc
 Conradus Comes Friburg. A. 1387. cum Rudolfo Marchione,
 affine suo, communicavit.

Eodem anno 1134 *Egeno Dei gratia Comes de Urach &*
Dom. in Friburg cum uxore sua Adelheide monasterio
 Tennebacensi vites donavit. Actum in Castro Friburg.

§. VII.

Egeno hic An. 1236. arcem supra Friburgum, in inferiore ^{Mors} montis parte, construxit, ad continendam in obsequio urbem. ^{ejus.} (s)
 Castrum hoc perpetuus deinde inter Comites & Cives turbarum
 fomes evasit.

Egeno II. eodem, quo castrum construxit, anno decessit;
 cum conjuge sua Adelhaide in monasterio Tennebacensi sepultus. (t)

F f 3

(s) GEORG. KIEFFER, Academiæ Friburg. Juris Antecessor, in Dissert. de
Habsburgo-Austriaca Domo, A. 1671. edita Friburgi 8vo. Auctor hic ex
 duobus Egenonibus, patre & filio, nonnisi unum constituit.

(t) KIEFFERUS lib. alleg.

Uxor &
liberi.

Hic ex Adelheide (u) quatuor filios reliquit, Conradum, Bertoldum, Henricum & Godofredum, qui mortuo patre A. 1237. cum matre sua *Adelheide D. G. Comitissa de Friburc* jus census, quod in area curiæ monasterii Tennebacensis prope Friburgum habebant, dimiserunt ex manibus. Actum in Ecclesia de Friburc. (x)

Iidem quatuor Comitis Eginonis de Urach filii cum matre sua recensentur in alia Charta Tennebacensi, qua progenitorem suum, in grangia Monasterii hujus, in suburbio Castri Friburg sita, capellam exstruxisse, seque censum XII. solidorum eidem Monasterio donasse perscribunt.

Conradus patri successit Friburgi. De fatis Bertoldi silent Annales. Inter Ecclesiæ Constant. Canonicos A. 1275. ut mox videbimus, comparet Gotfridus. Henricum autem familiæ Fürstenberg. conditorem novimus.

§. VIII.

Comitum
Fürstenb.
origo.

Hainricus Comes de Urach, Dominus in Fürstenberg consensu Comitis Gotfridi *fratris* sui, Canonici Constant. Ecclesiæ, curiam apud capellam S. Nicolai vendidit An. 1270.

(u) *Chron. Friburg.* a SCHILTERO edit. pag. 24. eam vocat Adelheidem Comitissam de Nissen.

(x) *Instrum. Tennebac.*

Henricus Comes de Vurstenberc A. 1275. pro se & Godefrido, fratre suo, Canonico Constant. necnon *Cunradi quondam fratris, Comitis de Friburch*, filiis, Eginone & Henrico, transegit cum monasterio Omnium Sanctorum, super curiam inferiorem in Nuspach & jus patronatus ecclesie ibidem, Monasterio huic a quondam matre ipsius Comitis, tunc in minoribus annis constituti, vendita. Transactionem *Egino & Henricus Comites de Friburch* ratam habuerunt, Henricum Comitem de Vurstenberc in eodem Instrumento *patrum* suum nuncupantes. (y)

In aliis ejusdem anni literis Henricus miles de Wilre & Erkenboldus, filius ejus, dictus Mulner, eidem monasterio Omn. SS. redditus ex officio sculteti in Korc vendidit, quos ab Illustr. Dom. H. Comite de Furstenberc ac ipsius cohæredibus, Egenone & Heinricho, Comitibus de Fribure, in feudum tenuerat. (z) Communem hanc suæ stirpis originem Furstenbergæ & Friburgi Comites seculo etiam sequente professi sunt.

Egeno Comes de Frybure & Conradus Comes de Furstenperg literis A. 1365. datis diserte profitentur, Ecclesiam parochialem villæ Nuspach cum omnibus suis capellis & jure patronatus *progenitores* suos Omnium SS. donasse monasterio. (a)

(y) Instrumentum hoc edidit SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 146.

(z) SCHANNAT. l. c. pag. 148.

(a) Transumptum harum aliarumque hujus Monasterii chartarum in senatu Argent. factum An. 1529.

Rudolfus I. Imperator A. 1289. Conradum de Friburg & H. de Furstenberg Comites suos avunculos vocat. (b)

§. IX.

Aliorum
errores.

ALBERTUS ARGENTINENSIS (c) hoc in argumento dupliciter peccavit. Furstenbergensium auctorem non Henricum, sed *Egenonem* appellat, eumque filium non Egenonis, Comitis Friburg. sed patris ejus, Comitis de Urach, constituit.

BUCELINUS (d) Henricum quendam nominat Furstenbergæ Comitem, sed Albertum Argentinensem in reliquis secutus, Egenoni Uracensi, Agnetis Zaringensis marito, filium eum tribuit, quem nos constituimus nepotem, adeoque fratrem Egenonis, Friburgi Comitis, facit, cujus Henricus dicendus est proles. Nec SPENERUS (e) in Genealogia hac adornanda sincerus est. At longius a veritate aberrat. HUBNERUS, (f) secundum quem Henricus ille Furstenbergicus patrem habuit Bertholdum, Egenonis Uracensis, Bertoldi V. Zaring. affinis, patruelem.

CONRA-

(b) *Carlsruher Samml.* pag. 82.

(c) *Chron.* pag. 99.

(d) *Germaniæ Stematograph.* Tom. IV. pag. 88. sq.

(e) *Oper. Herald.* Part. Spec. Lib. III. Cap. XIX.

(f) *Genealog. Tabular.* Tom. I. Tab. 266.

C O N R A D U S I.

§. X.

An. 1244. Conradus Comes de Friburg in Hartmanni Acta ab A. 1244. femioris, Comitis de Kiburg, literis, quibus Ecclesiæ Argent. bona sua in feudum obtulit, testis legitur. (g)

An. 1248. Innocentius IV. Papa Nobili Viro C. Comiti de Friburg promissionem H. Romanorum Regis de restituendis ei castris & oppidis *Nuwenburg, Offenburg & Ortenberg*, jure successione hereditariæ ad ipsum pertinentibus, cum ex potestate inimicorum Ecclesiæ fuerint liberata, literis quoque suis roboravit. Jus suum Conradus num ex avia Zaring. an aliunde acceperit, non liquet. Eandem restitutionem oppidi Nuwenburg & omnium aliorum bonorum, in quibus jus proprietatis habuit, *Conrado de Vriburg* Comiti, consanguineo suo, per H. Landgravium Thuringiæ, Rom. quondam Regem, factam, Wilhelmus, Rom. Rex, An. 1251. Argentinæ firmavit.

§. XI.

An. 1255. Conradus Comes de Friburg cum consensu filii Acta Fri- burg. ab A. 1255. sui Conradi, plebani Ecclesiæ paroch. Friburg. paroch. Hospitalis S. Spiritus jura parochialia concessit. Ab initio Chartæ hæc

(g) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 277.

legimus : „ Cunradus Comes de Friburg & Cunradus filius
 „ ejusdem , plebanus Ecclesiae parochialis loci predicti. „ Et in
 fine : „ Ego Cunradus plebanus Ecclesiae parochialis in Friburg
 „ proprium sigillum non habens , sigillo Domini & patris mei
 „ Comitis sum contentus. Datum & actum Friburg anno Dni
 „ Millef. CC. quinquagesimo quinto , XVIII. Cal. Maji , presentibus
 „ Cunrado dicto de Unkilch & Baldemaro sacerdotibus vicariis
 „ in Friburg , Cunrado dicto Schnewelin , sculteto nostro ,
 „ Hermanno Schnewelino seniore , Heinrico Bazfario , Ludewico
 „ de Munzingen , Heinrico de Munzingen , Militibus , & aliis
 „ quam plurimis civibus Friburgensibus.

Appensa sunt duo figilla , primum equestre Cunradi Comitis ,
 cum hac epigraphe : *S. Cunradi Comitis de Vriburg*. In scuto
 visitur aquila expansa ac supra galeam itidem aquila. Alterum
 urbis Friburg. sigillum exhibet murum cum tribus fornicibus
 totidemque turribus , in quarum duabus extremis singuli insunt
 viri cornua inflantes. In area hinc inde stella & in imo lilii forma.
 Epigraphe haec est : *Sigillum Civitatis de Vriburgh in Brisgaudia*.

§. XII.

Acta ex-
 terna ab
 A. 1258.

An. 1258. Comes Cuonradus de Vriburch , Comes
 Ruodolfus de Habspurch & Dynasta Usenbergensis , in causa
 quadam Tennebacensi arbitri electi , sententiam suam vernacule
 literis consignari atque sigillis suis muniri curarunt.

Eodem anno *Cuonradus Comes de Friburg* donationem eandem, quam avus ejus *Comes Eginus senior de Urach dictus cum barba*, & pater *Eginus Comes* ratam habuerunt, (h) *Abbatiae Tennebacensi* factam, approbavit, ubi *Domine & avunculi patris sui, Ducis Bertholdi*, quoque mentionem facit.

An. 1261. *Conradus Comes de Friburg* cum *Rudolfo Comite de Habsburg* *Argentinas* venit, ut *Civitati huic* contra *Episcopum, Waltherum de Geroldseck*, præstaret auxilium. (i) *Charta foederis* signata fuit die *Dom. ante S. Matthiæ*. (l)

An. 1262. inter *nobiles viros & Comites*, diplomatis, a *Richardo Imp. Selestadii* concessi, testes, *Conradus de Vriburg* occurrit. (m)

An. 1269. *Wernheri de Stophen* chartam, pro *monasterio S. Trudperti Friburgi* datam, signarunt *Conradus Comes de Vriburg, H. filius suus*, *Ruod. de Stophen*, *Gotfridus de Stophen junior*, *Miles*. (n)

An. 1271 *C. & H. fratres de Friburg & de Fiurstenberg Comites* in *Charta Rudolphi Comitis de Habsb.* qua *curiam in*

G g 2

(h) Vide supra An. 1220. §. III. pag. 224.

(i) KOENIGSHOVII *Chron. Argent.* pag. 247.

(l) *Tabular. Civ. Arg.*

(m) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 378.

(n) *Ibid.* Tom. III. pag. 419.

Thiengen Monasterio Cellæ S. Mariæ in Nigra Silva vendidit, testes leguntur.

§. XIII.

Mors ejus
Uxor &
liberi.

CONRADUS A. 1272. mortuus, in Basilica Friburgensi sepultus est. (o) Uxor ejus fuit Sophia, filia Friderici Com. de Zolre, post multas cædes inter duas has familias ducta A. 1248. teste Innocentio IV. Papa in literis ad Episcopum Argent. (oo)

Reliquit tres filios, Eginonem, Heinricum, qui paternas mox opes inter se partiti sunt, atque Conradum, parochum primo, uti vidimus, Friburg. dein Ecclesiæ Constant. Præpositum, qua dignitate ornatus A. 1289. infra comparet.

Egino Comitatum Friburgensem, Heinricus Neoburgum, Badevillam & Hufen in valle Kinzingana obtinuit, rivulo, qui Heitershemium præterlabitur, fratrum possessiones determinante.

Vasalli, Ministeriales, argentifodinæ manserunt communes. Neoburgum autem in aliena potestate constitutum cum esset, Egino recuperando ei opem suam fratri addixit. Huic divisioni testes interfuerunt Comites Rudolphus de Habesburg, Heinricus de Furstenberg, C o n r a d u s de Friburg, Canonicus Constant. Eginonis atque Heinrici frater.

(o) KIEFFER *de Domo Habesburgo-Anstr.* pag. 146.

(oo) Notitia Mst. ex tabulario Vaticanæ. *Conf. Chron. Friburg.* pag. 30.

§. XIV.

Henricus ergo cum Episcopo Basil. de Neoburgo oppido, Henricus Comes. quod ex hereditate paterna acceperat, litigavit. Negata ei possessio oppidi, quod civis cujusdam uxorem violaverat. (p) Henricus hinc Rudolfum Habsb. in obsidione Basiliensi adjuvit. (q) Uterque Comes A. 1273. suam cum Episcopo causam Burggravii de Nürnberg & H. Marchionis de *Hahberg* iudicio submisit. (r) Rudolfus mox in Regem Rom. electus, Neoburgenses, de Comitibus sui petulantia conquestos, ipse tueri coepit, eosque valorem decimae bonorum partis pro redemptione sui Henrico praestare iussit. (s)

An. 1276. Henricus Comes fratri suo Egenoni Badam Badenweiler (Badenweiler) Ougheim & Neoburgum cum omnibus aliis bonis, vasallis ac juribus vendidit.

Henricus frater Comitis de *Fribourch* legitur in Charta Friderici Ducis Lothar. qua filiam suam Catharinam Conrado, Egenonis filio, desponsavit A. 1290. (t)

G g 3

(p) ALBERT. ARGENT. Chron. p. 99. URSTIS. Chron. Basil. pag. 130.

(q) TSCHUDI Chron. Helvet. Tom. I. pag. 176.

(r) URSTIS. l. c. pag. 133. & HERRG. Geneal. Habsb. Tom. III. pag. 436.

(s) ALBERTUS ARGENT. Chron. pag. 100.

(t) CALMET. Historie de Lorraine Tom. II. Probat. col. 530.

An. 1293. Egeno & Henricus fratres, *de Vriburg Comites*, in Diplomate Adolphi Nassovii, apud Efslingam monasterio Adelbergensi dato, sunt testes. (u)

Biennio post Henricus nihil cum argentifodinis Brisgoviae se moliturum promisit, fratri quod damno esset; imo jus omne suum in argentifodinas has, feudum Basil. A. 1297. eidem resignavit. Natis autem exinde controversiis A. 1300. quatuor arbitros & superarbitrum Hermannum, Com. de Sulz, coram Alberto I. Imp. Coloniae elegerunt.

§. XV.

Heredes
ejus.

Henricus duas filias habuit, Margaretham & Verenam, quas Egeno patruus de hereditate paterna securas tum esse iussit. Margaretha Ottoni Comiti de Strasberg nupsit, cui post Henrici soceri mortem A. 1303. pars argentifodinarum a iudice Imperiali adscripta est Noribergae, praesente Egenone, qui in Regis aula remanere est iussus, donec Strasbergio securitatem rei praestiterit. Comes Otto de Strazberg Henrici March. de Hachberg literis de iudicio feudali, Burghemii habito, sigillum suum An. 1306. appendit.

An. 1322. Margaretha Comitissa de Strazberg cum filio suo Jemerio fatetur, Meinwarto de Tothikoven & Heinzmanno

(u) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 5.

Wollebio decimum sextum denarium ex argentifodinis deberi, ducentis marcis, quas patri ejus Heinrico dederant, redimendum. Appensa Chartæ sigilla *Margarete de Montfort*, *Femerii Com. de Strazberg*, *Conradi Com. de Friburg*, *Friderici filii C. Comitis de Friburg*, *Ludovici Com. de Strazberg*, *Cantoris Ecclesie Argent.* & *Rudolfi Comitis de Nidowe*.

Margarethæ, Comitissæ de Strasberg, sigillum biennio post quoque comparet in literis Henrici de Brüligen, patroni ecclesiæ Badevill. quibus cum monialibus in Adelhaufen transegit. Singulare est, in hoc quoque sigillo legi verba: *S. Margarete de Montfort*; unde divinare licet, ipsam nuptam fuisse Montfortio Comiti, antequam cum Strasbergio jungeretur, cujus uxor cum esset, prioris matrimonii sigillum retinuisse videtur.

E G E N O III.

§. XVI.

Heinrici frater natu major Eginus III. & Civitas Friburg. Acta ab A. 1282. die Jovis post S. Bartholomæi A. 1282. cum Domino Veldentiæ de induciis semestribus, & sub initium Aprilis sequentis inter se ipsos convenerunt de pace.

An. 1284. Turnero Wollebio, eorumque sociis ad argentifodinas in Suckendal & in monte Ducis (*Herzogenberg*) per fundum Abbatæ S. Petri, cujus advocatus erat, aquæductum

faciendum permittit. Episcopi Basil. vassallus adversus Reinaldum, Montisbeliardæ Comitem, An. 1288. eidem auxilium præstitit. (x)

Renatis autem inter Eginonem Comitem & Cives Friburgenfes discordiis, hos Rudolfus Imp. An. 1289. induxit, illi ære alieno multum laboranti ut 400. marcas argenti penderent, jus gabellæ in X. annos vicissim accipientes. Pecuniam istam Eginopro parochialibus in Freyburg, Mülnheim & Badenweiler ecclesiis fratri suo Conrado, Præposito Constant. ad quinque annos mutuam dedit.

Mense Aprili A. 1290. Fredericus, Dux Lotharingæ, Egenoni Comiti de Friburch, nobili viro, omne damnum, quod ex societate armorum, cum ipso ad dies vitæ contracta, accepturus foret, resarcire promisit.

§. XVII.

Acta Fri-
burg. An.
1291.

Jus civitatis Friburg. absque ullo onere, ut pater dederat, Eginopro Abbatiæ Tennebacensi A. 1291. ac biennio post *Cuonradus de Friburg, Præpositus majoris Ecclesie Constant. Rector Ecclesie parochialis in Friburg in Briscaug, & Egenopro Comes Dominus de Friburg Hospitali Friburg.* jus parochiale confirmarunt. Testes hujus rei fuerant Burchardus dictus Schœnherre, Thomas, Henricus, sacerdotes, Dietericus de Tuffelingen, scultetus :
Zuigo

(x) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. p. ag. 197. not.

Zuigo Magister, Heinricus scriba, frater Burchardus de Crozingen, frater Joh. Sibellinger &c. Datum & actum Friburg II. Id. Apr. anno Dni. M. CC. LXXX. tertio, Indiēt. VI. Appensa sunt sigilla tria, quorum primum Præposituræ Constantiensis effigiem S. Stephani Protomartyris exhibet, adjecto lilio.

An. 1297. Eginus Comes, cum Olearios (*öler*) Friburgenfes furti ac falsi damnasset, ortaque hinc lis esset cum civitate, Otto de Stophen, Heinricus Burggravius de Dorolsheim & Bertoldus de Nuwenburg die Sat. post festum Paschale sententiam tulerunt, judicia sanguinis, furti & falsi Friburg. Comiti tribuentes.

An. 1298. XVI. Kal. Jan. Albertus Rom. Rex spectabili viro Egnoni Comiti de Vriburch, qui a partibus suis contra Adolphum Nassovium steterat, (*y*) castrum Malberch cum bonis, villis, juribus universis pro mille marcis argenti ponderis Argent. oppigneravit.

§. XVIII.

Anno sequenti Eginus Friburgum obsedit, in qua obsidione Bellum Friburg. affinis ejus, Conradus de Lichtenberg, Episcopus Argent. periit.
 „ Carnifex Friburg. Episcopum super dextrario in rubea
 „ Wambafia circumeuntem & exercitum suum ad pugnandum

(y) TSCHUDI Chron. Tom. I. pag. 217. URSTIS. Chron. Basil. pag. 136.

„ incitantem , cuspidē perforavit „ (z) In loco cædis , mille passibus ab urbe , crux erecta , atque capella , quæ adhuc extat, Inscriptione crucis tamen fere deleta.

Inde circa festum nativitatis Mariæ compromissum in arbitros, quibus in diversa abituris, Rex Rom. Albertus, causæ judex, additus, qui literas sigillo suo ipse munivit. Addita quoque sigilla Episcopi Constant. Henrici, Conradi Abbatis Campidon. Eberhardi Comitis Wirtemberg. Egenonis & Conradi Comitum de Friburg. Mense Decembri electi sunt arbitri septem, Dietericus de Tufelingen, Egenolfus Kûchelin, Joh. Snewelin, Gotfr. de Sletztatt, Burcardus der wise Peger, Bertoldus der Sermitzer de Nuwenburg & Jacobus frater ejus. Exeunte mense Januario sequenti septem hi arbitri pronuntiarunt sententiam, qua vera denique pax inter Comites & Cives Friburg coaluit. Gabellam vini Civitas ad XVII. annos pro 300. marcarum argenti canone annuo servavit. Instrumentum hoc sigillis suis roborarunt Marchio Henricus de Hahberg & Marchio Rudolfus, fratres, Hesso de Usenberg, Rudolfus de Usenberg, Henricus & Waltherus fratres de Gerolzegge, Johannes & Wilhelmus de Schwarzenberg.

§. XIX.

Acta varia.

An. 1300. medio mense Jun. Ludovicus de Bergheim, Miles, Conradus & Wernherus fratres, Egenoni Comiti Friburg.

(z) ALBERTUS ARGENT. pag. 112.

castrum *Lynperg*, quod pater ipsorum Cuno a Rudolfo Comite Habsb. emerat, in feudum obtulerunt. An. 1307. die Merc. ante S. Georgii Egeno Comes munivit filium suum Conradum literis ad Albertum Regem Rom. ut subortas novas cum civitate Friburg. controversias ei exponeret. Eandem ob causam die Lunæ post S. Matthæi A. 1308. cum Theobaldo Comite Phirret. ejusque filio Ulrico, Domino de Rotenberg, ut & Eberhardo Comite Wirtemberg. Egeno, Conradus & Heinricus Comites Friburg. pater & filii, mutui auxilii foedus quinquennale inierunt.

§. XX.

Civilibus cum urbe Friburgensi discordiis successerunt domesticæ, inter patrem & filium. Dome-
stica.

Egenonem patrem, ne possessiones suas dissiparet, aliisve venderet, in castro Friburg. captivum tenuit Conradus, donec ille Regis Ludovici Bav. & amicorum suafu Comitatum Friburg. Conrado & ejus heredibus se servaturum promisit. Ludovicus Bav. hac de re literas securitatis contra quosvis captivitatis paternæ vindices ineunte anno 1315 (a) Conrado Oppenheimii dedit.

Egeno denique pro animæ suæ salute Dominium *Friburg*, castrum & oppidum, ministeriales & vafallos, omnisque generis bona, castrum *Ceringen*, vallem *Glotterthal*, exceptis hominibus

: H h 2

(a) Die Jovis vor dem zwölften Tage.

S. Petri , bona advocatiæ S. Ulrici & Selden , Conrado filio tradidit ; curiam dictam *Göllinshof* , vicum *Ebnöte* , advocatiam S. Petri , & redditus annuos 150. marcarum ex civitate Friburg servans. In literis his mentio fit Egenonis filiae Claræ , quæ in monasterio S. Claræ Friburgi vivebat. Appendent sigilla varia , Egenonis novum , quo Deipara cum infante Jesu exhibetur ; *Conradi Comitis de Friburg* , *Friderici filii C. Comitis de Friburg* ; Marchionis Heinrici de Hachberg , Heinrici de Schwarzenberg &c. Egeno brevi post in eodem S. Claræ monasterio Friburgi sepultus est. (b)

§. XXI.

Egeno-
nis filii.

Præter Conradum filios Egeno habuit Henricum & Gebhardum , Ecclesiæ majoris Argent. Canonicos. Literas patris , quibus Rudolpho Turnero , militi Friburgensi , venditus est rivulus in Hafela , A. 1310. consensu ac sigillo suo munivit *Henricus de Friburg* , *Ecclesiæ Argent. Thesaurarius*. Triennio post Gebhardus , ejusdem Ecclesiæ Præpositus , cum fratre suo Conrado , Comite Friburg. militum de Keppenbach fidejussorem egit apud Hachbergensem Marchionem , Henricum. Mortuo Johanni Episcopo Argent. A. 1328. Gebhardus hic Præpositus a magna Canonicorum parte destinatus fuit successor ; sed prævaluit

(b) KIEFFERUS in Differt. alleg. pag. 146. Sed monumentum ejus interiit.

Bertoldus a Bucheck, (c) in quem Gebhardus una cum Conrado de Kirckel, Thefaurario, An. 1335. conspiravit, (d) biennio ante mortem. (e)

C O N R A D U S I I.

§. XXII.

In Imperii schismate Conradus II. Comes a Ludovici Bav. Acta ab
A. 1315. partibus contra Austriacos stabat. Is An. 1315. Kalend. April. literis Spiræ datis *nobili viro Cunrado Comiti de Friburg* mille marcas argenti promisit, 500. proxima octava pentecostes, reliquas die S. Michaelis solvendas. Eo autem promissis non stante, res Imperii pariter ac suas occupandi potestatem Cæsar Conrado permisit.

A. 1316. vigilia Palmarum Conradus Comes civitatis suæ Friburgensis jura confirmavit; inter quæ gabella frugum & vini, jus eligendi Consulem, Tribunos, Ludimoderatores, ædituos, jus monetæ, immunitas ab oppignerationibus recensentur. Appendet *sigillum Cunradi Comitis de Friburg*, ac *S. Civitatis de*

H h 3

(c) Cujus vitam ALBERTUS ARGENT. descripsit apud URSTIS. *Script. Part. II.* pag. 169.

(d) Ibid. pag. 172.

(e) Ibid. pag. 173.

Vriburghin Brisgaudia. Landgraviatum Brisgoviae titulo pignoris Conrado huic A. 1318. adscriptum, in Landgraviis docebimus.

A. 1321. die Merc. post nativitatem B. Mariae ipse Conradus & filius ejus Fridericus, relicti Ludovici Bavari partibus, cum Friderico Aufriaco, Rom. Rege, & fratribus ejus in gratiam redierunt, his legibus, ut antiquatis literis & mandatis contrariis, Comites per biennium Aufriacis opem ferant, nec decennii spatio hostile quid in eos moliantur, 500. marcas argenti vicissim accepturi, pro quibus possessiones quasdam proprias ejusdem valoris Aufriacae genti in feudum offerrent. Transactio haec a Leopoldo Duce, nondum a Friderico Rege, qui longe tum aberat, Selestadii fuit signata.

§. XXIII.

Acta ab
A. 1331.

An. 1331. Dux Conradus de Urfelingen, centum marcas argenti a Conrado repetens, Judicis Imperialis aulici, Conradi de Gundolfingen, sententia ab Henrico & Johanne, Dominis de Rappoltstein, in castri & oppidi Friburgensis possessionem immissus est, ad breve tempus.

An. 1338. Rudolphus de Bergheim, Miles, inter Comitem Conradum de Friburg & Waltherum de Endingen super bona castri Liechteneck; at A. 1341. die S. Matthaei Conradus Comes inter Lutoldum de Krenchingen & Lutoldum, filium ejus, Canonicum Argent. ex una parte, Marchiones Rudolphum &

Ottonem fratres de Hachberg ex altera, litem decedit, prioribus vicum *Nider Eggenheim*, cum jure patronatus, posterioribus castrum *Branbach* (Brombach) cum omni jure adscribens.

§. XXIV.

Obiit Conradus senio confectus An. 1350. & apud Mors
ejus. Dominicanos Friburgi sepultus est. In choro ecclesiae hęc legitur sepulchralis inscriptio: „ Anno Domini MCCCL. decima die Julii „ obiit inclitus Comes Conradus Dominus Friburgi ac Lantgravius „ Brigawie. „ Lapidı sepulchrali duplex scutum infidet, superius, quod aquilam, inferius, quod aquilulas tres, uti videntur, Lotharingicas, sistit, prior Conradi uxor quum Catharina Lotharingica fuerat.

Cum Catharina hac, Friderici Lotharingiae Ducis filia, Catharina
Lothar.
uxor. Conradus, a patre suo emancipatus, An. 1290. sponsalia iniit, teste Charta apud CALMETUM, (f) qua „ Conradus „ primogenitus nobilis viri Egeno Comitis de Fribourch Constant. „ Diœcesis, castrum Liethenkke (*Liechteneck*) cum 80. marchatis „ terræ „ sponsæ suæ assignavit.

De nuptiis his ANNALES COLMAR. ad eundem annum ita: „ Comes Eginus Friburg. dederat filio suo filiam Ducis Lotharingiae

(f) *Hist. de Lorraine* Tom. II. Probat. col. 535. Errat *Chronicon Friburg.* pag. 30. ubi priorem Conradi uxorem Lotharing. Johannam vocat.

„ in uxorem. Conradus de Liechtenberg, Episcopus Argent.
 „ harum nuptiarum causa magnam curiam in Argentina celebravit.

An. 1316. Catharina hæc marito suo, ut castrum
 Liechteneck, vidualitii nomine sibi obnoxium, pro 400. marcis
 argenti aliorum pignus constitueret, indulgit.

§: XXV.

Anna de
 Sigenau
 uxor.

Mortua Catharina alteram Conradus Comes uxorem
 duxit Annam, Ulrici Domini de Sigenowe filiam, (g) cui 100.
 marcarum redditus ex censu Friburg. An. 1330. pro vidualitio
 adscripsit. Ex manibus ejus oppidulum Ettenheim Bertoldus
 Episcopus Argent. mille trecentis marcis An. 1334. redemit. (h)

A. 1351. mense Decembri Anna hæc cum Johanne Comite
 Fürstenberg. curatore suo, coram Johanne Werdenfi, Infer.
 Alfatiae Landgravio, Ulrici filio, præfente Bertoldo, Episcopo
 Argent. in ejusdem curia Argentinæ, castra *Liechteneck* & *Nünburg*,
 pro 320. marcis oppignerata, ab Eginone filio, Comite Friburg.
 libera ad dies vitæ accepit: *S. Anne d. Sigenowe Comitisse d.*
Friburg. Mense Januario sequente Hermannus Dux de Tecke,
 Annam hanc viduam ducturus uxorem, quicquid illa de Castris
Liechteneck

(g) ALBERTUS ARGENT. de Gestis Bertholdi Episcopi pag 169.

(h) Charta ap. BERLER Chron. Ms. fol. 366.

Liechteneck & Nürnberg cum filio suo egerit, se servaturum promisit. *S. Herm. Ducis de Tecke. S. Johannis Comit. de Fürstberg.*

FRIDERICUS.

§. XXVI.

Pater 150. marcarum argenti redditus perpetuos medio anno 1330. & octennio post Judæos Friburgenses ad decennium Friderico huic filio concessit. Landgraviatum Brigoviæ, ab affinibus Hachbergæ Marchionibus sibi oppigneratum, idem vivo patre administravit, ejusque investituram a Ludovico Imperat. A. 1334. obtinuit, ut in Landgraviatus historia clarius docetur. Fridericus tamen patri suo Conrado judicii Provincialis exercitium pro dimidia emolumentorum parte ad tres annos A. 1336. reliquit. A. 1349. Fridericus Argentinensibus sese junxit contra eos, qui Judæos combustos forent vindicaturi. (i)

Acta
cum
patre.

Ortam inter Fridericum & Eginonem fratres de banno ferino & argentifodinis Brigoviæ controversiam Johannes Episc. Basil. judicio feudali A. 1351. ita decidit, ut dimidium hujus juris sive feudi Basil. partem Egenoni juniore omnino addiceret. Paulo post inter fratres hos convenum, ut suam quisque banni ferarum

Cum fra-
tre.

(i) SCHILTER *ad Kœnigshoven* pag. 1049.

partem alienaret pro lubitu. Partem suam Fridericus Comes Marchioni Heinrico de Hachberg jure feudali A. 1356. concessit. Sed anno sequenti, post mortem Friderici, Curia feudalis Basil. bannum illum integrum, excluso Marchione, soli Egenoni Comiti, Friderici fratri, adscripsit.

Cum aliis. Jus patronatus & vicum Eistat, ab Usenbergicis Dynastis refutatum, rogantibus iis, Gerharo Schultheisio de Endingen, Militi, aliisque contulit Fridericus, à quo anno superiore vicorum *Betzingen & Schaffhusen* partem Wiseneccii & Falckensteinii Nobiles se accepisse testati sunt.

§. XXVII.

Mors ejus. In sententia Parium Curiae Episcopatus Basil. data IV. Mart. 1357. Fridericus Comes mortuus scribitur.

Uxor. Uxor ejus fuerat Anna, Rudolphi Marchionis Hachberga-Saufenbergici filia, cui pro dote 700. marcas argenti debebat frater, Henricus Marchio, qui Friderico affini & patri ejus Conrado Landgraviatum Brisgoviae A. 1318. oppigneravit. (1)

Annum mortis Annæ hujus docet Epitaphium, in Choro Ecclesiae Dominicanorum Friburgi superstes: „ Anno Dni „ M. CCC. XXXI. pridie Kal. Marcii ob. Dna Anna Comitissa „ Friburgensis ac Lantgravia Brisgaudie.

(1) Vid. infra in Landgrav. Brisgovie.

Filiam unicam, quam novimus, Fridericus reliquit, Claram, Filia.
 Palatino Tubingensium Comiti, Gozoni, nuptam, cui Friburgenfes
 parere maluerunt, mortuo patre, quam Egoni patruo, unde
 Comitissæ & Dominæ Friburgi titulum assumsit. (m) Pridie Omn.
 Sanct. 1357. Johanni Usenbergico, ut vicum Eistat salvo redemptionis
 jure venderet, permisit. Cessit tamen mox patruo, mille marcis
 ac duobus castris *Lichteneck* & *Nünburg*, quæ retinebat, contenta. (n)
 Jus reuentionis in Nunburgo post 50. annos pro 370. marcis Egenoni
 ejusve heredibus competere, A. 1368. Clara hæc scripto professæ est.

E G E N O I V.

§. XXVIII.

In feudis Imperii Egeno fratri suo Friderico statim successit. Investi-
tus de
feudis.
 Horum investituram nomine jussuque Caroli IV. Imp. a Johanne
 Episcopo Argent. sub finem A. 1356. impetravit. Quadriennio
 post ab ipso Cæsare de Friburgenfi Dominio, Landgraviatu
 Brisgoviaë & Judæis, Friburgi habitantibus, Egeno investitus
 est. (o)

I i 2

(m) *Clara Pfallenzgræfin von Tubingen, Græfin und Frau zu Freiburg.*

(n) *Chron. Friburg. pag. 32.*

(o) *GLAFEY Diplomatar. num. 205. HERRG. Genealog. Habsb. Tom. III.
num. 817.*

De banno ferarum Brisgoviæ cum Episcopo Basil. A. 1358. convenit, ut is deficiente profapia sua ad Ecclesiam Basil. rediturus, nemini amplius in feudum conferatur. Pars istius banni, quam Immerius Comes de Strasberg possederat, cum A. 1364. vacaret, Cuno de Valckenstein & quatuor alii arbitri de illa Friburgensem inter & Furstenbergicos Comites dividenda sententiam tulerunt, præcipua portione Egenoni addicta.

Egeno hic & Conradus Furstenbergicus Comites ecclesiam parochialem in Nufsbach a majoribus suis Monasterio Omnium Sanctorum legitime traditam esse, anno sequenti professi sunt.

§. XXIX.

Fribur-
gum ven-
ditum.

Circa hæc tempora veteres inter Comitem & Civitatem Friburg. revixerunt discordiæ. Urbis in vigilia Annuntiat. B. Mariæ A. 1366. media nocte admotis scalis ab Eginone tentatæ, memoriam tuba, vulgo *Greusel*, quæ adhuc inflatur, Friburgenses more Argentinensium servant. Traditur quoque, a civibus, quos Brisfacenses, Neoburgenses & Basilienses juvabant, cum Eginone prope Endingam minus prospere pugnatum fuisse. (p) Omnis denique litis ut refecaretur materia, Egeno Comes A. 1368. die Jovis ante Dominicam Palmar. jura sua universa in Civitate,

(p) KIEFFER in Dissert. de Domo Habsburgic-Austr. pag. 146.

suburbii & agro Friburg. lapidibus cruciferis circumscripto, ipsaque Castra sua prope Friburgum, quæ tum everfa fuerant, urbi huic vendidit. (q) In juribus istis recensentur judicia, census annuus 150. marcarum, patronatus Ecclesiæ parochialis & Capellæ S. Nicolai; jus monetæ, vectigalia &c. five allodia sint five feuda, ad ipsum Eginonem, conjugemque ejus Verenam, ut & matrem Annam, Duci Teccensi nuptam, spectantia. Excipiuntur tantum Vasalli in urbe habitantes. Civium relinquitur arbitrio, Dominum quemvis alium sibi præficere. Præter XV. mille marcas argenti, quæ Comiti numeratæ, Castrum & Dynastia Badevillana, ex Comitum Friburg. manu ad Strasbergicos Comites per matrimonium olim delata, (r) nunc per Civitatem viginti quinque millibus florenorum redempta, Eginoni quoque tradita fuerunt. Sed & Claræ, Comitissæ Tubing. Egenonis ex Friderico fratre nepti, ducentas libras denariorum quotannis, ut antea, porro se præstituram Civitas recepit. Reliqua Egenonis jura extra urbem & agrum ejus, Landgraviatus Brisgoviæ cum Vasallis & Ministerialibus, argentifodinæ, venationes, vici, judicia, homines, bona &c. in Comitis potestate manserunt. Conventum etiam, ut invito Comite nemo subjectorum ejus Friburgi recipiatur civis. Qui jam admissi tum fuerant, vel in urbem transire, vel juri suo

I i 3

(q) WENCKER de Ufsburg. Continuat. pag. 71.

(r) Vid. supra §. XIV. & XV.

valedicere iussi sunt. Placuit insuper, ut ad festum usque Nativitatis Christi quiesceret bellum, ante diem XIV. quam indictum fuerit, neutri inferendum. Transactionis hujus literas sigillis suis firmarunt Marchio Otto de Hachberg, Burcardus Dom. de Vinstingen & Schœneck, Heinricus de Gerolzeck dictus de Tubingen, Johannes de Usenberg, Jo. de Schwarzenberg, Heinricus de Gerolzeck de Lahr & Hesso de Usenberg.

§. XXX.

Conven-
tio alia.

Alio instrumento ejusdem diei Egeno, interposita avunculi sui, Burcardi Vinsting. fide, operam suam omnem ac studium in eo se collocaturum promisit, ut, quæ ab Imperio Rom. in urbe ejusque agro tenuerit, Domui Austriacæ, aut cuivis alii, quem Friburgenses Dominum sibi elegerint, in feudum conferantur, & bonorum allodialium venditio judicii Provincialis auctoritate firmetur. Electio novi Domini intra sex menses ut fiat, atque Egenoni statim annuntietur promissum. Lis si qua his de rebus oriretur, Conrado de Berenfels, Militi, ut arbitro, committenda; cui Simon Comes de Thierstein & Waltherus Dom. à Dicka, ex parte Comitum; Hesso Miles & Conradus Schnewlin ex parte civium, adderentur. Quinque hi arbitri, Castrum & Dynastiam Badenweiler custodire iussi, donec impleta essent, quæ Egeno promiserat, iisdemque XIII. mille & ducentæ marcæ argenti pro Eginone in manus traditæ sunt.

Denique tertia quadam Charta, eodem die, quartam oppidi Stauffen partem Civitas Friburg. Egenoni reliquit. Oppidum hoc & Castrum A. 1370. Ulr. Waltherus & Otto de Stauffen fratres, ut & anno sequenti oppidum Sulzberg, jussu Hessonis Dom. de Usenberg, qui proprietate & dominio ejus cessit, ab Eginone Comite in feudum acceperant.

Castrum & Dominium *Oltingen* Egoni huic a Kiburgi Comitibus pro octies mille florenis oppigneratum atque ab eo in filium ejus Conradum translatum fuisse, Hartmanni Comitis Kiburg. viduæ, Annæ, Comitissæ de Nidow, atque filiorum ejus Charta A. 1402. docet.

§. XXXI.

Extat in Ecclesia Badevillana lapis sepulcralis, qui obitus Egonis tempus designat : „ Anno Dom. Mill. CCCLXXXV. „ in Vig. B. Bartolo. Apostoli ob. nobil. Do. Ego Comes de Friburgo „ hic sepultus.

Egonis
mors.

Nupserat ei Verena, Ludovici, Comitis Novi Castri filia, Vxor. cujus vidualitium ex Civitate Friburg. A. 1369. in Sundgoviaë terras, ipsi oppigneratas, Thann, Masmunster, Sennheim &c. transtulit Egeno.

Nata ex his parentibus Anna, Rudolphi, Marchionis Filia, Hachberga-Saufenbergici, dein uxor, acceptis sexies mille aureis, paternæ maternæque hereditati A. 1384. renuntiavit.

C O N R A D U S I I I .

§. XXXII.

Egoni IV. filius successit Conradus III. qui jure materno Novi Castri Comitatum suæ genti mox intulit.

An. 1395. Roltiebus Rot, Armiger, a Conrado hoc Comite, & Landgravio Brisgovix vicus *Schalstatt* pro 661. aureis sibi oppigneratos esse testatur.

Acta cum
March.
Hachb.

Pridie Kal. Aug. Conradus, si absque legitima decederet sobole, Rudolfum Marchionem, sororis suæ maritum, patrimonii & omnium bonorum suorum heredem publico Curix Basil. instrumento designavit. Rudolphus grato in Conradum animo Landgraviatus Brisgovix pignus commutavit in feudum, ut in Hachbergicis & in Landgraviatu expositurus sum. Eodem anno Hefso, Marchio Hachberg. vicum *Eistat* cum jure patronatus a Conrado nostro in feudum recepit. Ita Conradus vasallus erat Rudolphi Hachberga-Saufenbergici, Hefso Hachbergicus fuit vasallus Conradi.

Biennio post iisdem Marchionibus, Rudolfo & Hefsoni, ut & Conrado Comiti Tubing. Domino in *Lichtenegge*, Castrum suum Badenweiler Conradus tradidit, mutuam pecuniam ut ab eis acciperet; qua reddita ipse, ejusque heredes recepturi sint arcem.

arcem. Fecerat hoc forte Conradus, quod splendidam Novi Castrum in Helvetia hereditatem adibat.

§. XXXIII.

Rolinus, filius Amedei, Novi Castrum Comes, Comitatum suum Rudolpho I. Cæsari A. 1288. resignavit; Cæsar Johanni de Cabilone, Domino de Arlaco, in feudum, (s) Cabilonius Rolino, priori possessori, in subfeudum tradidit. (t) Mortuo Rolino filius Ludovicus, huic filia Isabella successit.

Hereditas
Comitat.
Neocastr.

Isabella, A. 1397. mortua, filium fororis suæ Verenæ, Conradum nostrum, Friburgi Comitem, testamento scripsit heredem. Titulo & insignibus Comitatus ac Domini Neoburgensis ab hoc tempore constanter usus est Conradus; qui A. 1399. cum Moratensibus de vectigali transegit. (u)

Ipsi Neoburgenses A. 1407. illum Comitem suum ejusque privilegia celebrant, addito promisso, si Conradus absque legitima prole decederet, se non alium, quam Joannem de Cabilone, Arausionis Principem, agnituros esse Dominum. (x) Eodem hoc

(s) Literæ investituræ apud HOHENHARD in *Preussisches Neuburg*. pag. 306.

(t) Ibid. pag. 308.

(u) Tschudi *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 597.

(x) HOHENHARD loc. cit. pag. 311. Arausionensium Principum scriptor, JOSEPHUS DE LA PISE, *Hist. des Prince d'Orange* pag. 105. errat,

anno Neocastrenses a Bernatibus jus civitatis obtinuerunt. Instrumentum hac super conditum (y) speciatim juribus Conradi & heredum ejus his verbis prospexit : „ Ipsis tamen (Civibus „ Novi Castri) in hac re signanter excipientibus omnia jura , in „ quibus magnifico ac generoso Domino , Domino Conrado de „ Friburgo Comiti, ac Domino Novi Castri , aut heredibus & „ successoribus suis , secundum antiqua privilegia & veteres „ consuetudines obligantur. „ Quin & alio Instrumento ejusdem temporis professi sunt Neoburgenses , se hæc omnia fecisse „ cum „ consensu & scitu. . . . Domini Conradi de Friburgo Comitis & „ Domini Novi Castri &c. (z)

§. XXXIV.

Hereditatis jus.

Conradum Friburgi Comitem ab Isabella injuste scriptum fuisse Neoburgici Comitatus heredem , Araufionensium & Brandeburgicorum jurium propugnatores contendunt. (a)

quando primam Neoburgensis Comitatus obtinendi spem Araufionensibus tum factam esse perferibit , investituræ Cæsareæ An. 1288. & subinfeudationis Rolini , de qua supra , ignarus.

(y) LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 90. Gallico idiomate hoc Instrumentum extat ap. LEIBNIT. *Cod. Juris Gent.* Mantiffæ Part. II. pag. 108.

(z) LEU loco alleg. pag. 94.

(a) HOHENHARD, seu LUDEWIG in Libro *Preussisches Neuburg* pag. 13. 14. GUNDLING in *Historischer Nachricht von Neufchatel* pag. 15.

At qua ratione Conradum usurpationis accusés, qui non modo a Statibus Neocastrensis, sed & ab ipso denique Joanne Cabilonio, Arausionis Principe, pro legitimo Novi Castri agnitus est Comite.

Probat hoc Charta a Statibus Neoburg. An. 1406. data Johanni Arausionensi, qua ipsi hi Status eum non solum Neocastrensis Comitatus Dominum directum agnoscunt, sed & Conradum Comitem suum profitentur legitimum, atque Johannis Vassallum; promittentes diserte, Comitatum se ei tradituros, si Conradus absque heredibus, ex suo corpore procreatis, moreretur. Heredes autem non restringuntur ad masculos; sed filiaë filiarumque heredes admittuntur promiscue. (b) Filium autem Conradus quum

K k 2

(b) En verba Instrumenti :

„ Nous le Conseil & la Communauté de la Ville de Neufchatel...
 „ promettons & jurons... qu'au cas, que Monf. Conrault à present
 „ Comte de Neufchatel decederoit de ce siecle sans hoirs de son corps
 „ naturel & legitime, ou ses enfans naturels & legitimes, ou les
 „ hoirs de ses dits hoirs descendans en droite ligne, trepasseroient
 „ sans hoirs procreés de leur corps en leal mariage,
 „ qui par les droits des fiés d'Alemagne le pourroient ou devroient
 „ succeder, nous recevrons & serons tenus de recevoir pour nous
 „ & nos dits hoirs & successeurs le dit notre redoubté Seigneur
 „ Monsieur Jean de Chalon, Seigneur d'Arlay & Prince d'Orange,
 „ & ses hoirs &c.

Hohenhard &c. *Beylagen* pag. 312. sq.

reliquerit Johannem, successio ejus Neocastrensis dubia reddi haud potuit. At controversa fuit, quum Johanni Friburgico Rudolphus ex Hachbergicis Marchio A. 1457. successisset; qua de re infra in Rudolpho.

§. XXXV.

Badevilla
Aufria-
cis op-
pigne-
rata.

An. 1398. Leopoldus, Dux Austriae, literis, apud Thannenses scriptis, a Comite Conrado de Friburg, Domino in Neuenburg, castrum Badenweiler & universa ejus bona ac reditus in istis Brigoviae partibus se accepisse fatetur, ut aes alienum patris ejus dissolveret, investitura tamen Vassallorum Conrado servata. Anno sequenti oppigneratam sibi hanc Dynastiam asserit Leopoldus Austriacus, pro 28000. aureis, quorum bis mille Conrado Comiti soluti, reliqui creditoribus solvendi essent. Brevi post idem Dux Paulum Moerserum de vicis *Betzingen* & *Schaffhausen* nomine Conradi investivit, ac monasterio S. Mariae pro curia in *Tüngen*, dono olim Rudolphi Comitis Habsb. ecclesiam & jus Patronatus in *Herderen*, ut Dynastiae Badevillanae possessor, tradidit.

Dynastia haec eandem ob causam multa mala perpeffa est bello, quod Austriaci cum vicinis Helvetiis gerebant. An. 1409. missi Basilea pedites mille & quadringenti equites, qui octo vicos Badevillanos, Austriacis tum subjectos, incendio devastarunt. Mox tamen induciae factae sunt opera Rudolphi de Hachberg, Marchionis. (c)

(c) URSTIS, Chron. Basil. pag. 216.

§. XXXVI.

Proscripto in Concilio Constant. Friderico Auftriaco, Acta reliqua.
 Conradus Comes vexillum Imperii gestabat in expeditione militari,
 cum Helvetiis contra Zofingam A. 1415. suscepta. (d)

A. 1417. Sigismundus Imp. Johanni Comiti ob praeclaram
 operam in Longobardia, alibique praestitam permisit, ut Dynastiam
 Badevillanam ex Auftriacorum manibus 4000. florenis
 redimeret; (e) imo & anno sequenti ob merita paterna ac propria,
 Dynastiæ hujus possessionem, duraturam quoque post Cæsaris cum
 Friderico Auftr. reconciliationem, Constantiæ & Argentorati
 firmavit.

Eodem anno Hartmannus, Episc. Basil. Rudolphum,
 Marchionem de Hachberg, & Conradum Comitem nostrum de
 hominibus, banno ferino & argentifodinis Brisgoviaë, Silvæ
 Nigræ &c. investivit.

A. 1421. Conradus Comes Paulum Moerferum de vicis
Betzingen & *Schaffhausen* denuo investivit, annoque sequenti
 filii sui Johannis, Landgravii Brig. & Dynastæ Badevill. literas
 figillo suo munivit.

K k 3

(d) Tschudi Chron. Helvet. Part. II. pag. 13.

(e) Literæ datæ Constantiæ die S. Margarethæ.

Mors.

Mortuus paulo post, & in ecclesia Cisterciensis monasterii
Rheinthal prope Badevillam atque Mulhemium sepultus est. (f)

J O H A N N E S.

§. XXXVII.

Acta vivo
patre.

Landgraviatum Brisgoviæ & Dynastiam Badevillensem
vivo patre, uti vidimus, Johannes hic administravit.

Johannem Intrepidum, Burgundiæ Ducem, A. 1419. ad
colloquium cum Delphino Franciæ, Carolo VII. in ponte apud
Montereau habendum, secutus in Galliam, occiso ibi Duce, captus
ipse, magnoque ære vinculis liberatus est. (g)

Inter decem, quos Burgundus selegerat, comites, præter
Johannem nostrum Friburgensem, Guilielmus de Vienna, S. Georgii
Dominus, Rudolphi Marchionis Hachberg. focer, comparuit.

§. XXXVIII.

Dynastice
Badevill.
fata.

An. 1424. in Præfectura Badevill. Conrado Theobaldo
Waldnero successit Johannes de Novo Castro, Dom. in Warneck,
qui, datis Comiti Friburgensi sexies mille florenis, ex Magistratu

(f) *Chron. Friburg.* pag. 32.(g) *Dom. PLANCHER Hist. du Duché de Bourgogne* Tom. III. pag. 524.
Memoires pour servir à l'Hist. de France & de Bourg. pag. 213. *URSTISI*
Chron. Basil. pag. 63.

mox factus est Dominus, jure oppignerationis, quo etiam Gasp. Meinwartus, ipso consentiente, vicos *Mengen & Thiingen* obtinuit. At eandem Dynastiam, æque ac Landgraviatum Brisgoviae, brevi post invaserunt Austriaci, antiquius oppignerationis jus sibi vindicantes, id quod Johannem Comitem adeo exacerbavit, ut omiſſis pacis negotiis A. 1428. Alfatiam Auftriacam cædibus atque incendiis vastaret. Terris his Johannes tum præfuit, Thiersteinensis Comes, qui Wilhelmi, Marchionis Hachberg. aliorumque opera usus, rem eo perduxit, ut armis utrimque depositis, Senatus Basil. judicio ea committeretur. Receptæ itaque Badevillæ Johannes Friburg. Comes Heinricum de Nuwenfels præfecit, quo administro Eberhardi IX. Comitis Wirtemberg. viduæ, ultimi Montisbel. Comitis filia ac heredi, Henriettæ, nescio quam ob causam, A. 1443. ad dies vitæ tradita est. Brevis hæc fuit possessio, anno sequenti jam morte Henriettæ extincta.

§. XXXIX.

Redeuntem ad se Dynastiam Johannes Comes Rudolfo & Hugoni, fratribus, Hachbergæ Marchionibus, consanguineis suis, libere donavit; imo & Rudolfum hunc Comitatus sui Neoburgensis A. 1450. heredem scripsit. Ludovicus, Cabilono-Arausionensis Princeps, Dominus directus, ægre id ferens, Johannem ad novam investituram Grandsonii accipiendam coëgit; (h) quæ solennitas

Liberalitas in Hachbergæ March.

(h) LEU *Lex. Helvet.* Tom. XIV. pag. 41.

tamen non impedivit, quo minus Johannes in proposito perfisteret. (i)

§. XXXX.

Bella.

Is jure civitatis Bernensis cum Neoburgensibus suis gaudens, (l) in bello Turicensi A. 1444. & sequenti ab Helvetiorum partibus contra Austriacos stetit & Gallos. (m)

Cum Gallis quidem pacem iniit, (n) at non cum Austriacis, qui Dynastiam Badevill. denuo invaserant. Hanc recepturus Johannes, cum Alberto, Duce Austriæ, mense Sept. 1454. colloquium Waldshuti instituit, assumpto comite Rudolfo, Marchione Hachberg. futuro herede suo. Albertus secum habuit Thuringum Hallviliam, Marefchallum suum. Multa ab utraque parte in medium prolata, congressi sæpius Principes, sed nihil peractum. Placuit dein Episcopi Basil. arbitrium, ob quod Rudolfus de Ringoltingen, Scultetus Bernensis, Johannis Comitis nomine, Basileam profectus est, Rudolfo de Ramstein causam Austriacorum agente.

§. XXXXI.

(i) *Reflexions sur la Reponse de Mad. de Lesdiguières touchant le Droit du Roi de Prusse sur Neufchatel* pag. 57.

(l) LEU loc. cit.

(m) TSCHUDI *Chron. Helv.* Part. II. pag. 455.

(n) SCHILTER *ad Kænigshov.* pag. 975.

§. XXXXI.

An. 1457. obiit Johannes, Friburgensium Comitum Mors.
 postremus, cujus testamentum, Vefontione apud Judicem Curiae
 Archiepiscopi depositum, Rudolfum Hachberga-Saufenbergicum
 bonorum ejus heredem ex asse pronuntiavit; contradicente
 ob Novum Castrum Ludovico de Cabilone, Arausio Principe,
 qua de re in Hachbergicis agimus.

Uxorem Johannes duxerat Mariam, Johannis de Cabilone, Uxor.
 gentis hujus primi Arausii Principis, (o) qui A. 1418. decessit, filiam,
 quæ nullam ei sobolem dedit. Mariæ frater erat idem, quem sæpe
 nominavimus, Ludovicus Princeps; soror Alienora sive Alix,
 nupta Guilielmo de Vienna, S. Georgii & S. Crucis Domino, ex
 quo matrimonio prodiit Margaretha, uxor ejusdem Rudolphi
 Marchionis, quem Johannes Comes scripsit heredem.

§. XXXXII.

Comitum Friburgensium, quos descripsimus, seriem & fata Recapitu-
latio.
 considerantes attentius, quinque vicissitudines majores & epochas
 in eorum historia deprehendimus.

(o) JOSEPH DE LA PISE *Hist. des Princes d'Orange* pag. 88. & 110. *Genealogies
 histor. des Souverains* Tom. IV. pag. 314. 316. & Tab. LXIV.

Prima *Uracensis* est, qua opes eorum intra vetus patrimonium Uracense constitutæ.

Secunda *Friburgensis* ab A. 1218. quo Zaringicam hereditatem Comites Uracenses adierunt, Friburgum nempe Brisgovie, cum insigni terræ tractu, qui deinceps Comitatus Friburgensis appellatus est. Centum annis hæc absolvitur Periodus.

Ei successit *Landgraviatis* A. 1318. quo Comites Friburgenses à Marchionibus Hachbergæ Landgraviatum ipsum Brisgoicum acceperunt in pignus.

Inde quarta post 50. annos surrexit epocha, *Badevillana*, quum facta bonorum permutatione, pro urbe Friburgensi Egenoni IV. Comiti A. 1368. Dynastia hæc tradita est.

Quinta denique & ultima fuit, *Neocastrensis* Ann. 1397. quo Comitatus iste Helveticus Comitum quoque Friburgensium factus est juris.

Incrementa hæc omnia matrimoniis, Zaringico, Hachbergico, Neocastrensi debuerunt Comites; a quibus eadem ratione ad Marchiones Hachbergæ pleraque transferunt.

Atque ita Zaringicis rebus imponimus finem, ad Badenses, strictius ita dictas, transituri, quæ Librum III. Operis nostri componunt.

ad pag. 107

T A B U L A V I
S T E M M A H E R M A N N I D U M B A D E N S I U M.

HERMANNUS I. Marchio, BERTOLDI I. Ducis Zaring. filius 1052 † Cluniaci 1074 Uxor Juditha Com. Calbenfis † 1091. Vid. Tab. III.

HERMANNUS II. Marchio patri & avo defunctis succedit in Bada & Hachberga, unde MARCHIO BADENSIS 1130. quo obiit, sepultus Baeknangæ. Uxor incertæ originis Juditha 1122.

HERMANNUS III. Marchio Badensis Conradum III. Imp. in Orientem sequitur 1147. & Friderico I. Imp. fit MARCHIO VERONENSIS 1158. † 1160. sepultus Baeknangæ. Uxor Bertha, Matthæi Lothar. Ducis filia 1134

HERMANNUS IV. Marchio Bad. & DOMINUS MARCHIÆ VERON. 1186. Fridericum I. Imp. sequitur in Orientem, cum quo periit 1190. Antiochiæ sepultus. Uxor incerta, quam Bertham Comitiss. Tubingensem juniores constituunt.

HERMANNUS V. Marchio Bad. & Veron. cum Henrico fratre jus suum in Comitatum Dagsburg. Ecclesiæ Argent. tradit 1226. Durlacum & Ettlingam acquirit 1227. † 1243. Ux. Irmengardis, Henrici Brunsvic. filia & heres, fundatrix Parthenii Lucidæ Vallis, ubi cum marito sepulta 1259.	Fridericus HENRICUS I. Marchio- Marchio num Hachbergen- 1209. † sum sator, de qui- post 1216. bus vid. Tab. VII.	Gertrudis uxor Alberti, Comitis Dagsburgensis ultimi.
---	---	--

HERMANNUS VI. Marchio Bad. Rector Ducatus Austriæ 1248 † 1250. in Claustro Neoburg. sepultus. Ux. Gertrudis, Henrici Impii, Ducis Austr. filia; Austriæ & Styriæ Ducatum heres 1248. † post 1261.	RUDOLPHUS I. Marchio Bad. Gentis suæ felix propa- gator, de quo Tom. II.	Elifabetha, uxor Ludovici, Dynastæ Lichtenber- gensis.
---	--	--

FRIDERICUS nat. 1249. DUX AUSTRIÆ & STYRIÆ, ac Marchio Bad. in Aula Bavar. cum Conradino, Sæviæ Duce, adolevit, cum eodem Neapoli capite truncatus 1268.

Agnes nat. 1250. uxor 1. Ulrici Ducis Carinth. 1263. 2. Meinhardi Comitis Tirol. mater Elifabethæ, nuptæ Alberto Imp. primo Austriæ ex Gente Habsburgica Duci.

STEMMA FARMACIUM
TABULA

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be organized into columns and rows, possibly a table or list of items.

